

Obljetnica RH

NAPREDAK KOJI OBVEZUJE

Vojni umirovljenici

REVANŠIZAM NA HRVATSKI NAČIN

Savjet antifašista

**BRANKO
DUBRAVICA
NOVI
PREDSJEDNIK**

Priopćenje SABA RH

**Mesić je
istaknuti
antifašista**

Uz Dan žena

**HRVATSKE
HEROINE**

Veterani

**Glas
razuma i
mira**

HOLOKAUST, POVIJEST, SJEĆANJE

UZagrebu je od 25. do 27. siječnja, četvrti put u povodu Dana sjećanja na holokaust - 27. siječnja kada su savezničke snage potkraj Drugog svjetskog rata oslobodile najužasniji logor smrti Auschwitz, održan trodnevni seminar o školskom poučavanju o holokaustu.

Temeljna poruka tog stručnog skupa pod nazivom „Holokast, povijest i sjećanje“, namijenjenog prije svega učiteljima i profe-

sorima naših osnovnih i srednjih škola, bila je važnost školske nastave o holokaustu, iz koje bi današnji mladi naraštaji naučili povijesne činjenice, ali i vrijednosti ljudskih prava, tolerancije i multikulturalnosti u sadašnjem svijetu.

Sudionici i predavači na seminaru bili su predstavnici Vijeća Europe, izraelskog muzeja Yad Vashem, Kuće Ane Frank iz Amsterdama, Židovske zaklade za pravednike iz SAD-a, Spomen-područja Jasenovac i drugih hrvatskih muzeja i instituta. Uz raspravu o unapređivanju nastave o holokaustu u školama, oni su posjetili i nedavno otvorenu novu muzejsku postavu i obrazovni centar u Jasenovcu.

Sudionicima seminara obratio se i ministar kulture Božo Biškupić, nazvavši Spomen-područje Jasenovac »mjestom sjećanja na konkretne patnje, ali i učenja o ratnom zločinu i vrijednostima ljudskih prava i nenasilja«. Zato je za ministra taj kompleks »važan dio ne samo hrvatske nego i europske kulturne baštine«.

Dijelom Europe vijenci na spomen-obilježjima žrtvama holokausta

Savjetnica Hrvatskog povijesnog muzeja prof. Nataša Mataušić, autorica izložbe Drugi svjetski rat okom kamere u povodu 65. godišnjice pobjede nad fašizmom i koncepcije prošle godine otvorenog stalnog postava *Memorijalnog muzeja u Jasenovcu*, sada je angažirana na dva nova projekta tematski vezana za antifašističku borbu.

Jedan od njih je priprema izložbe o *izbjegličkom logoru u El Shattu* u Egiptu, gdje je od prosinca 1943. do kraja rata boravilo oko 30.000 izbjeglica iz Dalmacije, tražeći spas od terora njemačkih okupatora i njihovih kvislinga, a od kojih je skoro tisuću ostalo pokopano u pustinjskom pijesku Sinajskog polutoka.

Drugi projekt, za koji će prof. Mataušić izraditi koncepciju, odnosi se na muzejsku postavu u sklopu *obnovljenog Spomen-doma II. zasjedanja AVNOJ-a* u Jajcu, koje je održano krajem studenog 1943. godine. Taj joj je zadatak povjedio zajednički Odbor za obnovu 90-tih devastirnog spomen-doma, u kojem su zastupljeni predstavnici boračkih organizacija iz Hrvatske i svih država iz sastava bivše SFRJ. Prema zaklučku Odbora obnova spomen-doma treba završiti do 29. studenog 2008. godine, kada će se svečano obilježiti 65. godišnjica povijesnog zasjedanja u Jajcu.

OBEŠTEĆENJE LOGORAŠA

Vlada Republike Hrvatske razmatra mogućnost da obešteći svoje državljanе koji su od 1941. do 1943. godine bili zatočeni u fašističkim i nacističkim konlogorima, navodi se u odgovoru na zastupničko pitanje parlamentarca Damira Kajina, koji je upitao Vladu mogu li zatočenici konlogora ostvariti status političkih zatvorenika,

-Radi povijesne istine i razuma, hrvatske vlasti trebale bi preuzeti odgovornost i rješiti pitanje tih ljudi. Naknade političkim zatvorenicima, onima koji su zbog verbalnog delikta robijali, potpuno su ispravne i nisu potresle javne financije, pa smatramo da ni obeštećenje ove skupine ljudi ne bi imalo dubljih finansijskih implikacija, rekao je Kajin.

U odgovoru na zastupničko pitanje,

Vlada je navela da se Zakon o pravima ne može primjeniti na osobe koje su bile zatočene u fašističkim i nacističkim logorima, već da se ta problematika mora riješiti posebnim propisima.

Vladina Administrativna komisija je primila nekoliko stotina takovih zahtjeva. Osnovana je radna skupina za reguliranje prava tih osoba, koja je razmotrila nekoliko modela rješavanja tokvih pitanja, kakvi su primjenjeni u Sloveniji, Austriji i Njemačkoj.

Prije odluke o prihvatljivim modalitetima obeštećenja logoraša, naručena je ekspertiza o problemu logoraša koju će izraditi akademik Petar Strčić, dok je od Pravnog fakulteta u Zagrebu zatražena međunarodno-pravna ekspertiza te problematike.

Pripreme za izbornu Skupštinu Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske, koja će se održati 29. ožujka ove godine, privode se kraju. Sazvana je i sjednica Predsjedništva SABA RH za prvog ožujka na kojoj će biti raspravljen i utvrđen prijedlog dnevnog reda i materijali za skupštinsko zasjedanje.

Po riječima tajnika SABA RH **Petra Raića**, za Skupštinu se ukupno bira 101 delegat koji će predstavljati udruge i Zajednice udruga antifašističkih boraca i antifašista iz cijele Hrvatske. Delegati će izabrati 39 članova Predsjedništva SABA RH za slijedeći mandat od dvije godine te Nadzorni odbor od tri člana i njihove zamjenike.

Zajednicama udruga ABA dostavljena je tabela iz koje je vidljivo koliko trebaju izabrati delegata za Skupštinu, a koliko za članove Predsjedništva SABA RH. Prema iznesenim prijedlozima, broj članova

Pripreme za izbornu Skupštinu SABA RH

Stotina delegata iz svih regija

Predsjedništvo ostaje isti kao do sada, a broj delegata na izbornoj Skupštinu SABA povećao se za 36.

Predsjedništvo je ocijenilo da bi bilo korisno da u izvještajima, uz ostalo, svi navedu koliko članova ukupno imaju, a posebno koliko je među njima mlađih, onih koji nisu bili borce NOB-e.

Na Skupštini SABA bit će podnesen izvještaj o radu Predsjedništva u protekle dvije godine, a na usvajanje će biti predložene izmjene i dopune nekih članova Stratuta SABA RH. Tim izmjenama će se, uz ostalo, odrediti uvjeti i način dodjele Zahvalnica i posebnih Priznanja koje će naša organizacija davati zaslужnim pojedincima i ustanovama.

Predloženim izmjenama i dopunama, također bi bilo ovlašteno Predsjedništvo

Članstvo

Prema podacima po županijama za prošlu godinu, ukupno je u Savezu antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske evidentirano oko 18 i pol tisuća članova. Najviše je u Istarskoj županiji 6009, zatim u Primorsko-goranskoj 4.771, Gradu Zagrebu i Zagrebačkoj županiji 2.587, Splitsko-dalmatinskoj 939, Karlovačkoj 702, Sisačko-moslavačkoj 527, Dubrovačko-neretvanskoj 525, Varaždinskoj 396, Vukovarsko-srijemskoj 344, Šibensko-kninskoj 270, Koprivničko-križevačkoj 250, Zadarskoj 237, Bjelovarsko-bilogorskoj 231, Osječko-baranjskoj 161, Međimurskoj 155, Krapinsko-zagorskoj 121, Požeško-slavonskoj 88, Virovitičko-podravskoj 66, Brodsko-posavskoj 46 i najmanje u Ličko-senjskoj 41.

Obzirom da se broj delegata izborne Skupštine SABA RH određuje prema broju članova, najviše delegata će biti iz Istarske županije 19, zatim iz Primorsko-goranske i Zagrebačke županije s gradom Zagrebom po 17, Sisačko-moslavačke pet, Dubrovačko-neretvanske četiri, a ostale županije će imati po jednog, dva ili tri delegata.

Očekuju se nove inicijative

Pred održavanje izborne Skupštine SABA RH valja podsjetiti da su na prethodnoj Skupštini, održanoj četvrtog studenog 2004. godine, delegati uputili Zahtjev Hrvatskom saboru da donese Deklaraciju o antifašizmu. Ta inicijativa je naišla na odjek, jer je Sabor na sjednici 13. travnja 2005. godine usvojio Deklaraciju kojom je učinjen značajan korak naprijed u odnosu prema antifašizmu u Hrvatskoj.

Savez antifašističkih boraca izražavao je zadovoljstvo zbog toga što je na njegov prijedlog usvajen taj dokument u parlamentu, ali je i upozoravao da u odnosu na konkretna prava boraca NOR-a nije učinjeno gotovo ništa, iako je Deklaracija na to obvezivala.

Zato je Predsjedništvo SABA RH, krajem listopada prošle godine, obnovilo Zahtjev Vladi da se hitno riješe pitanja o statusu i pravima boraca NOR-a.

Donošenje Deklaracije je najveći uspjeh u proteklom mandatu jer je njome pokrenut proces obnove spomenika NOB-e, zatim poboljšano financiranje rada naše organizacije te unaprijeđen odnos organa vlasti prema udrugama antifašista u najvećem dijelu gradova i općina.

Ta činjenica pokazuje da je zasjedanje Skupštine SABA RH važan trenutak u funkcioniranju organizacije i da inicijative sa skupštine imaju posebnu težinu. Stoga će na Skupštini trebati realno ocjenjivati dosadašnji rad SABA RH i nesumnjivo pozitivne rezultate,

ali i predlagati rješenja za dalje.

Jedan od prioritnih zadataka, utvrđen i na prethodnoj Skupštini, bio je podmlađivanje organizacije i uključivanje što većeg broja mlađih antifašistički opredijeljenih kadrova koji trebaju preuzimati dužnosti i odgovornost za daljnje funkcioniranje Saveza antifašističkih boraca i antifašista.

Često se ističe da na antifašizam ne treba gledati samo kao na dio prošlosti, već kao na pokret potreban i danas. To znači i da slavljenje obljetnica i značajnih datuma iz naše NOB-e nije bio, a ne može ni biti jedini angažman naših udruga. Stoga smo svjedoci i dosadašnjih važnih društvenih inicijativa SABA RH, a formiranjem Savjeta okupljen je i veliki broj znanstvenih i stručnih ljudi, s najvišim akademskim zvanjima, koji daju krupan doprinos raspravama o značajnim temama s naglaskom na afirmaciju antifašizma i svih njegovih demokratskih i civilizacijskih vrijednosti.

SABA RH se zalaže i za unošenje istine o antifašističkoj NOB u školske udžbenike, u kojima nove generacije još uvjek ne dobivaju jasne spoznaje o Drugom svjetskom ratu i antifašističkom utemeljenju Republike Hrvatske.

Od delegata na Skupštini se očekuju nove inicijative i konstruktivni prijedlozi koji će doprinijeti unapređenju rada SABA RH, rješavanju statusnih pitanja boraca NOR-a i ukupnoj afirmaciji antifašizma u Hrvatskoj.

SABA RH da utvrđuje broj delegata za Skupštinu SABA RH, zavisno od broja članova pojedine udruge.

Predsjedništvo će, neposredno nakon sjednice Skupštine, izabrati novog predsjednika Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske. Ako delegati na Skupštini prihvate predložene izmjene, birat će se zamjenik predsjednika SABA RH i šest potpredsjednika izjavio je za naš list član Predsjedništva SABA RH **mr. Ivan Fumić**. To je, po njegovim riječima, u odnosu na dosadašnji mandat novost koja je predložena radi boljeg i operativnijeg funkcioniranja Saveza antifašističkih boraca i antifašista. Na prethodnoj izbornoj Skupštini, održanoj četvrtog studenog 2004. godine, bili su izabrani predsjednik i četiri potpredsjednika SABA RH.

Uvodno izlaganje na izbornoj Skupštini podnijet će predsjednik SABA RH Krešimir Piškulić, a potom će delegati raspravljati o Izvještaju o radu i drugim predloženim materijalima te o najaktuelnijim pitanjima djeđovanja Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske.

S.T.

Dr. Branko Dubravica novi predsjednik Savjeta

Savjet antifašista Republike Hrvatske, na sjednici održanoj 24. siječnja, izabrao je za svog novog predsjednika istaknutog povjesničara, izvanrednog profesora Fakulteta političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, dr. Branka Dubravicu.

Istovremeno je za potpredsjednika Savjeta izabran dr. Stanko Nick, istaknuti hrvatski diplomat i bivši ambasador Republike Hrvatske u Mađarskoj.

Dosadašnji predsjednik Savjeta i jedan od njegovih osnivača Juraj Hrženjak istaknuo je da je Savez antifašističkih boraca i antifašista dobro učinio što je uspostavio ovaj Savjet. Za ovo kratko vrijeme velik broj

članova je bio angažiran na znanstvenim skupovima, u radu okruglih stolova, sudjelovao je na tribinama, u pripremi stručnih i znanstvenih referata. Savjet će, u skladu s programskom orijentacijom, dati svoj prilog konstruktivnoj demokratskoj raspravi u Hrvatskoj. Vidi se da Savjet ostvaruje temeljne vrijednosti antifašizma koje su Hrvatskoj osigurale mjesto u demokratskom svijetu. Stoga mora u kadrovskom pogledu na svoje čelo stavljati mlade, obrazovane pojedince koji su bliski antifašističkoj populaciji, jer je njoj suđeno da nosi antifašizam u budućnost, naglasio je Hrženjak.

Zahvaljujući na izboru dr. Branko

Dubravica je rekao da će zajedno sa svim članovim Izvršnog odbora nastojati dalje unaprijediti rad Savjeta. Pokušat ćemo napraviti most između prošlosti, sadašnjosti i budućnosti, rekao je dr. Dubravica i najeavio da će se odmah krenuti u realizaciju usvojenog programa rada.

S.T.

Savjet antifašista Hrvatske izabrao je novo rukovodstvo

Novi članovi Izvršnog odbora Savjeta

Na sjednici Savjeta izabrano je 15 članova Izvršnog odbora Savjeta antifašista Republike Hrvatske. Za članove Izvršnog odbora su izabrani Imre Agotić, Zorka Bilalović, Jelena Cukrov, Branko Dubravica, Jelka Glumičić, Ivo Goldstein, Juraj Hrženjak, Nataša Mataušić, Mirko Mećava, Stanko Nick, Zrnka Novak, Boris Rašeta, Petar Strčić, Vesna Teršelić i Dragomir Vojnić.

Za predsjednika Savjeta bila su dva kandidata: dr. Branko Dubravica i dr. Stanko Nick. Većinom glasova izabran je dr. Dubravica, a dr. Stanko Nick će biti potpredsjednik.

Predavanje akademika Adolfa Dragičevića

Hrvatska u vrtlogu globalizacije

Savjet je organizirao predavanje akademika Adolfa Dragičevića o temi - Hrvatska u vrtlogu demokracije, kapitalizma i globalizacije.

Predstavljajući akademika Dragičevića dr. Tomislav Badovinac je naglasio da je namjera tim predavanjem »razbijati bespuća sadašnjosti«. Akademik Dragičević nije okrenut prošlosti, nego traženju rješenja i prognoziranju budućnosti. Istovremeno on je ostao marksist vanpartijac, rekao je dr. Badovinac.

Polazeći od konstatacije, s kojom su suglasni znanstvenici razvijenih zemalja, da je sve oko nas zastarjelo i da podliježe permanentnim revolucionarnim i evolucijskim sistemskim promjenama, akademik Dragičević upozorava da se znanstveni uvid u budućnost, koja je već počela, nameće svakom narodu kao jedina mogućnost opstanka u globalnoj zajednici ujedinjenih naroda.

Najrazvijeniji su dočekali kraj drugog milenija masovnim preseljavanjem svoje

mladeži iz tradicionalnog realnog prostora u posve novi fantastični kiberprostor u kojeg se ulazi i u kojem se živi i djeluje preko kompjutera i pomoću njega simuliira posve nova materijalna virtualna stvarnost. U realnom prostoru izgrađen je stari svijet rada, zapošljavanja, monoola, hijerarhije, privilegija i iskorištavanja, a u kiber prostoru se rađa i razvija od početka osamdesetih godina prošlog stoljeća, novi svijet uma, znanja, digitaliziranja, umrežavanja, komuniciranja, globaliziranja i naseljavanja svemira.

Akademik Dragičević objašnjava da se, zahvaljujući silnom tehničkom i tehnološkom napretku napušta tegoban život u realnom prostoru ispunjen vječnom brigom za individualnu egzistenciju te ostvaruje radostan život i kiberprostoru ispunjen individualnim razvitkom.

Ljudski rod upravo proživljava razdoblje u kojem umire stari i rađa se novi svijet. Sada se nalazimo negdje u sredini

toga revolucionarnog razdoblja, a to nije puko prijelazno razdoblje, pa ni razdoblje tranzicije, nego medurazdoblje u kojem sve staro nestaje i posve novo ga naslijede.

Po riječim akademika Dragičevića, novom svijetu kiberprostora, koji je povijesna nužda, treba za preživljavanje i razvijanje sveopće globaliziranje ujedinjenjem ljudskog roda.

Uključivanje u aktualne i sutrašnje globalne procese svjetskog organiziranja i razvoja primarna je potreba hrvatskog naroda. A za to je potrebna preobrazba znanosti koja mora biti na čelu kolone hrvatskog postmodernog razvoja.

Hrvatska je, zaključuje akademik Dragičević, među zaostalima. Stoga je, kako kaže, radikalna promjena njene zbilje jedina šansa.

Na kraju predavanja akademik Dragičević je odgovorio i na nekoliko pitanja članova Savjeta.

Politikantski napad na Mesića

Tridesetak sekundi izvučenih iz konteksta govora Stjepana Mesića, navodno u Australiji, devedesetih godina, gurnuto je u prosincu prošle godine u vatu javnosti, s jasnim ciljem da se dovede u pitanje vjerodostojnost sadašnjeg predsjednika Republike Hrvatske.

U tome vrlo kratkom insertu, navodno autentičnome, Mesić iznosi stavove koje se može shvatiti kao proustaške u smislu da dolazak ustaša na vlast ocjenjuje kao pobedu Hrvata. Uz to je rekao kako se Hrvati nikome ni za što nemaju ispričavati, spominjući pri tome Jasenovac.

Nitko od nas nije sretan zbog tih riječi koje su servirane javnosti, ali valja poći od nepobitnih činjenica da bi se došlo do pravilnog stava. Prvo se postavlja logično pitanje je li otrgnutih 30 sekundi ovakvog govora važnije od 15 godina kontinuiranog i nedvosmislenog Mesićevog osuđivanja ustaštva i borbe za povijesnu istinu. Pokazalo se, međutim, da je ova hajka bila samo neuspjelo politikantski pokušaj diskreditiranja predsjednika Mesića od strane njegovih i protivnika svih antifašista.

Obraćajući se javnosti, neposredno

Ispričat će se antifašistima

»Čuli su se proteklih dana i gotovo ultimativni zahtjevi da se zbog istupa pred auditorijima u dijaspori tih dalekih godina moram ispričati. Ako itko ima pravo tražiti moju ispriku, to su hrvatski antifašisti, oni iz vremena Drugoga svjetskog rata i oni koji danas stoje na tim pozicijama. A ako itko ni na koji način tu ispriku nije zatražio, onda su to bili upravo hrvatski antifašisti. Usprkos tome, njima ću se ispričati«, poručio je Mesić.

nakon objavlјivanja video snimke sam Mesić je rekao:

»Ako sada rezimiram, shvatit ćete zašto me žele kompromitirati, a bit će vam jasno i tko to radi. Ja se borim za demokratsku, pravnu državu Hrvatsku, za Hrvatsku koja počiva na antifašističkim osnovama, za Hrvatsku jednakopravnih građana, za

Hrvatsku - napokon - koja će biti stožer suradnje u regiji. Svi oni koji su protiv takve Hrvatske - ti su i protiv mene. I ti će vjerojatno povući još sličnih poteza, iznijeti još navodnih otkrića, zapravo - podmetati i dalje.«

Predsjednik Mesić je potom govorio i u Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti i pri tome naglasio:

»Istina je, dopustio sam da budem upregnut u kola te u najmanju ruku jednostrane interpretacije povijesnih zbivanja. Govorio sam u funkciji ratne propagande i s pozicije stranačkoga čelnika HDZ-a. Napravio sam, doduše, svojevrsnu verbalnu akrobatiku, pokušavajući onima koji su me slušali reći ono što su oni htjeli čuti, a pri tome ipak na neki način ostati i pri svojim uvjerenjima.

Naravno, to je bilo neostvarivo. Ja sam to ubrzo shvatio, kasnije sam ne jednom, u početku čak preuzimajući time i određene rizike, ali usprkos svemu - dosljedno, javno osuđivao to mobiliziranje na osnovi koketiranja s ustaštvom. Baš kao što ga osuđujem i danas.«

S.T.

Ivo Sanader: Mesić je privržen antifašizmu

»Predsjednik Republike Stjepan Mesić svojim je djelovanjem i onim što govoriti pokazao da je istinski privržen vrijednostima suvremene Hrvatske i Europe, a to su demokracija, sloboda, vladavina prava, poštivanje ljudskog dostojarstva i antifašizma, koji je ugrađen u temelje Hrvatske i Europe«, izjavio je premijer Ivo Sanader.

Sanader je dodao da je Hrvatska umorna od rasprava o prošlosti.

»Ako bi nam netko želio nanijeti zlo, onda bi nam stalno iznova name-tao raspravu o prošlosti - tko je gdje bio i što rekao. Mislim da smo u Hrvatskoj svi napokon sazreli da se posvetimo sadašnjosti i budućnosti, ne zaboravljajući prošlost koja je bila krvava i teška, kao i prošlost podjela u hrvatskom nacionalnom biću. Čekam da dođe vrijeme da se više ne opterećujemo temama iz prošlosti - ne da bi je zaboravili, nego da bi iz nje učili i njeno tumačenje ostavili povjesničarima«, kazao je Sanader.

Priopćenje SABA RH

Mesić je istaknuti antifašista

Nitko nije u suvremeno doba u kojem živimo učinio u Hrvatskoj toliko za demistifikaciju tz. NDH i za negativnu ocjenu ustaškog pokreta i njegovog zločinačkog karaktera kao predsjednik Stjepan Mesić.

Gоворио је на многим antifašističkim zborovima diljem Hrvatske i uvijek је био јасан у својим оценама наше блиže повјести.

Tako је и на svečanosti поводом 65. obljetnice ustanka u Brezovici 22. lipnja 2006. године рекао:

»За razliku od fašizma i nacizma који су злочin i u ideji i u realizaciji te идејe, antifašizam је у својој идеји чист, antifašizma се нико не треба срамити мада се мора признати да је и у njegovim redovima ту и тамо било злочинака и злочина. Све, међутим, има свој povijesni kontekst.

Има га и Jasenovac gdje se sustavno, често на упрану nezamislive načine, ubijalo ljude само зato što су били Srbi, Židovi, Romi или пак Hrvati који су se usudili misliti drugačije od kvislinške vlasti.«

Savez antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske stoga bezrever-vno stojiiza predsjednika Mesića kao istaknutog antifašiste koji је од svoje rane mladosti vezan па i obiteljski za Narodnooslobodilački antifašistički pokret.

Ne želimo stoga na temelju, из čitavog niza istrgnutih nekoliko riječi, promjeniti svoj odnos prema čovjeku koji »Hrvatsku будуćnost види у Europi sazdanjo na temeljima antifašizma, demokracije, tolerancije, поштovanja i ostvarivanja ljudskih prava.«

To su istovremeno i razlozi da ne tražimo da se javno ispriča smatrajući da je njegov čitav politički opus suprotan inkriminiranim i za njega netipičnim stavovima.

Dalmaciju oslobodili njeni borci

Svečanom akademijom kojoj su 3. prosinca prošle godine u hotelu »Marjan« u Splitu prisustvovali predstavnici udruga antifašističkih boraca i antifašista, društava »Josip Broz Tito«, konzularnog zbora, stranaka i lokalne vlasti, obilježena je 62. obljetnica oslobođenja Dalmacije.

Na tom skupu, na kojem je bilo oko 500 sudionika, na povijesne dane oslobođenja Dalmacije 1944. godine, podsjetio je povjesničar i general **Fabijan Trgo**, a zatim su govorili predsjednik udruge antifašističkih boraca i antifašista Splita **Ante Adorić** i potpredsjednik SABA RH **Vinko Šunjara**.

U ovo vrijeme prije 62 godine poslijе

Vinko Šunjara

višednevnih teških borbi i žrtava oslobođen je Knin, a time konačno i cijela Dalmacija, rekao je Šunjara i naglasio da su Dalmaciju osloboidle uglavnom njene jedinice NOV u sastavu 8. udarnog Dalmatinskog korpusa i jedinica Mornarice NOVJ.

Povijesna je činjenica da je cijela Dalmacija 1941. godine imala oko 700.000 stanovnika, a da je dala preko 100.000 partizanskih boraca i kao takva čvrsto zauzimala jedno od prvih mesta svih regija. Pored borbe u Dalmaciji na kopnu i moru junaštvo dalmatinskih boraca posebno je iskazano u presudnim bitkama NOB na Neretvi i Sutjesci 1943. godine.

Svaki narod kao što je hrvatski, koji je dao tako veliki doprinos i podnio velike žrtve u toj epohalnoj borbi svijeta protiv nacifašističkog zla, uživa veliki ugled i poštovanje drugih naroda, naglasio je Šunjara.

On je upozorio da poražene retrogradne snage, umjesto da izvuku pouke iz

prošlosti i da se distanciraju od promašene profašističke opcije, ponovo nas, kao i prije 65 godina, vraćaju na njihovu gubitničku stranu, čime nanose veliku štetu i ljagu ugledu Hrvatske.

Poraženi sada žele suditi pobednicima da ih naknadno poraze i da svoj tadašnji poraz pretvore u kasnu pobjedu. Ali, zbog povijesne istine i naše budućnosti, to nikada nećemo dozvoliti, poručio je Šunjara.

Protagonisti rehabilitacije ustaštva impunitiraju nam žrtve Bleiburga i tzv. Križnog puta, pri čemu zboravljaju na žrtve Jasenovca i drugih ustaških stratišta. A žrtve Jasenovca nisu krive za Bleiburg, što se ne može reći za one koji su i sedam dana poslije kapitulacije njihovih nacističkih gospodara pružali žestoki otpor našim snagama, kaže potpredsjednik SABA RH.

Partizanska vojska i čitava naša NOB, dodao je on, bila je duboko moralna. Zločin se ne može opravdavati. Osuđujemo i osuđivali smo svaki zločin. Ali ti slučajevi osvete i uzimanje pravde u svoje ruke pojedinaca s naše strane ne mogu umanjiti ni karakter, ni ciljeve, a ni ostvarenja naše Narodnooslobodilačke antifašističke borbe.

Mi borci i naš Savez antifašističkih boraca i antifašista u više prilika smo izrazili zadovoljstvo sadržajem saborške Deklaracije o antifašizmu, ali smo s razlogom nezadovoljni što je do sada malo učinjeno na njenoj provedbi.

SABA RH i njegovi članovi zbog svoje prošlosti osjećaju moralnu obvezu da budu nositelji, ali ne i jedini aktivni subjekt, u borbi protiv neofašizma, ustaštva i četništva. Zato na liniji izvornog i demokratskog antifašizma, kao općeg pokreta svih, bez obzira na političku opciju i ideološko opredjeljenje, želimo da se okupe sve progresivne i demokratske snage zemlje i da sprječimo ponovno oživljavanje ideja fašističkog zla.

Mi smo, kaže na kraju Šunjara, za okretanje budućnosti, za ostvarenje trajnog mira, jačanje demokracije i socijalne pravde, za toleranciju i razumijevanje među ljudima, slobodu čovjeka i ravnoporavnost naroda.

Skupu antifašističkih boraca i antifašista pozdravnim govorom obratili su se i predstavnici Splitsko-dalmatinske županije i Grada Splita.

Nastupio je i Dječji zbor »Srdelice« sa spletom dalmatinskih narodnih pjesama, što je posebno oduševilo sudionike skupa.

S.T.

Zahtjev za obnovu spomenika NOB

Sudionici svečanog skupa u Splitu donijeli su odluku da se uputi zahtjev Ministarstvu kulture RH i svim županijama Dalmacije za obnovu spomenika NOB.

U tekstu odluke se podsjeća da je u Hrvatskoj od 1990. godine srušeno više od 3000 spomenika NOB te da su izmijenjena brojna imena ulica i ustanova koja su bila vezana za NOB. S time se ne može ući u Europsku uniju, upozorili su sudionici svečanog skupa, i zatražili od nadležnih organa vlasti da poduzmu odgovarajuće mјere za obnovu spomenika NOB te da preispitaju svoje odluke o preimenovanju ulica.

Dalmatinski antifašisti, uz to, upozoravaju da dosadašnja nastojanja nisu u tome dala pozitivne rezultate, te da zahtjevaju od Predsjedništva SABA RH da ovaj problem iznese pred međunarodne institucije.

Iako na području Dalmacije ima više srušenih i devastiranih spomenika, na skupu je izdvojeno nekoliko njih koji su od nacionalnog i međunarodnog značaja i koje treba obnoviti odmah.

Riječ je o Titovoj pećini na Visu, zatim spomeniku »Tuđe nećemo svoje ne damo« na Visu, te spomenicima u Kninu, Gračacu i Opuzenu.

Spomenici na Visu podsjećaju na boravak Vrhovnog štaba na čelu s Josipom Brozom Titom odakle se rukovodilo konačnim oslobođenjem zemlje.

U Kninu na brdu Spas nakon »Oluje« srušen je spomenik koji je bio podignut za sjećanje na 877 poginulih partizanskih boraca Dalmacije za oslobođenje Knina.

U mjestu Gradac bio je spomenik hrabrim gradačkim borcima, rad akademskog kipara Antuna Augustinčića, a srušen je 1992. godine. U Opuzenu je potpuno devastirano spomen područje i srušen spomenik heroju Stjepanu Filipoviću – Uči. Replika toga spomenika nalazi se u palači UN u New Yorku, a ovdje je srušen eksplozivom 1991. godine.

Zahtjev za obnovu tih spomenika potpisali su potpredsjednik SABA RH **Vinko Šunjara**, te predsjednici Zajednice antifašističkih boraca i antifašista Dubrovačko-neretvanske županije **Branko Grošeta**, Splitsko-dalmatinske županije **Milivoj Laljin**, Šibensko-kninske županije **Šime Šupe** i Zadarske županije **Branko Lovrin**.

Čestitke za uspješan rad

T radicionalni novogodišnji susret predstavnika udruga antifašističkih boraca i antifašista, istaknutih aktivista, suradnika i gostiju, kojeg je organizirao Izvršni odbor Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske, održan je 28. prosinca u prostorijama SABA RH u Zagrebu.

Skupu su prisustvovali i predstavnici Saveza društava »Josip Broz Tito« Republike Hrvatske, Saveza ratnih vojnih invalida Hrvatske i Saveza umirovljenika Hrvatske - Podružnice vojnih umirovljenika.

U prigodnom govoru na svečanosti predsjednik Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske **Krešimir Piškulić** je podsjetio da smo na kraju još jedne godine, koja nije bila lagana, a u kojoj

su postignuti uspjesi i daljnji napredak u radu organizacije. Za nama je godina u kojoj smo na dostojanstven način obilježili 65. obljetnicu ustanka u cijeloj Republici Hrvatskoj, a Savez društava »Josip Broz Tito« organizirao je veličanstven susret u Kumrovcu, rodnom mjestu najvećeg antifašiste u Europi, velikog državnika i borca za mir Josipa Broza Tita.

U ovoj godini 22. lipnja, za Dan antifašističke borbe imali smo dostoјnu proslavu u Brezovici kod Siska i u Podgariću u Moslavini na kojima su, uz članove i rukovodstva Saveza antifašističkih boraca i antifašista, bili predstavnici Vlade i lokalnih vlasti, a na oba skupa govorio je predsjednik Republike Hrvatske **Stjepan Mesić**.

Tradicionalni novogodišnji susret okupio je istaknute aktiviste antifašističkih udruga

Reagiranja

PODVALA I LINČ

♦Priopćenje UABA Garešnice u povodu grube i neopravdane optužbe »24 sata« na članicu te udruge Moranu Ivančević

U druga antifašističkih boraca i antifašista Garešnice reagirala je na članak objavljen u dnevnom listu »24 sata« pod naslovom »U SDP-u Hitlerova obožavateljica« sljedećim priopćenjem:

Smatramo svojom moralnom i ljudskom dužnošću reagirati na navedeni članak, čiji naslov vrlo grubo i neopravdano optužuje našu članicu **Moranu Ivančević**. Ne ulazeći u sadržaj rasprave na Internetu i na službenim stranicama Foruma mladih SDP-a Hrvatske, očito je da su neki stavovi Morane Ivančević namjerno istrgnuti iz konteksta sa ciljem političke podvale i osobnog obračuna.

Morana Ivančević je odrasla i odgajana u obitelji koja generacijski mišlu i djelom slijedi antifašizam i demokratska opredjeljenja, čiji su se članovi uvijek borili za pravdu, poštjenje i ljudsku solidarnost. To je općepoznato u Garešnici, a i mnogo šire, kao i činjenica da je Morana već odavno članica Udruge antifašista, gdje je svojom aktivnošću i dosljednošću, riječju i

djelom davala primjer mladima u našoj sredini. Iz tih i mnogo drugih razloga teško bi bilo shvatiti i još teže svjedočiti tvrdnji da je Morana »obožavateljica« Hitlera i Miloševića. Može se Morani zamjeriti nesmotrenost i nespretnost u jednoj neobaveznoj i slobodnoj raspravi, ali koristiti medije za njezin politički i ljudski linč, u jednom demokratskom društvu je neoprostivo i vrlo neodgovorno.

Iz svega je očito da je politička kampanja za izbore već u punom jeku, te se traži način i brzo love greške protivnika, te se ne biraju sredstva za kupljenje političkih bodova.

I na kraju, jedna poruka nas starijih, iako znamo da to nije nimalo popularno. Smatramo da mladi danas imaju mnogo važnijih društvenih tema i gorućih problema vezanih posebno za mlade, oko kojih mogu oštro sučeljavati svoja mišljenja, prijedloge i stavove, nego da analiziraju psihološke profile Hitlera, Miloševića i drugih zločinaca u povijesti.

Unapređivanje suradnje s medijima

♦**Dragutin Lučić Luce:** Mediji bi trebali posvećivati više pozornosti antifašizmu čije su vrijednosti utkane u temelje današnje Republike Hrvatske

Predsjednik Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske **Krešimir Piškulić** i predsjednik Savez društava »Josip Broz Tito« Republike Hrvatske **dr. Tomislav Badovinac** priredili su 18. siječnja u Zagrebu prijem za novinare javnih glasila i predstavnike Hrvatskog novinarskog društva u povodu nove 2007. godine. Prijemu, kojem su prisustvovali i vodeći aktivisti SABA i Saveza društava »Josip Broz Tito«, odazvalo se tridesetak novinara iz hrvatskih medija i dopisnika iz susjednih zemalja te predstavnici Hrvatskog novinarskog društva.

Obraćajući se predstvincima medija predsjednik SABA RH Krešimir Piškulić je zahvalio na praćenju i informiranju javnosti o stajalištima i aktivnostima naših organizacija i dodao da ćemo i u ovoj godini nastojati dati daljnji doprinos razvijanju antifašističkih tradicija i vrijednosti, poštivanju istine i poboljšanju odnosa među ljudima.

Želimo dalje unapređivati suradnju s medijima rekao je Piškulić i poželio

snimio: Z. HERCEG

Mediji bi trebali posvećivati veću pozornost antifašizmu - poruka susreta

svima »sretnu i šarmantnu novu 2007. godinu«.

Piškulić je uz to napomenuo da Savez antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske i Savez društava »Josip Broz Tito« posebnu pažnju posvećuju i vlastitoj izdavačkoj djelatnosti i da su se u tome pokazali vrijedni rezultati. Stoga je u dvorani u Hatzovoj ulici u Zagrebu, gdje je održan prijem za novinare, bila priređena izložba na kojoj je prikazan izbor knjiga što su ih izdale naše organizacije. Na izložbi je

prikazana i većina od ukupno 47 brojeva »Glasa antifašista demokratske Hrvatske« koliko ih je do sada izašlo. Veći broj primjeraka naših izdanja knjiga i listova podijeljen je zainteresiranim novinarima.

U ime brojnih gostiju koji su se odazvali prijemu, zahvalio je predsjednik Hrvatskog novinarskog društva **Dragutin Lučić Luce**. Napominjući da je ponosan što je i sam sin partizanskog borca, Lučić je naglasio da bi mediji morali i trebali posvećivati veću pozornost antifašizmu čije su vrijednosti utkane u temelje Republike Hrvatske.

Zahvaljujem na vašoj žrtvi i na svemu što ste doprinijeli u vrijeme antifašističke borbe i za današnju Republiku Hrvatsku. Hrvatsko novinarsko društvo stoji na tradicijama antifašizma, jer smo svjesni da je to svjetla strana, ne samo naše prošlosti, nego i jedna od temeljnih civilizacijskih tekovina i vrijednosti suvremenog svijeta i Republike Hrvatske, rekao je Dragutin Lučić Luce.

S obzirom na uspješnu organizaciju i dobar odaziv postoji mogućnost da se susret predstavnika antifašističkih boraca i antifašista i Saveza društava »Tito« s novinarima organizira i idućih godina te da postane tradicionalan.

Susretu se odazvalo tridesetak novinara

A. Zibar S. Tomašević

Uprvoj godini - 200 članova

Udruga antifašističkih boraca i antifašista Petrinje održala je 12. prosinca izvještajnu skupštinu na kojoj je bilo 96 članova te brojnih gostiju među kojima i potpredsjednica SABA RH Vesna Čulinović Konstantinović, tajnik SABA RH Petar Raić, član Izvršnog odbora SABA RH Nikola Uzelac, predstavnici Sekcije VII. banjirske udarne divizije, gradonačelnik grada Petrinje dr. Miroslav Gregurinčić, predsjednik Skupštine Sisačko – moslavačke županije Zvonko Belošević te predstavnici Udruga antifašističkih boraca i antifašista iz Sisačko – moslavačke županije.

U uvodnom izlaganju predsjednik Udruge Joso Fakčević je naglasio da je na osnivačkoj skupštini, održanoj prije godinu dana, bilo 69 članovca, a da danas UABA Petrinja ima preko 200 članova.

-Naša antifašistička orijentacija uznenimila je pojedinu gospodu drugaćije orijentacije, koji još uvijek u svojoj podsvijesti nastavljaju rat umjesto da grade mir, izazivaju nepovjerenje umjesto povjerenja, šire strah, strepnu i nepovjerenje umjesto vjere i tolerancije. Mi smo, međutim, na brojne uvrede i omalovažavnja reagirali gandij-

vski – mirno, strpljivo i dostojanstveno uvjereni da će nas građani prepoznati i poduprijeti, rekao je Fakčević.

Naše odnose prema organima državne i lokalne vlasti gradili smo na temelju međusobnog uvažavanja i razumijevanja. Naše aktivnosti i opcije su podržavane i od strane gradskih i županijskih organa, a u svakoj ulici grada veći broj članova i građana nas podupiru i pomazu dobrovoljnim prilozima i moralno nas podstiču.

Fakčević je potom podsjetio na brojne aktivnosti UABA Petrinja, okupljanja i komemoracije, druženja i posjete na kojima s pokazalo da građani antifašističke orijentacije nisu prepreka boljitu Hrvatske, već nositelji humanih, pravednih i tolerantnih odnosa među ljudima te da uvažavaju svoju domovinu Hrvatsku.

Pozdravljajući članove UABA Petrinja potpredsjednica SABA RH Vesna Čulinović Konstantinović je rekla da je ugodno iznenađena njihovim rezultatima koji su postignuti u kratkom vremenu. Zahvalila je i gradskom čelnicištvu Petrinje na svemu što su učinili na podršci i finansijskoj pomoći koju su pružali. Ona je naglasila da će u 2007. godini više pažnje biti posvećeno zadcima na ostvarivanju Rezolucije Hrvatskog sabora o antifašizmu, a posebno da se poboljša status boraca NOR-a i izjenači sa statusom branitelja Domovinskog rata. Zalažemo se da se u školske udžbenike konačno unese istina o antifašističkoj NOB-i, rekla je ona.

Gradonačelnik Petrinje dr. Miroslav Gregurinčić čestitao je Udrzi zbog uspješnog rada Pozivam vas na njegovanje tradicije NOB-e i antifašističke istine iz naše novije povijesti, rekao je Gregurinčić.

U raspravi su sudjelovali i prvo-borci ovog kraja Živko Juzbašić i Čedo Borčić, ali su se

Zahvalnice i priznanja

Potpredsjednica SABA RH Vesna Čulinović Konstantinović uručila je Zahvalnice i Priznanja zasluznima.

Zahvalnice za izuzetnu suradnju uručene su gradonačelniku Petrinje dr. Miroslavu Gregurinčiću, predsjedniku Skupštine Sisačko-moslavačke županije Zvonku Beloševiću i dogradonačelniku Petrinje Darinku Dumboviću.

Priznanja su dobili borci NOR-a i članovi Udruge Petrinja Stojan Šteković i Nikola Bobinac.

U ime nagrađenih zahvalio se dogradonačelnik Dumbović naglašavajući da su radili zajedno i Udruga i gradska vlast i da su zato potignuti dobri rezultati. Obećavam da ćemo i iduću godinu zajedno na zadatke koje smo predvidjeli u programu, rekao je Dumbović.

konfrontirali u ocjeni ratnih događanja devedesetih godina. Borčić je rekao da je Juzbašić »odabrao za svoju zvijezdu Franju Tuđmana« te da se odricao »Partizanske spomenice 1941«.

Reagirao je predsjednik Fakčević i prekinuo takvu vrstu rasprave i nepotrebнog sukoba koji nikome ne koristi. Slično je reagirao i tajnik UABA Petrinja Đuro Kalanja naglašavajući da treba promijeniti retoriku, a predsjednik Izvršnog odbora Sekcije VII. banjirske Mirko Mećava je dodao da ne podržava ovakav stil rasprave dvojice suboraca, naglašavajući da se treba okrenuti budućnosti.

Skupština je ipak završila u mirnom i tolerantnom tonu i usvojila je plan i program rada za 2007. godinu, pri čemu je istaknuto da će se u aktivnostima koristiti isključivo metodama dogovaranja, sporazumijevanja, tolerancije, istine, uz uvažavanje različitosti, te posebno raditi na približavanju antifašističkih i opredjeljenja branitelja Domovinskog rata. Pokretat će i inicijativu za obnovu porušenih i oštećenih spomenika, te tražiti rješenja za socijalne probleme antifašističkih boraca.

S.T.

UDRUGA ANTIFAŠIŠTIČKIH BORACA
I ANTIFAŠISTA „PETRINJA“
GRAD PETRINJA

ZAHVALNICA

Glas antifašista demokratske Hrvatske

Za objektivno, kontinuirano i svestrano informiranje građanstva o radu Udruge na promidžbi antifašističkih opredjeljenja

Tajnik

U Petrinji, 2006. godine

Predsjednik

Novi predsjednik Pero Vučinić

N a skupštini je izabran novi Izvršni odbor Sekcije VII. banijeske udarne divizije. Za predsjednika

Sekcije izabran je jedan od relativno članova Savez antifašističkih boraca i antifašista - diplomirani ekonomista **Pero Vučinić**. Rođen 1933. godine i spada u red mlađih i vrlo aktivnih antifašista sa Banije koji je u dosadašnjem mandatu bio potpredsjednik Izvršnog odbora Sekcije.

Za zamjenika predsjednika izabran je **Adam Dupalo**, a za potpredsjednike **Zdravko Mihaljević** i **Mirko Mećava** te za tajnika **Ljuban Trivanović**.

Na izvještajno-izbornoj skupštini Sekcije VII. banijeske udarne divizije, održanoj 16. prosinca, prihvaćen je Izvještaj o dvogodišnjoj aktivnosti i Prijedlog osnovnog sadržaja rada u 2007. godini te izabrano novo rukovodstvo Sekcije.

U Izvještaju, kojeg je podnio dosadašnji predsjednik Izvršnog odbora Sekcije VII. banijeske **Mirko Mećava**, nabrojene su značajne akcije koje je organizirala Sekcija ili je u njima sudjelovala u 2005. i 2006. godini. To se, kako je rekao Mećava, odnosi na aktivnosti u obilježavanju godišnjica značajnih datuma i događaja na Baniji u vrijeme Narodnooslobodilačke borbe, na sudjelovanje u akcijama Predsjedništva SABA RH, Zajednice udruga županije i grada Zagreba i sekcija nekih divizija i korpusa pri SABA RH te na ostale vidove aktivnosti sekcije i Izvršnog odbora.

U 2005. godini, po riječima Mećave, dje-lovanje Sekcije bilo je u znaku obilježavanja 60. godišnjice pobjede nad fašizmom, a u 2006. godini u znaku 65. godišnjice ustanka naroda Hrvatske s posebnim podsjećanjem na **krupan doprinos Banije u tim slavnim danima naše NOB-e**.

Pošto je naveo niz vrijednih aktivnosti u 2005. godini Mećava je naglasio da se u protekloj 2006. godini Sekcija posebno angažirala na obilježavanju 65. godišnjice oružanog ustanka u Banskom Grabovcu (23./24. srpnja 1941. godine) te na 65. godišnjicu prve partizanske zakletve banjiskih i sisačkih partizana na Čaviću

Skupština Sekcije VII. banijeske udarne divizije

Doprinos afirmaciji antifašizma

•Članovi Sekcije uspješno su poticali osnivanje udruga antifašističkih boraca i antifašista i to treba nastaviti - rečeno je na skupu

brdu na Šamarici (28. studenog 1941. godine).

Mećava je, međutim, naveo da je obilježavanje godišnjice ovih događaja organizirala Udruga ABA Petrinja, a da je Sekcija u tome sudjelovala kao pomoć u pripremama programa i organiziranju dolaska članova Sekcije i ostalih antifašista iz Zagreba na skupove posvećene tim povodima.

Podsjećajući na uspješnu organizaciju narodnog zabora u Banskom Grabovcu 23. srpnja, Mećava je skrenuo pozornost i na pokušaje ultradesničarskih grupa i pojedinaca iz redova nekih braniteljskih udruga u Sisku i Petrinji, među kojima čak i jedan zastupnik u Saboru RH, da onemoguće održavanje ovog skupa prijetnjama ili da ga bar obezvrijede i oblate lažima i provokacijama.

»No, i pored toga, odlučnošću i upornim zalaganjem vodstva Udruge ABA grada Petrinje, narodni zbor je odlično organiziran i po predviđenom programu kvalitetno realiziran«, rekao je Mećava i naglasio da je zbor u tom kraju bio događaj godine.

Po riječima predsjednika Izvršnog odbora Sekcije VII. banijeske udarne divizije, značajan angažman je bio i na poticanju osnivanja udruga antifašističkih boraca i antifašista (UABA) kojih na na Baniji do 2004. godine uopće nije bilo. U ovom dvogodišnjem razdoblju osnovane su udruge u Petrinji 2005. i u Donjim Kukuruzarima 2006. godine. To je u odnosu na doprinos Banije NOB-i i u odnosu na broj općina u tom području nedovoljno, ali za prilike koje danas tamo dominiraju i to je napredak, rekao je Mećava.

On je dodao da u ostvarivanju zadatka na uključivanju mlađih u rad udruga treba i dalje ulagati napore jer je to od presudnog značaja za našu organizaciju.

U prijedlogu za 2007. godinu Mećava je naglasio da, s obzirom na mogućnosti, sadržaji rada Sekcije u ukupnim aktivnostima SABA, trebaju ostati isti kao i ove godine zato što su, po njegovom mišljenju, dugoročni.

U pogledu obilježavanja godišnjica značajnih događaja iz NOB-i na Baniji predloženo je da se posebno obilježe 65. godišnjice od formiranja Banijeske proleterske čete u selu Brestiku (30. ožujka 1942. godine), zatim 65. godišnjica osnivanja VII. banijeske divizije (22.

studenog 1942. godine) i 65. godišnjica pogibije narodnog heroja **Vasilja Gačeša** u selu Brubno (29. travnja 1942. godine).

Sudjelujući u radu skupa predsjednik SABA RH **Krešimir Piškulić** je naglasio da je zahvaljujući aktivnostima Saveza antifašističkih boraca i antifašista u posljednjih 15 godina antifašizam stekao puno građanatsvo u Republici Hrvatskoj.

Mi smo zahtijevali od Sabora da doneše Deklaraciju o antifašizmu i da se na taj način kaže istina o antifašističkoj borbi u ovoj zemlji, rekao je on.

Piškulić je potom pohvalio rad sekcija unutar SABA RH. Ponosili smo se s našim sekcijama jer vrijedno radite, rekao je predsjednik SABA RH.

On je posebno naglasio da se udruge antifašističkih boraca i antifašista mogu održati uključivanjem mlađih članova i zato treba maksimalno raditi na podmlaćivanju, upozorio je Piškulić.

Osvrćući se na nedavne rasprave o Mesićevim izjavama početkom devedesetih godina, Krešimir Piškulić napominje kako je paradoksalno da su se neka gospoda s krajnje desnice zabrinuli za te Mesićeve izjave. A mi kažemo da je Mesić učinio više nego itko za demistifikaciju zločinačke »NDH« - poručio je Piškulić.

Budite optimisti jer antifašiste nisu pokorili niti će ih pokoriti, rekao je na kraju predsjednik SABA RH.

Predsjednik ZUABA zagrebačke županije i grada Zagreba **Vlado Jurak** pozdravio je članove Sekcije i ocjenio da su oni dali krupan doprinos jer je na Baniji na njihovu inicijativu osnovano nekoliko udruga ABA. Naglasio je i doprinos Sekcije u brizi za obnovu devastirane spomeničke baštine iz vremena NOB-e na Baniji.

S.Tomašević

Sa skupštine Sekcije VII. banijeske

MJESTO STRAVE I ZLOČINA

Kordunsko selo Prkos Lasinjski, nastanjeno srpskim življem, smješteno na obali Kupe između hrvatskih naselja Lasinje i Banskog Kovačevca, bilo je 21. prosinca 1941. godine popriše jednog od brojnih ustaških zločina, kojom je prilikom iz tog ali i iz sela Stipana, Trepče i Dugog Sela, u obližnjoj šumi Brezje pobijeno i masakrirano 1.500 nevinih žrtava. Stradanje Prkosa uklapa se u opću golgotu tadašnjeg kotara Vrginmost u kome je tokom NOR-a pobijeno, poginulo ili umrlo 10.384 osoba, partizana i civila. Samo selo Prkos dalo je 119 partizana, od kojih su 23 poginula, a njihova imena se nalaze na spomen-kosturnici.

Na komemorativnom skupu žrtvama je odana počast polaganjem vjenaca i paljenjem svjeća pred spomen-kosturnicom. S posebnom pažnjom sudionici komemoracije pratili su izlaganja dr. Vesne Pusić, potpredsjednice Sabora i predsjednice Hrvatske narodne stranke, Rade Bulata, narodnog heroja i partizanskog komandanta, Jelke Glumičić, članice Savjeta SABA RH i Danice

♦Komemorativni skup povodom 65. obljetnice pokolja nevinih žrtava

Mišić, predsjednice Mjesnog odbora Prkos Lasinjski. Uz mještane, povratnike i njihovu rodbinu, komemoraciji su prisustvovali istaknuti predstavnici NOB-a tog područja, čelnici općina Krnjak i Vojnić te **Martin Jendrašić**, predsjednik Zajednice udruga antifašističkih boraca i antifašista Karlovačke županije i **Vladimir Jurak**, predsjednik ZUABA GZ i ZŽ.

Novi rat (devedesetih) uzeo je danak u svim selima u okolini – selo Lasinja krajinske su formacije temeljito opljačkale 1991. godine, a slično je prošao i Bansi Kovačevac u kome su poubijani starci. Nakon »Oluje« situacija

se promjenila, pa je tako Prkos opustošen, a više kuća zapaljeno. Danas u selu živi tridesetak stanovnika, dok ih je sedamdesetak još u izbjeglištvu.

B. M.

Ne ponovilo se – poruka je komemorativnog skupa u Prkosu

Krajiška Kutinica

HUMKA JE OBRAĐENA

♦Obilježena 65. obljetnica prvog ratnog uspjeha Moslavačke čete

Bilo je toplo u srcima sudionika ophoda na Humku (obronci Moslavačke gore) 27. siječnja u vedrom i prohladnom zimskom danu. Ispred obnovljenog partizanskog spomenika položeni su vijenci i cvijeće i odata počast poginulim borcima u borbi s ustaško-domobranskim snagama. O prvom ratnom uspjehu pripadnika Moslavačke

čete (27. siječnja 1942. godine), koji su u surovim uvjetima hladnog vremena i snijega, odlučnošću i hrabrošću izvojivali pobjedu koja je doprinijela i brzom jačanju NOP-a u Moslavini, govorili su Nenad Turčinović, potpredsjednik UABA Kutine i Rade Bulat, partizanski rukovodilac i član Savjeta SABA RH.

Nakon okrepe i kraćeg druženja antifašističkih boraca i poklonika antifašizma, među kojima smo zamijetili i velik broj mladih, predstavnike tijela vlasti, planinarskih i lovačkih udruga s područja Sisačko-moslavačke županije, svečanost je nastavljena u Vatrogasnem domu u Krajiškoj Kutinici. Sudionicima skupa obratili su se: Vinko Šunjara, potpredsjednik Saveza antifašističkih boraca

i antifašista Republike Hrvatske, Petar Turčinović, predsjednik Mjesnog odbora Krajiške Kutinice, Ivan Milat, predsjednik UABA Kutine i prof. Nikola Puran, potpredsjednik UABA Garešnice. Među uzvanicima bili su Petar Raić, tajnik SABA RH, Vladimir Jurak, predsjednik ZUABA ZŽ i GZ, Branko Čanković, član Predsjedništva SABA RH i predsjednik UABA Čazma, Milan Ivančević, predsjednik UABA Garešnica i Milovan Bojčetić, vijećnik Sisačko-moslavačke županije.

Za izvanredne rezultate u djelovanju i promicanju antifašističkih vrijednosti, Vinko Šunjara, potpredsjednik SABA RH uručio je posebna priznanja Ivanu Milatu, predsjedniku, Nenadu Turčinoviću, potpredsjedniku i Dragici Vasić, tajnici UABA Kutine.

Nakon službenog dijela obilježavanja ove male ali po značenju velike bitke moslavačkih partizana, antifašistički borci i njihovi uzvanici družili su se u ugodnoj atmosferi uz po koju partizansku pjesmu.

M.B.

Sudionici pohoda na Humcu ispred saniranog spomenika

OSUDA NIJEKANJA ZLOČINA

•Komemoracije diljem Europe, rezolucija UN-a, sat povijesti u našim školama

U povodu 27. siječnja, Međunarodnog dana sjećanja na žrtve holokausta, održan je komemorativni skup u zagrebačkoj Židovskoj zajednici »Bet Isreal«, na kojem je predsjednik Republike Stjepan Mesić upozorio da je to bio »jedan od najvećih svjetskih zločina i dobro je da se nikada ne zaboravi i više nikada ne dogodi«.

Na satovima povijesti posvećenim holokaustu u hrvatskim osnovnim i sre-

dnjim školama učenici su upoznati kakve su stravične metode likvidacije šest milijuna Židova i drugih žrtava upotrebljavani u nacističkim logorima, ali i u ustaškom logoru Jasenovac u vrijeme II. svjetskog rata.

Komemoracije su održane i u mnogim drugim zemljama, a Opća skupština UN jednoglasno je prihvatala rezoluciju kojom »osuđuje holokaust i bezuvjetno odbacjuje svako nijekanje tog zločina«.

U cijeloj Njemačkoj održane su brojne komemoracije, kojima se već desetu godinu masovno obilježava dan sjećanja na milijunske žrtve, a u Bruxellesu je novoizabrani predsjednik Europskog parlamenta rekao da se »nikad ne smije zaboraviti ta grozna i krajnje bolna strana povijesti našeg kontinenta i tolerirati pojave netrpeljivosti i neprijateljskog odnosa prema drugim vjerama i rasama«.

A. Z.

Izvještajno-izborna skupština Sekcije zrakoplovnih vojnih umirovljenika Zagreba

STALNO UZLAZNOM LINIJOM

Sekcija zrakoplovnih umirovljenika Zagreba, koja djeluje u sastavu Udruge antifašističkih boraca i antifašista »Jug« Zagreb, održala je izvještajno-izbornu skupštinu i ocijenila da su u protekle četiri godine postignuti valjani rezultati. Skupu su prisustvovali Vinko Šunjara, potpredsjednik SABA RH, Milan Kosanović, predsjednik Saveza ratnih vojnih invalida Hrvatske, Vladimir Jurak, predsjednik ZUABA GZ i ZŽ i Petar Petković iz udruženja pilota i padobranaca Beograda.

Izvještaj o četverogodišnjem radu podnio je predsjednik Izvršnog odbora Vladimir Černjajev, naglašavajući da je potvrđena platforma djelatnosti Sekcije koja je nepolitička i nestranačka, zasnovana na interesnoj profesionalnoj povezanosti i zajedništvu. Na skupštini je naglašena

primjerna organiziranost Sekcije kroz djelovanje četiri stalna odbora (*tradicije NOB-a, aktivnost žena, pomoć članovima i ispraćaj umrlih i za susrete i druženja*) i cjelokupnog njenog članstva (350 zrakoplovaca vojnih umirovljenika), što omogućuje, kako su istaknuli sudionici u svojim izlaganjima, da zrakoplovci, vojni umirovljenici lakše izbore svoja prava što su im nepravedno zakinuta ili oduzeta.

Sumirajući rezultate, posebno je istaknut postav prigodne izložbe dokumenata i fotografija iz vremena rađanja i razvoja ratnog zrakoplovstva i protuzračne obrane NOB-a, primjerena suradnja sa Savezom antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske, Savezom ratnih vojnih invalida, tijelima izvršne vlasti Velike Gorice i Grada Zagreba, Hrvatskim povjesnim muzejom,

vojnim predstvincima Rusije, Ukrajine i Velike Britanije. I nadalje će se redovito obilježavati Međunarodni dan žena, Dan stvaranja ratnog zrakoplovstva NOV, održavati susreti i druženja članova Sekcije, njihovih obitelji i uzvanika te realizirati zadaće usvojene programom i planom djelovanja u narednom periodu. Skupština je usvojila institut predsjedavajućeg i zamjenika predsjedavajućeg Sekcije (kao kolektivni način rukovođenja) umjesto dosadašnjeg ustroja. Skraćen je mandat tijela Sekcije na dvije godine, uz mogućnost reizbora na još dvije godine.

Na skupštini su uručena posebna priznanja zaslужnim zrakoplovima za njihov dugogodišnji doprinos u angažiranju u radu: **Vladimiru Černjajevu** (proglašen počasnim predsjednikom Sekcije), **Josipu Zubku** i **Stanetu Primožiću** (proglašeni počasnim članovima), **Svetozaru Milinkoviću**, **Momčilu Arsenoviću**, **Vladimiru Antonijeviću**, **Budimiru Popoviću**, **Drini Boras**, **Branku Beču**, **Todoru Marčetiću**, **Sakibu Hanušiću**, **Stojanu Đorđeviću**, **Stjepanu Špiranecu** i **Aleksi Komarčeviću**. Za izvanredne zasluge na njegovanjtu, razvijanju i jačanju tradicija i tekovina antifašističke borbe naroda Hrvatske, Sekcija zrakoplovnih vojnih umirovljenika dobila je **zasluženo priznanje** Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske.

Branko Beč

Vinko Šunjara, potpredsjednik SABA pozdravlja skup

GLAS RAZUMA I MIRA

Uglavnom gradu Malezije, Kuala Lumpuru, početkom prosinca održana je 25. redovna skupština Svjetske veteranske organizacije. Na skupštini su, u ime sudionika ratova, osim iz SABA RH bili i predstavnici još pet udruga iz Domovinskog rata od kojih su tri primljene tokom ovog zasjedanja.

Svjetska veteranska organizacija (ili kraće: WVF) za sada okuplja veterane iz 86 zemalja svijeta. Broj udruga iz pojedine zemlje koje mogu biti članice WVF-a nije ograničen. WVF ima poseban status nevladine organizacije u UN. Rezolucije koje donosi WVF isključivo se odnose na sprečavanje rata, na kaznenu odgovornost za ratne zločine, na zaštitu djece i žena u ratu, na zabranu korištenja mina i slične

teme. Kao organizacija koja okuplja bivše sudionike ratova, rezolucije WVF u UN imaju velikog odraza. Generalna skupština UN često ugrađuje stavove WVF u svoje rezolucije o osudi rata i svega onog što se na rat odnosi. U tom pravcu upravo na poticaj iz WVF UN su donijele rezoluciju o zabrani proizvodnje i postavljanju mina, o progonu ratnih zločinaca i još niz drugih odluka.

S obzirom na takav karakter WVF naša organizacija je snažno podupirala njen rad. Ujedno je maksimalno pridonijela da u ovu organizaciju uđu i udruge veteranova Domovinskog rata. Već ulaskom u članstvo WVF smanjuju se tenzije koje nakon rata još stoe između zaraćenih strana. Osim toga, prema Statutu WVF sve organizacije moraju raditi na jačanju mira i tolerancije, jer je WVF u tu svrhu i osnovana.

Na skupovima WVF susreću se ljudi koji su ratovali na istoj strani, kao i ljudi koji su ratovali jedni protiv drugih, jer su svi oni žrtve rata. Zbog njihovog ratnog teškog iskustva njihov glas ima snažnijeg odjeka.

Na ovoj skupštini bilo je preko 280 delegata iz zemalja članica. Skupština je raspravljala o prijemu novih udruga u

svoje članstvo, o izmjenama i dopunama statuta, te o novopredloženim rezolucijama vezanih uz zaštitu ljudi u ratu. Na kraju skupštine birano je rukovodstvo WVF, koji se vrši svake 3 godine.

U pogledu novoprimaljenih udruga iz Hrvatske, zahtjev su podnijele Udruga zatočenika srpskih logora 1991/95., Udruga dragovoljaca (HOS), te Udruga lječenih od posttraumatskog stresa (PTSP). Sve tri udruge su i primljene u redovno članstvo. Od novousvojenih rezolucija, njih preko 20, najznačajnije su one koje zabranjuju korištenje djece za vojnu službu, zabranu videoigara kojima se širi mržnja i potiče rat, te poštivanje antifašističkih principa.

Delegati udruga iz Hrvatske međusobno su koordinirali rad i uspostavljali mnoge kontakte s veteranima drugih država. Osobito su bili brojni kontakti s veteranima iz zemalja bivše Jugoslavije, što je i razumljivo s obzirom na poznavanje jezika. Naši predstavnici pružali su pomoći delegatima koji su se teže snalazili u proceduri skupštine ili nisu u dovoljnoj mjeri ili nikako vladali engleskim i francuskim jezikom.

Mr.sc. Ivan Fumić

Glas čitatelja

SAMO ZAJEDNO MOŽEMO USPJETI

Ivan Pakasin iz Hlebine predlaže da se u inicijativu Petrinjaca za obnovu Spomen-doma ZAHNOH-a u Topuskom uključe sve hrvatske županije i antifašističke udruge

Kao vaš redoviti čitatelj pohvaljujem naš »Glas« i čestitam uredništvu, uz napomenu da svaki primljeni primjerak pročitan i nekoliko puta, a dajem da ga pročitaju i moji susjedi i prijatelji.

U broju od 15. prosinca prošle godine objavili ste članak u kojem su najavljenе nove tribine i okrugli stolovi o antifašizmu,

što će ih organizirati Savjet antifašista Hrvatske. Predviđena su vrlo značajna pitanja o kojima treba glosno govoriti i tražiti od odgovornih institucija da ih rješavaju.

Pridružujem se i inicijativi Udruge antifašističkih boraca i antifašista Petrinje, koji su od Sisačko-moslavačke županije, odnosno županice **Marine Lovrić** zatražili obnovu srušenog Spomen-doma III. zasjedanja ZAVNOH-a u Topuskom. Moje je razmišljanje da sama županija to ne može i neće moći ostvariti. Naime, ZAVNOH nije samo moslavacko-banijski već cijele Hrvatske i zato bi ta inicijativa trebala hiti pokrenuta i podržana od svih hrvatskih županija, kao i SABA

RH i Savjeta antifašista Hrvatske, kojima predlažem da u svoje programe i kao temu okruglih stolova uvrste i pitanje obnove spomenutog spomenika.

U vezi s tim predlažem da se u takvu raspravu pozove i predsjednik Hrvatske seljačke strane gospodin **Josip Friščić**, jer je poznato da su na III. zasjedanju ZAVNOH-a sudjelovali i brojni pripadnici ondanjeg lijevog krila HSS-a.

Smatram da bi nužno bilo odgovorno postaviti i pitanje tko je dao nalog za rušenje građevine u centru Topuskog koja je bila spomenik nulte kategije, a u kojoj se nalazila muzejska postava o III. zasjedanju ZAVNOH-a. Za mene se to rušenje može kvalificirati kao ratni zločin.

Vjerujem da će vodstva SABA RH i Savjeta antifašista Hrvatske, kao i udruge na terenu, razmotriti ovaj moj prijedlog i pokrenuti odgovarajuće inicijative i akcije.

Ivan Pakasin, Hlebine

Zlatko Prica: detalj freske na zidu dvorane u Topuskom, u kojoj je zasjedao ZAVNOH

Piše:
**Milivoj Boroša, predsjednik
 Sindikalne podružnice
 Kluba vojnih umirovljenika
 Zagreb**

Na početku mandata premijeru dr. Ivi Sanaderu bila su puna usta raznih obećanja, među ostalim i da više neće biti revanšizma i da će se nepravde ispravljati. Bilo je to obećanje za naivne. Na temelju trogodišnjeg premijerovog vladanja očigledno je da to obećanje ne važi za korisnike vojnih mirovina (vojne umirovljenike i udovice) bivše države SFRJ. Kada smo mi u pitanju - pravna država ne funkcionala.

Premijeru je poznato da se nalazimo u osmom, devetom, pa i desetom desetljeću života. Dobija se utisak da se čeka naš fizički nestanak i da se na taj način riješi naš status. Mi ćemo u svakom slučaju nestati, ali ostat će trajna sramota za Republiku Hrvatsku koja je revanšistički postupila prema svojim građanima - korisnicima vojnih mirovina, vojnim umirovljenicima - vojnog kadru iz Hrvatske u zajedničkoj JNA.

Isto tako sramota je što se tako postupilo prema borcima i ratnim vojnim invalidima Narodnooslobodilačkog rata, kojih još ima živih među vojnim umirovljenicima oko 5000 i nepoznati broj udovica koji su i pored svih još živih, poginulih i umrlih, doprinijeli da je Hrvatska svrstana među države pobednice, da su Hrvatskoj vraćene otuđene teritorije, pripojena Istra s otocima i da se Hrvatska danas nalazi u granicama izvođenjem u NOR-u. Tako se Hrvatska »zahvaljuje svojim građanima«.

Od svih zemalja tranziciji jedina je Hrvatska tako surovo i sramotno postupila. Premijer Sanader trebao se upoznati kako se zemlje antifašističke koalicije odnose prema vojnim umirovljenicima bivših vojski i veteranim ratova. Ne treba daleko ići, neka se o tome upozna u susjednoj Republici Sloveniji koja je donijela

REVANŠIZAM NA HRVATSKI NAČIN

•Stramotno je kako je, suprotno praksi tranzicijskih i drugih zemalja antifašističke koalicije, nepravedno i surovo postupljeno prema borcima i ratnim vojnim invalidima iz NOR-a i vojnog kadru iz Hrvatske u bivšoj zajedničkoj državi

poseban zakon i to vrlo pozitivan za vojne umirovljenike bivše države SFRJ.

Nakaradne odluke

Nakaradne odluke donijete su, nakon proglašenja samostalnosti Hrvatske pod utjecajem poraženih snaga u Drugom svjetskom ratu i njenih sljedbenika, pretvorene u uredbe, zakone i druge propise kojima smo bez suda kolektivno kažnjeni, poniženi, uvrijedeni, ekonomski osiromašeni. To je nehuman i necivilizirani odnos i pljačka države na »zakoniti« način. U svakom slučaju Republika Hrvatska snosi moralnu i materijalnu odgovornost za revanšistički odnos prema vojnim umirovljenicima.

Sindikalna podružnica Kluba vojnih umirovljenika Zagreba uputila je do sada osam pisama premijeru Sanaderu, u kojima smo pored ostalog tražili razgovor o statusu vojnih umirovljenika. Na te naše pozive za dijalogom premijer se nije odazivao, ali su iz njegovog ureda stizale stare priče koje slušamo već petnaest godina. Naime, govori se kako su naše mirovine veće od mirovina radnika, zemljoradnika i obrtnika. To je, u stvari, izbjegavanje pravog odgovora kada se zna da smo bili profesionalni vojnici, odnosno vojni kadar Hrvatske u zajedničkoj JNA. Izbjegava se usporedba naših mirovina s mirovinama Hrvatske vojske i branitelja. Dalje se govori kako smo prosinca 1991. godine ili čak siječnja 1992. godine dobili povećanje mirovina za 40% iz političkih razloga. Prava je istina da smo povećanje dobili listopada 1992. godine kao redovno usklađivanje mirovina nakon godinu i više mjeseci. Za taj period ostali umirovljenici dobili su ukupno povećanje mirovina za 87,23%, a rješenja imamo na 63,22%. U stvari naše mirovine su znatno ispod 50% kao i kod ostalih unirovljenika.

Nema političke volje

Na zadnje pismo upućeno premijeru Sanaderu dobili smo dgovor iz njegovog ureda 1. rujna 2006. s potpisom državne tajnice **Biance Matković** koja kaže: »da predsjednik Vlade, nažalost, zbog velikog broja drugih obaveza nije u mogućnosti

da Vas primi na poseban sastanak, ali je Vaš podnesak proslijeden ministru Vukeliću!«

Premijer je mogao za protekle tri godine, da je htio, pronaći pola sata vremena za razgovor s nama, ali je očigledno da on to - ne želi. Premijer jednostavno ne želi ispraviti nepravde svoje i svojih prethodnika. On se ne želi s nama suočiti, jer nema ni sluha ni političke volje da nešto pozitivno učini za nas.

Premijerov ministar Vukelić također ne želi razgovarati. On slaže pisma i šalje nam svoje verzije upoređivanja naših mirovina. Nije prihvatio ni prijedlog ili inicijativu FERPA-e (Europske federacije umirovljenika i starijih osoba) da organizira okrugli stol za raspravu o statusu vojnih umirovljenika u RH.

Ne pomaže ni Deklaracija

Naše je pitanje političkog karaktera. Premijer nije spremjan sukobiti se s revanšističkim odlukama koje su nas doveli u postojeće stanje, jer stoji na liniji svojih prethodnika. A o tome da se provodi revanšizam govore sljedeće činjenice:

1. Kada nas je Republika Hrvatska preuzeila 1.1.1992. godine, preuzeala je i savezni zakon bivše države SFRJ o vojnim mirovinama i sada se taj preuzeti zakon, kao hrvatski zakon, primjenju za Hrvatsku vojsku do kraja 1998. godine. Taj zakon za njih nije privilegiran, a nas prebacuju na teret radničkog osiguranja, s istovremenim smanjenjem mirovina za 55%, da bi nakon devet mjeseci utvrđili konačnu mirovinu u iznosu od 63,22% od mirovine koju smo imali u prosincu 1991. godine.

2. Republika Hrvatska nije priznala ni vrijeme sudjelovanja u Narodnooslobodilačkom ratu i stupanj invalidnosti za otkup vojnih stanova, koje smo kupovali 30% skuplje nego što su otkupljivani društveni stanovi.

3. Za prevodenje u pričuvni sastav Hrvatske vojske postavljeni su nam posebni ponižavajući uslovi Tuđmanovom Poslanicom koje smo odbili kao još jedan akt diskriminacije. Međutim, u pričuvni

Veza antifašističke prošlosti i suvremenosti

♦Održan okrugli stol na temu »Zašto antifašizam danas?«

Godinama isticani zahtjev aktualnim hrvatskim vlastima da ih se tretira kao ravnopravne građane i kad je riječ o mirovinskim pravima prestane revanšizam, vojni umirovljenici bivše JNA potkrepljuju i podacima o svom broju. Živilih ih je još samo oko sedam tisuća i isto toliko udovica, oko 70 posto su po nacionalnosti Hrvati, dvije trećine su bili aktivni sudionici antifašističke borbe u Drugom svjetskom ratu, a više od 50 posto su stariji od 80 godina.

sastav HV bez tzv. Poslanice primljeno je nekoliko stotina bivših ustaša i domobrana uz dobijanje po dva do tri čina više, uz odlikovanja i druga priznanja. Kakve su to zasluge tih ljudi za Hrvatsku?

4. Ustavni sud RH pet je godina otezao s donošenjem odluke o ustavnosti i zakonitosti, da bi na kraju izvršeno glasanje s rezultatom 5:5, bez odluke, čekajući novi zakon o mirovinskom osiguranju. Mi smo na to upozoravali. Kada je donesen taj zakon, Sud je donio rješenje o prekidu postupka. Financijski stručnjak je za Sud trebao izvršiti uspoređivanje naših mirovin s mirovinama HV, ali RF MIO nije htio Sudu dati te podatke.

5. Prošle godine hrvatski sabor donio je Deklaraciju o antifašizmu. U točki 9 pozivaju se državna tijela da zakonskim sredstvima i djelatnošću čuvaju i unapređuju stečevine, vrijednosti i opredjeljenja hrvatskog društva i Republike Hrvatske te rade na očuvanju dostojanstva i skrbi nad sudionicima antifašističke borbe... To je opet najodgovornija Vlada RH, ali ona ne reagira, pa to govori kakav stav ona uopće ima prema antifašizmu. Ovo pitanje ostalo je samo na papiru.

6. Postoji također Aneks E Zakona o provođenju sukcesije o kojem se šuti, itd. itd.

Žalosna istina

Sve to je žalosna istina koja govori o odnosima države prema nama vojnim umirovljenicima. Sve vlasti u Republici Hrvatskoj trebale bi dobro razmisli o svojoj odgovornosti za takovo stanje i pokrenuti proces ispravljanja nepravdi - da stvarno revanšizma nestane zauvijek na ovim prostorima.

Za preuzimanje odgovarajućih mjera najodgovorniji su premijer Sanader i Vlada kojoj je on na čelu. Jer, tamo gdje ne funkcioniра pravna država, nema ni sreće ni napretka, ni za građane ni za državu.

Zašto antifašizam danas? - bila je tema okruglog stola što ga je organizirala Udruga antifašističkih boraca i antifašista Grada Rijeke, sa ciljem davanja odgovora na neka ključna pitanja vezana uz ovu temeljnju civilizacijsku vrijednost.

Predsjednik riječke UABA **Dinko Tamarut** u uvodnoj je riječi istaknuo kako je projekt »Antifašizam danas« okrenut mlađoj populaciji, koju se želi upoznati s temeljima antifašizma.

- »Antifašizam danas« je projekt koji se veže uz neke, za antifašističku povijest značajne datume, kao što su Dan oslobođenja Rijeke, Dan pobjede, Dan Europe, Dan ustanka u Hrvatskoj, sjećanje na logore u Primorsko-goranskoj županiji, Dan holokavsta, Dan žena i slično. Za ove datume odlučili smo se kako bismo povezali antifašističku prošlost s antifašističkom suvremenostu, kako bi povezali naše korisnike kojima je važno obilježavanje prošlih događanja što su oblikovali našu suvremenost s onim mlađim ljudima kojima su ti datumi tek apstraktni simboli, kazao je Tamarut, dodajući kako

upravo ova tema zauzima posebno mjesto u programu rada riječkih antifašista, kojima je cilj u nju uključiti što veći broj mladih.

U raspravi **dr. Oleg Mandić** kazao je kako je antifašizam način razmišljanja, častan, demokratski, humani i civilizacijski, dok je **Vidoje Vujić** odgovarajući na zadano pitanje kazao kako je upravo u antifašističkoj borbi stvorena Republika Hrvatska, kako je, nažalost, fašizam i danas prisutan te kako su sve razvijene zemlje svijeta temeljene na antifašizmu kao tradiciji i vrijednosnoj kategoriji. Vujić je kazao kako o antifašizmu, o kojemu premašo piše u školskim udžbenicima, danas treba više govoriti, u čemu posebnu i veću ulogu trebaju imati mediji.

U raspravu se uključio i predsjednik Foruma mlađih SDP-a **Loris Rak**, koji je istaknuo kako je antifašizam danas nezamjenjiv u svakodnevnom radu i životu. Antifašizam je jedna od temeljnih vrijednosti našeg života, i na tim i takvim vrijednostima nastala je Hrvatska, kazao je Rak.

S.G.

Priznanje

Zahvalnost požeškom županu

Visoko priznanje Saveza antifašističkih boraca i antifašista Hrvatske uručeno je požeškom županu **Zdravku Ronku** u Domu češke besede Zagreb. Uručio ga je predsjednik SABA Hrvatske **Krešimir**

•**Županu Zdravku Ronku uručeno priznanje za podršku i suradnju s antifašističkim udrugama**

Piškulić, a za veliku podršku i suradnju s antifašističkim udrugama. Na svečanom domjenku sekcije zagrebačkih Slavonaca antifašista, kojeg je otvorio **Antun Magić**, prisustvovali su mnogi uzvanici. Prisutni su toplo pozdravili požeškog župana, cijeneći njegovu podršku i suradnju, a on ih je pozvao na daljnji zajednički rad. Svečanosti je prisustvovao i **Borivoj Zarić**, predsjednik požeških antifašista, preko kojih se i realizirala ova dobra suradnja.

S dodjele priznanja županu Zdravku Ronku (desno)

Antifašizam u biografiji Stjepana Mesića

Sažetak (II. dio – od 1990.-2004.)

•Osuđujući poraženu NDH i njezin ustaški režim, Mesić neprestano podsjeća na antifašističku pobjedičku Hrvatsku uz koju je stajala većina njenih građana u Drugom svjetskom ratu

Kada je krajem 80-tih godina jugoslavenska kriza došla do vrhunca i najavljenio, odnosno, ozakonjeno višestranaće ili pluralizam, došlo je do stvaranja stranaka s izrazitim nacionalnim predznakom, među kojima se pojavljuje i Tuđmanov HDZ. Jednopartijski sustav vlasti i komunistička samovladavina, odlazila je u prošlost. Na scenu su isplivale nacionalne stranke čiji su vode isticali neravnopravan položaj »svojih naroda« i republika, tražeći preustroj Jugoslavije. Jedni su zahtijevali jačanje centralizma i unitarizma, smanjenje prava članica SFRJ, pa čak i ukindanje autonomnih pokrajina. Drugi su pak tražili konfederalizaciju, odnosno jačanje suvereniteta pojedinih članica federacije, a ako to ne uspije, onda se zalažu za pravo na samoopredjeljenje do otcjepljenja. Porast nacionalizma i dijametralno suprostavljena stajališta u pogledu daljnog razvijetka Jugoslavije, doveli su do rata neslućenih razmijera i raspada te složene države.

Državnik Mesić i stvaranje samostalne Hrvatske

Tragom svoje državotvorne političke orientacije, Mesić je u programu HDZ-a prepoznao stranku koja mu se činila najprihvativlijom na putu realizacije ciljeva za koje se i sam u proteklim desetljećima zalagao. Ulazeći u tu »državotvornu stranku« vjerovatno je mislio da će u njoj bivši komunistički disidenti i »prolećari« biti udarna snaga u realizaciji zacrtanog programa. No, ubrzo se pokazalo da na tu stranku i njenog vođu veliki utjecajima hrvatska politička emigracija kojoj su vrata povratka odjednom bila širom otvorena, a time i mogućnost da razni elementi koji su do tada stajali na ultranacionalističkim, antijugoslavenskim i antikomunističkim načelima zaposlednu značajne pozicije u vladajućoj stranci i hrvatskom društvu.

Tražeći oslonac i potporu u iseljenoj Hrvatskoj, vodstvo HDZ-a je bilo primorano da na skupovima u inozemstvu, prilagođavaju retoriku, odnosno, govore ono što su od njih

iseljenici željeli čuti, pa su i pored ostalog morali ublažiti stajališta prema poraženoj NDH iz drugog svjetskog rata. Tako su se često čule ocjene da je NDH bila izraz težnje hrvatskoga naroda, ali da joj je narod ubrzao okrenuo leđa kada se upoznao sa suravošću ustaškog profašističkog režima. Često se isticalo, da je jednu pozitivnu ideju, ideju borbe za državnu nezavisnost kompromitirao nenarodni ustaški režim.

Nastupi vodećih članova HDZ-a na stranačkim skupovima, često su izgledali kao taktički potezi kojima su popuštali emigrantskim zahtjevima, a strateški gledano na duže staze, onemogućili su ih da se šire razmašu i daju stranci izrazito desničarski karakter. U tim okolnostima treba promatrati i pojedine nastupe Mesića na turnejama među iseljenicima, koje mu danas mnogi podmeću kao dokaz da se držao suprotno od svoje antifašističke orientacije.

U redovima HDZ-a Mesić je veoma brzo napredovao, od predsjednika vlade, do predsjednika jugoslavenskog Predsjedništva, te predsjednika Hrvatskog sabora. Dok je kao član HDZ-a obnašao dužnost člana kolektivnog jugoslavenskog Predsjedništva, u Beogradu su ga velikosrpski nastrojeni članovi istog tijela smatrali ustašom i fašistom, premda kako kaže nisu uvažavali njegovu osobnu i obiteljsku antifašističku prošlost.¹

Prvi hrvatski predsjednik Tuđman, aktivni sudionik antifašističkog rata, mirnodopski komunistički disident i umirovljeni general JNA, krajem osamdesetih počeo je koketirati sa svojim nekadašnjim ratnim protivnicima i njihovim mlađim sljedbenicima. Slijedom toga, razvio je ideju o svehrvatskoj pomirbi, vjerujući da se u nove zadaće, u obranu Hrvatske od velikosrpske agresije zajedno pokrene partizanske, domobranske i ustaške sinove i unuke u borbi za novu samostalnu Hrvatsku. Pri tome je smetnuo sa umu da su suprotstavljene ideologije fašizam i antifašizam nepomirljive, a djeca i unuci onih koji su ratovali u Drugom svjetskom ratu nisu bili ni u kakvom sukobu zbog čega bi se trebali miriti.

Voda HDZ-a i prvi predsjednik Hrvatske nije se mogao uspeti na vrh hrvatske politike samo podrškom domovinske Hrvatske. Njemu je za uspjeh trebala iseljena Hrvatska koja je imala dovoljno novca za početak, ali i dosta neprihvatljive poglede na ustroj

buduće Hrvatske. Da bi pomirio dvije struje koje su težile istom cilju, morao je praviti razne ustupke iseljenicima – povratnicima kojima je uzor za izgradnju nove Hrvatske bila davno propala NDH. Tuđman je bio svjestan te opasnosti, pokušavao je skriti ovu tendenciju, ali ona je sve više i šire dolazila na vidjelo, kroz neprihvatljivu ikonografiju i veličanje nekih prvaka poražene NDH-a.

O pojavi neofašističkih elemenata u hrvatskoj politici M. Špegelj je rekao: »Ustaštvu je unesen iz inozemstva, povratkom ekstremnih emigranata, i to ne onih koji su uistinu bili viši ili niži dužnosnici NDH nego onih koji su mislili da na zasadama ustaštva mogu prilikom uspostave nove vlasti u Hrvatskoj zadobiti osobne koristi. Oni su ih zaista i zadobili i zaposjeli vlast«.²

Drugi hrvatski predsjednik Mesić, tada drugi čovjekiza Tuđmana u vrhu vladajuće stranke i države, od samog je početka uočio da u HDZ-u postoje dvije frakcije, jedna antifašistička i druga ultranacionalistička predvođena ministrom obrane Šuškom, da se one nadmeću za Tuđmanovu naklonost. Odmah je zaključio da je u HDZ-u vrlo jaka stara antifašistička struja koju su prevodili osvijedočeni antifašisti Šime Balen, Josip Manolić i Josip Boljkovac. To je Mesića držalo u uvjerenju da je ta antifašistička struja dominantna i da uživa potporu predsjednika Tuđmana. Kad je analizirao biografije tih ljudi vjerovao je da neće biti buđenja nekih aveti iz prošlosti i da je tu riječ o hrvatstvu koje je do kraja na liniji antifašizma.³

Za Šušku i radikale okupljene oko njega Mesić je rekao: »... nisu me voljeli jer sam stalno upućivao na antifašizam i na činjenicu da je Hrvatska stvorena upravo zahvaljujući antifašističkoj borbi, a ne zahvaljujući tome što je u jednom nesretnom povijesnom trenutku postojala zločinačka tvorevina NDH.« Do kraja 1992. Tuđman i antifašistička struja još su bili premoćniji od Šuškove grupacije, no od tada, naročito 1993. pod utjecajem stranih agentura ova druga struja dobila je prevagu. Na kraju se pokazalo da ova dva čovjeka oprečnih svjetonazoraz ne mogu ići dalje jedan pored drugoga, pa je Tuđman na kraju procijenio da su mu Šuškove usluge potrebnije od Mesićevih.⁴

Uspjeh antifašističke frakcije u HDZ-u kojoj je pripadao i Mesić, smatra se ugradnjom antifašističkih tekovina u izvorišne osnove

Ustava RH iz prosinca 1990. koje govore da postoji povjesno pravo hrvatskoga naroda na punu državnu suverenost.

Unatoč činjenici da je Ustav RH priznao antifašističku borbu hrvatskog naroda i drugih naroda i narodnosti, u praksi se ta prošlost sotonaljala, te se nastojao izbrisati svaki spomen na značenje te borbe, što je šteto ugleđu Hrvatske u svijetu i kočilo njeno uključenje u euroatlantske integracijske procese. U jednom kratkom razdoblju rata za nezavisnost 1991.-1995. i neposredno poslije njega, Mesić kao predsjednik republike 2001. kaže »tragično pogrešno postavljeni koncept ujedinjavanja svih Hrvata, rezultirao je s jedne strane negiranjem tamošnjih strana naše povijesti, a s druge – traženjem uzora upravo u njima. To je vrijeme prošlo i neće se vratiti«.⁵ To je bila najjasnija osuda Tuđmanova koncepta svehrvatske pomirbe koja je vodila u tihu rehabilitaciju profašističkih snaga poraženih u Drugom svjetskom ratu.

Drugi predsjednik Republike Hrvatske

Svaki hrvatski političar, a poglavito onaj koji se nalazi na najvišim državnim dužnostima suočen je u komunikaciji sa svijetom izreći svoja gledišta na zbivanja u Hrvatskoj tijekom Drugog svjetskog rata. I dok je u svijetu još prisutan nametnuti stereotip po kojem se sve Hrvate i Hrvatsku izjednačava sa ustaškim režimom i genocidom, dote hrvatski političari nastoje učiniti otklon od te politike, ispričati se za sve zločine koje su u ime Hrvatske počinili ustaše, a istovremeno afirmativno govoriti o značaju i doprinisu druge Hrvatske, komunističko-partizanske u pobjedi nad fašizmom. Hrvatska i hrvatski narod dali su u prosjeku veći doprinos od mnogih država i naroda porobljene Europe u borbi protiv fašizma, kako bi pokazali demokratskom svijetu da su upravo oni oslobođali zemlju od fašističke okupacije i rušili profašistički ustaški režim.⁶

Osuđujući poraženu NDH i njezin ustaški režim, drugi hrvatski predsjednik neprestano podsjeća na drugu antifašističku pobedničku Hrvatsku uz koju je stajala većina građana Hrvatske, pa poručuje da je većina hrvatskog naroda stajala na pozicijama antifašizma u Drugom svjetskom ratu. Da bi ukazao na stavove o položaju Hrvatske u Drugom svjetskom ratu, njegov biograf I. Đikić je prenio dijelove govora u izraelskom parlamentu 2001. u kojem predsjednik Mesić razlikuje dvije Hrvatske, prvu zove Antifašistička i slobodarska Hrvatska, a drugu NDH.⁷ Antifašističku je nazvao slobodarskom Hrvatskom za koju se opredijelila većina hrvatskog naroda u okviru antifašističkog otpora, na čelu kojeg je stajao takoder Hrvat, maršal Tito.

Za razliku od imena NDH, koju je proglašio umirovljeni pukovnik Slavko Kvaternik preko radio Zagreba u ime odsutnog poglavnika i koja se sve četiri godine naziva

jednoznačnim imenom, neovisno od činjenice što je protivnici zovu »tzv.« tvrdeći da nije ni nezavisna ni hrvatska već kvislinška, druga Hrvatska, koju predsjednik Mesić naziva najčešće antifašistička i slobodarska, nije proglašena preko radia uz njemačku asistenciju, već je nastajala u četverogodišnjoj borbi. I tek u trećoj ratnoj godini, u svibnju 1944. kada su hrvatski antifašistiiza sebe imali snažnu vojsku (NOV i POH) od 100.000 ljudi i organe političke vlasti (NOO) na terenu, onda su na trećem zasjedanju ZAVNOH-a u Topuskom (budućem Saboru) novoj tvorevini dali ime Federalna Država Hrvatska (FDH). Dvije godine kasnije FDH je preimenovana u NRH u sklopu FNRJ-a.

Premda su Hrvati antifašisti svojom borom pridonijeli da mnogi ugroženi Židovi, Romi i Srbi nađu spas pod hrvatskom zaštitom, nisu krivi za ustaške zločine jer su ih i sami podnijeli, ipak, sadašnji hrvatski političari, pa time i predsjednik Mesić se klanjaju svim žrtvama Holokausta, ispričavaju se svima onima kojima su bilo kada neki Hrvati nanijeli zlo i nepravdu, a tu u prvi red ističe Židove. Ti zločini, kaže Mesić počinjeni su na području kvislinške tvorevine NDH, koja nije bila ni nezavisna, ni hrvatska. Nema kolektivne krvnje, nema genocidnih naroda, već postoje genocidne politike koje se provode u ime pojedinih naroda i država.⁸

Slične stavove o NDH Mesić je iznio u Jasenovcu 2003. kada je ustvrdio, da je ta država možda bila zamišljena kao hrvatska, ali koja - kao takva kakva je bila - doista nije bila Hrvatska, jer se u Jasenovcu i drugdje ubijalo u ime hrvatske države. Nema te državne ni druge ideje koja bi mogla opravdati ubijanje nevinih samo zato što su druge rase, nacije,vjere ili drugačijeg svjetonazora.

Za unutarhrvatsku pomirbu Mesić kaže da »odium fašizma, ni slava antifašizma« ne prelaze automatski sa očeva na sinove i unuke, pa tako ni sukobi prošlih generacija ne smiju se prenijeti na sukobe sadašnjih generacija. Sukob traže oni koji žele rehabilitirati ustaštvo i fašizam i odbaciti pozitivne tekovine antifašizma. Mesić smatra, da je povijest s pravom opisala i žigosala ustaštvo, zato nema i ne može biti rehabilitacije ustaštva i fašizma. Hrvati ne žele biti zarobljenici ideologije krv i tla, etnički čiste zemlje i u njoj superiornih i inferiornih naroda i rasa.⁹

Nakon Tuđmanove smrti, pobjede Mesića na predsjedničkim izborima, dolazak koalicije lijevog centra 2000. godine na vlast

i Sanadera na čelo HDZ-a, sve se počelo mijenjati, tako da se stvorilo novo demokratsko ozračje u kojem se suzio prostor za djelovanje profašističkih elemenata. Stipe Mesić, kao vrhovni zapovjednik Oružanih snaga učinio je puno da se iz vojarni izbací politika, ali i ikonografija koja je podsjećala na tamna vremena iz Drugog svjetskog rata.

Ono što danas čini predsjednik Mesić, trebat će činiti iza njega i svaki drugi, dolazio on sa ljevice ili desnice kako bi se uvjerilo međunarodne čimbenike da se u Hrvatskoj novoj demokraciji poštuju načela antifašizma iz Drugog svjetskog rata, a osuduje profašistička politika ustaškog režima. Ako se svijetu bude prodavala jedna priča a u praksi života provodila drugačija politika, svijet će je brzo prepoznati i osudit.

Priče da je Hrvatska na udaru neofašističke desnice glede revizije povijesti Drugog svjetskog rata, potvrđuju brojne izjave drugog hrvatskog predsjednika. On ih smatra opasnim, ali ipak marginalnim pojavama, koje će sve više slabiti, odnosno gubiti na društvenom značaju. Budućnost Hrvatske u novoj Europi Mesić vidi u razvoju demokracije, građanske države uređene na univerzalnim načelima antifašizma. Kada sljedbenici ideologije Ante Pavelića shvate svu promašenost ustaške politike i njenu štetnost za hrvatske interese, doći će do velikog rasterećenja društva od te more koja pritišće nove generacije. Pošto ideologije teško umiru, one se ciklično bude ili obnavljaju u nešto modificiranim izdanju, vjerujemo da ni ustaška ideja neće potpuno izumrijeti, ali će biti sreća da nikada više ne dođe u priliku da postane vladajuća ili preovlađujuća.

Način kako su biografi pokazali Mesićev antifašizam, zvuči kao poruka nade i ohrabenja da su antifašističke snage u Hrvatskoj vladajuće i dominantne, te da su u stanju zaustaviti ili umanjiti značaj onih snaga koji kotač historije žele povratiti šest desetljeća unatrag. No, ne treba podcijeniti ni snagu neofašističkih nostalgičara koji bi zasigurno bili glasniji i učinkovitiji da ne postoji pritisak međunarodne zajednice koja nameće pravila za izgradnju demokratskog društva u kojem ustaštvo treba otici u ropotarnicu povijesti. To je shvatio drugi hrvatski predsjednik i na tom projektu kritike neofašizma sakupio značajne političke poene na unutarnjem i vanjskom planu. To će zasigurno znati iškoristiti i njegovi nasljednici poslije isteka Mesićeva drugog mandata.

¹Mesić Stjepan, Kako je srušena Jugoslavija, Zagreb, 1994. str. 33. (»Moj osobni (dječački) ulog u ratu protiv fašizma i žrtve moje obitelji u tome ratu nisu uzimali u obzir«.)

²Rat u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini 1991-1995., Zagreb-Sarajevo 1999., str. 55-56.

³Ivica Đikić, Domovinski obrat, Zagreb 2004. str. 117. (dalje, Đikić, n.d.)

⁴Đikić, n.d. str. 54., 55. i 56.

⁵Đikić, n.d. str. 212.

⁶Branko Dubravica, Vojska antifašističke Hrvatske (1941-1945), Zagreb 1996., str. 3.

⁷Đikić, n.d. str. 210. -212.

⁸Đikić, n.d. str. 210.

⁹Đikić, n.d. str. 212.

Rajka Baković

Olga Ban

Anka Berus

Persa Bosanac

Piše: dr. sc. Vesna Čulinović-Konstantinović, potpredsjednica SABA RH

HEROINE HRVATSKE

♦UNOR-u Hrvatske je sudjelovalo 43.600 žena, od toga je 4.579 poginulo, 1.898 je ratnih invalida, dok su 772 žene nositeljice «Partizanske spomenice 1941.» Narodnim herojima proglašeno je osamnaest žena iz Hrvatske

Ljubica Gerovac

Milanka Kljajić

Anka Pađen

Kata Pejnović

Smilja Pokrajac

Ivanka Trohar

Borba za socijalna i politička prava žena u našoj Bzemlji razvija se u okviru antifašističkog pokreta i borbe za demokraciju, slobodu i jednakost početkom 20. stoljeća. U Hrvatskoj su hrabre žene organizirale javne prosvjede protiv kapitalističkog patrijarhalizma. Jedna od njih bila je i književnica **Marija Jurić Zagorka** (Golubovec, 1873.- Zagreb, 1957.). Ona je tridesetih godina prošlog stoljeća u vrijeme zabranе štrajkova, organizirala žene koje su poslije mije, na Markovu trgu u Zagrebu, tražile pravo glasa i socijalnu jednakost. Do Drugog svjetskog rata žene su bile pod patronatom muža ili određenog tutora po čijim odredbama su morale živjeti i odgajati djecu. Protest žena, sa zahtjevima za humanije uvjete rada i građanska prava, organizirala je tih godina u Splitu i **Anka Berus**. Socijalistički pokret bio je znak buđenja društvene svijesti i bio je opasan za diktaturu koju je nametala vlast.

U Hrvatskoj su žene – seljanke, radnice i intelektualke, zajedno s muškarcima aktivne u antifašističkom pokretu. Organizirale su mlade, razvijale im osjećaj za

odnom danu žena

Anka Butorac

Nada Dimić

Kata Dumbović

pravdu i samopoštovanje a ne za pokornost. Uoči samoga rata uključile su se u ilegalni rad, bile zatvarane i mučene. Mnoge već prve godine okupacije odlaze u partizane, ali znatan ih broj ostaje u pozadinskoj ilegali. One su prikupljale informacije, sakrivale i prevodile antifašiste u partizane, sakupljale i prenosele borcima hranu i sanitetski materijal. Bile su u stalnoj životnoj opasnosti. Mnoge od njih nisu dočekale pobjedu nad fašizmom ni izjednačavanje svojih prava s muškarcima, pravo da budu birane, da se obrazuju. Nisu dočekale 1945. godinu, da prvi put u povijesti, na osnovu odluke 3. zasjedanja ZAVNOH-a, na izborima glasuju.

U borbi žene postaju punopravni članovi društva i dokazuju svoje sposobnosti na svim poljima života i rada. **Josip Broz Tito** je na prvoj Zemaljskoj konferenciji AFŽ-a 1942. god. rekao da se ponosi ženama jer su u »natčovječanskoj borbi dale toliko života i primjera heroizma«. **Vladimir Nazor** im se divio jer su uvijek pokazivale »nevjerljivu ustrajnost i hrabrost«. **Msgr. Svetozar Rittig** je istaknuo »da nije bilo suradnje požrtvovane borbene žene ne bi ni danas mogli djelo našega narodnog oslobođenja slaviti kao trijumf cijelokupnog naroda«.

U NOR-u Hrvatske je sudjelovalo 43.000 žena, od toga je 4.579 poginulo, 1.898 je ratnih invalida, dok su 772 žene nositeljice Partizanske spomenice 1941. Narodnim herojima proglašeno je osamnaest žena iz Hrvatske: Rajka Baković, Olga Ban, Anka Berus, Persa Bosanac, Anka Butorac, Nada Dimić, Kata Dumbović, Ljubica Gerovac, Milanka Kljajić, Dragica Končar, Milka Kufrin, Anka Pađen, Kata Pejnović, Smilja Radošević-Pokrajac, Ivanka Trohar, Savka Javorina, Sonja Marinković i Marija Vidović-Abesinka.

Dragica Končar

Milka Kufrin

Savka Javorina

Sonja Marinković

Marija Vidović Abesinka

JAČANJE ORUŽANE BORBE

♦Snažan razvoj NOP-a i oružane borbe u Hrvatskoj, osobito u njezinim središnjim krajevima, omogućio je Glavnому štabu Hrvatske da provede u život direktive Vrhovnog štaba da partizansku borbu proširi na cijelu Hrvatsku

Uspješno prebrođena prva ratna, izuzetno oštra zima, pokazala je da je partizanska borba moguća i u najtežim uvjetima, što je pozitivno utjecalo na snažan daljnji razvoj narodnooslobodilačkog pokreta u Hrvatskoj. Za organizaciono učvršćenje i povezivanje partizanskih jedinica te za proširenje oružane borbe na cijelu Hrvatsku veoma je važno Drugo savjetovanje Glavnog štaba Narodnooslobodilačkih partizanskih odreda Hrvatske, održano 30. i 31. siječnja 1942. godine u selu Zbjegu na Kordunu.

Prisutni su bili svi obližnji vojni komandanti i politički komesari Korduna, Banije, Like, Gorskog kotara i Hrvatskog primorja. Drugi, iz Slavonije, Dalmacije i Hrvatskog zagorja, nisu mogli doći zbog velike udaljenosti. Osim odluke da se reorganiziraju partizanske jedinice u jake narodnooslobodilačke partizanske odrede, sposobne za samostalne operativne akcije većeg opsega, na savjetovanju su istaknuti kao osnovni politički zadaci: širenje i jačanje narodnooslobodilačkog pokreta i oružane narodnooslobodilačke

borbe u područjima naseljenima isključivo hrvatskim stanovništvom, raskrinkavanje Mačekove politike »čekanja« kao oblika stvarne suradnje s okupatorom i ustašama te učvršćivanje i produbljavanje bratstva i jedinstva između Hrvata i Srba zajedničkom borbom protiv okupatora i njihovih slugu, ustaša i četnika.

U ožujku 1942. godine, Biro CK KP Hrvatske prešao je iz Zagreba na oslobođeno područje da bi mogao neposrednije rukovoditi dalnjim širenjem narodnooslobodilačke borbe u Hrvatskoj. U Zagrebu je osnovano *Povjerenstvo CK KPH za slavonsku i zagrebačku oblast*, u koje su uključeni članovi CK KPH, sa zadatkom da rukovode i koordiniraju politički i organizacioni rad među stanovništvom sjeverne Hrvatske.

Jedinice **Ličke grupe partizanskih odreda** vodile su od siječnja do travnja 1942. godine žestoke borbe s opkoljenim talijanskim i žandarmerijskim posadama u Korenici, Srbu, Udbini i s jakim kolonama talijanske okupatorske vojske, koje su ih nastojale deblokirati. Razbijanjem neprijateljskih uporišta u Donjem Lapcu,

gdje je zarobljen cijeli talijanski garnizon, Ličkom Petrovom Selu i Čanku znatno je prošireno oslobođeno područje Like i dat snažan zamah daljinjem razvoju narodnooslobodilačkog pokreta na tom području. Lički partizani, osim toga, u nekoliko navrata porušili su željezničku prugu Ogulin-Split i odbili sve pokušaje ustaša, domobrana i žandara iz Široke Kule da prodro na oslobođeno područje Like.

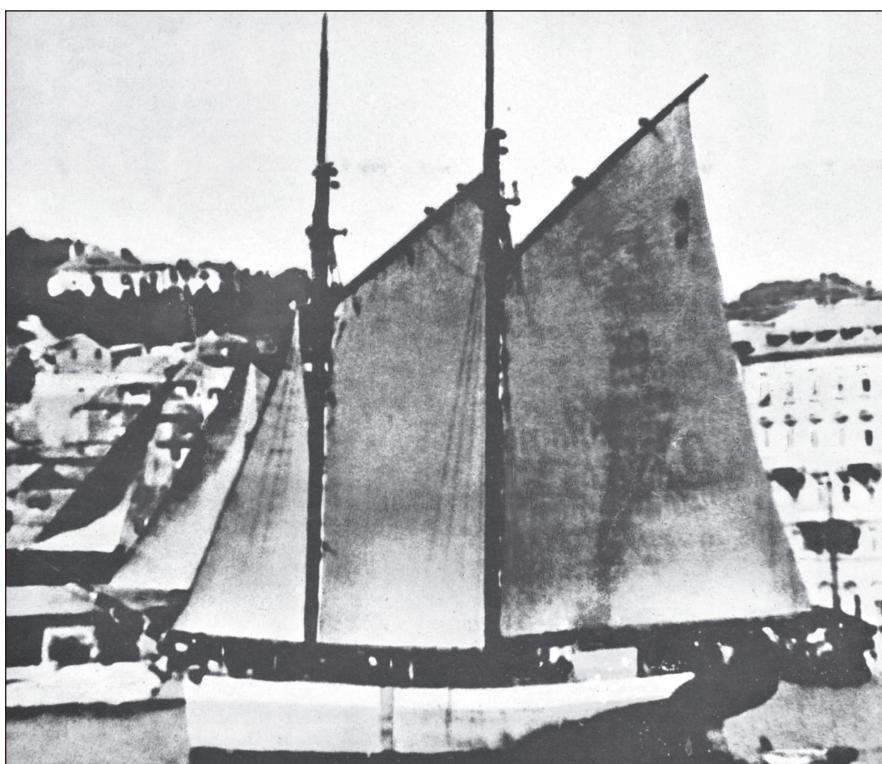
BORBE NA MORU

Oružana partizanska borba na moru počela je 24. siječnja 1942. godine kada su biokovski partizani u luci Gradac u Makarskom primorju zarobili neprijateljski motorni jedrenjak »Merkur«. Prepadi na neprijateljski pomorski promet postali su sve učestaliji: u veljači su partizani na Makarskom primorju zarobili motorni jedrenjak »Darko«; u svibnju su na ušću Neretve potopili dva glibodera a na Makarskom primorju zarobili motorni jedrenjak »Mira«...

Prošireno slobodno područje

Borci Kordunaškog narodnooslobodilačkog partizanskog odreda nastavili su početkom 1942. godine napade na neprijatelja: likvidirali su neprijateljska uporišta duž komunikacije Slunj-Ogulin, prinudili na predaju domobranske posadu Vojnića, oslobodili Krnjak i Veljun i prisilili talijanskog okupatora da napusti Veliku Kladušu. Time je znatno prošireno slobodno područje Korduna i oslobođen dio Cazinske krajine. Potkraj siječnja 1942., broj naoružanih partizana na Kordunu porastao je na više od 2.500 boraca. Početkom veljače Kordunaški NOP odred reorganiziran je u dva odreda (*Prvi i Drugi kordunaški NOPO*), a formiran je i *Štab Grupe kordunaških partizanskih odreda*.

U veljači otpočela je radom Oficirska

Jedrenjak »Merkur«, prvi brod koji su biokovski partizani zaplijenili u borbi kod Gradca, 24. siječnja 1942. godine

škola Glavnog štaba Hrvatske za rukovodioce partizanskih jedinica Like, Korduna, Banije, Gorskog kotara i Hrvatskog primorja. Na oslobođenom području Korduna snažno se razvija revolucionarna narodna vlast: *do kraja siječnja osnovani su brojni seoski NOO, šest kotarskih NOO i Izvršni narodnooslobodilački odbor za Kordun.* Partijska organizacija na Kordunu, brojčano ojačana i organizaciono učvršćena (u to vrijeme u partizanskim jedinicama i na terenu bilo je oko 740 članova KPH i oko 1.350 članova SKOJ-a), održala je od 12. do 15. ožujka 1942. godine u Velikoj Kladuši partijsku konferenciju za okrug Karlovac, na kojoj su sudjelovala 53. delegata. To je bila prva javna partijska okružna konferencija na kojoj je javno izabran Okružni komitet partije i to tajnim glasanjem delegata. Toj konferenciji prisustvovali su u ime CK KPH **Vlado Popović i dr. Vladimir Bakarić.**

Održane su i kotarske partijske konferencije i izabrani kotarski komiteti za Vojnić, Vrginmost, Veljun i Slunj. Osnovani su i *inicijativni odbori Narodnooslobodilačke fronte i Antifašističke fronte žena za Kordun.*

Banijski narodnooslobodilački partijski odred stalno je jačao. U ožujku 1942. godine imao je tri bataljuna i proletersku četu s oko 700 boraca, a 3. travnja formiran je još jedan bataljun. Odred je u ožujku razoružao domobranske posade u Maji i Grabovcu, zaplijenio veće količine oružja i municije i vodio borbe s jakim ustaško-domobranskim snagama iz Petrinje.

U Gorskem kotaru i Hrvatskom primorju također je za prva tri mjeseca 1942. godine stalnom borbenom aktivnošću partizana znatno prošireno slobodno područje. **Primorsko-goranski odred** (sastavljen u 90 posto od samih hrvatskih boraca) očistio je od talijanskog okupatora i ustaša znatan dio svoje teritorije. Oslobođena su mjesta: Mrkopalj, Ravna Gora, Jasenjak i niz sela u tome kraju i dalje prema Brinju. Dijelovi ovog odreda spuštaju se pri izvođenju svojih akcija sve do mora, do Bribira, Hreljina i Ledenica oko Novog Vinodola, gdje napadaju garnizone okupatora.

Partijska organizacija u **Dalmaciji**, organizirala je početkom 1942. godine nove partijske jedinice. Formirani su **Bukovački i Kninski NOP odred, na Biokovu partizanska četa**, a na otocima Braču, Hvaru, Visu, Korčuli i Dugom otoku i na poluotoku Pelješcu djelovale su partizanske grupe. U siječnju 1942. godine stavljeni su *Livanjsko područje i partizanski bataljun »Starac Vujadin«* pod komandu **Štaba za Dalmaciju**, što je omogućilo objedinjavanje akcija dalmatinskih i krajiških partizana. Partizanske jedinice u Dalmaciji, koje su sredinom ožujka 1942. godine brojile oko 610 boraca, u prva tri mjeseca te godine, napale su manja neprijateljska

Sekretar PK KPH Vicko Krstulović, s rukovodiocima dalmatinskih partizana na Vještića gori, ožujka 1942. godine

uporišta, žandarmerijske stanice i oslobođile općinsko mjesto Muć. Potkraj ožujka Glavni štab Hrvatske, da bi pružio pomoć dalmatinskim partizanima, vratio je iz Like u sjevernu Dalmaciju 60 partizana, uglavnom Dalmatinaca, koji su s borcima *Sjeverno-dalmatinskog bataljuna* 8. svibnja formirali *bataljun »Bude Borjan«*. Jačanje oružane borbe u Dalmaciji početkom 1942. godine prisililo je talijanskog okupatora da dovede nove snage i tako poveća brojno stanje svoje okupacione vojske u Dalmaciji na više od 50 tisuća vojnika i oficira. Okupator je u Dalmaciji još više povećao repressivne mјere prema stanovništvu: počela su masovna hapšenja, interniranja i strijeljanja. Na anektiranom području pojačana je i talijanizacija: uvedeni talijanski Ustav i zakoni i zabranjen rad niza hrvatskih znanstvenih i kulturnih ustanova.

Partizanske grupe i odredi

U **Slavoniji** su partizani u siječnju i veljači 1942. godine vodili borbe s ustaško-domobranskim jedinicama koje su upadale na oslobođeno područje Psunja i Papuka, palile i pljačkale sela. U ožujku, međutim, slavonski partizani napali i uništili žandarmerijske i ustaško-domobranske posade u Klisi, Badljevini, Velikim Bastajima i Strmcu te rušili željezničke pruge na svom području. Političkim djelovanjem među narodom te štiteći stanovništvo od ustaških pokolja i pljačke, **Prvi slavonski bataljun** toliko je ojačao da je 20. ožujka 1942. godine od njegovih i novih boraca formiran **Prvi slavonski NOP odred** s dva bataljuna. Odred je uputio na područje Kalnika i Moslavačke gore jednu svoju četu radi jačanja partizanskih odreda na tim područjima.

PRVI TENKOVSKI VOD

U siječnju 1942. godine lički partizani su na cesti Gospić-Korenica u Ljubovskom klancu zaplijenili u borbi tri tenka od kojih je formiran Prvi tenkovski vod u Hrvatskoj. Vod se istakao u napadima na neprijateljska uporišta u Prijekoju, Udbini, Podlapcu, Vagancu, Drežniku i Tušiloviću.

U sjeverozapadnoj Hrvatskoj djelovao je početkom 1942. godine **Kalničko-bilogorski NOP odred**, formiran od partijskih grupa na Kalniku i Bilogori; u Hrvatskom zagorju 17. ožujka kod Brdovca formiran je **Zagorski partizanski odred**, a 28. ožujka osnovan **Štab partizanskih jedinica Hrvatskog zagorja**.

Pripreme partijske organizacije za oružanu borbu u Međimurju odvijale su se u izuzetno teškim okolnostima zbog žestokog terora mađarskih okupatora. Mađari su u Međimurju, siječnja 1942. godine izvršili drugu veliku raciju u kojoj je uhapšeno i zatim osuđeno na dugogodišnju robiju oko 50 članova Partije i SKOJ-a.

Snažan razvoj narodnooslobodilačkog pokreta i oružane borbe u Hrvatskoj, omogućio je Glavnom štabu Hrvatske da provede u život direktive VŠ da partizansku borbu proširi na cijelu Hrvatsku, da se Hrvatske podijeli na operativna područja i da se počnu stvarati posebne jedinice od najboljih boraca kao jezgre budućih proleterskih brigada.

B. M.

Herojska obitelj Ribar

Tko je gledao mlade radnike, seljake, đake i studente na demonstracijama ulicama jugoslavenskih gradova u austrougarskoj monarhiji, demonstracijama i barikadama na univerzitetima i sveučilištima Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca, tko je gledao borce u jurišu na bunkere, u ofenzivama, tko je video kako se stišu pesnice, kako omladinska pjesma razbija umor, otklanja glad i donosi polet i zanos, tko je čuo puške, jeku mitraljeza, detonaciju

bombi na bojištima slobode diljem Jugoslavije tokom drugog svjetskog rata – ne može ih zaboraviti.

Ne može zaboraviti doktora Ivana Ribara, predsjednika Izvršnog odbora i Predsjedništva AVNOJ-a i predsjednika Prezidijuma Narodne skupštine FNRJ, njegovu ženu Tonicu, brižnu majku, istaknutog kulturnog radnika i prijatelja mnogih

Ivo Lolo Ribar

mladih umjetnika u njihovoј afirmaciji, Lolu, legendarnog sekretara SKOJ-a i Juricu, slikara i borca.

Dakovački Lolo

Legendarni antifašistički borac, narodni heroj Ivo Lola Ribar rođen je 1916. godine u Zagrebu.

Na strani 285 Matične knjige rođenih župe sv. Marka u Zagrebu pod brojem 193 zapisano je: Ivan Ribar rođen 23. (dvadeset trećeg) travnja 1916. godine, a kršten 24. travnja 1916. godine. Kumovi kod krštenja bili su djed i baka – Andrija Ribar, umirovljeni učitelj i supruga mu Emilija.

U jesen 1917. godine mali Ivo je s ocem dr. Ivanom Ribarom, majkom Tonicom i polusestrama, preselio u Đakovo gdje se 24. ožujka 1918. godine rodio mladi brat Jurica.

Tada Đakovo nije bilo veliko. Malog Ivu gotovo su svi poznavali i voljeli. Bio je živahno, veselo, lijepo i pametno dijete, pa su se odrasli s njime često šalili. No, ponekad je to i zabrinjavalo. Roditelji ga trebaju, a njega nigdje. Vrijeme ručka, a Ivo odlutao. I tako je bivalo često. Jednom prigodom otac podje u »potjeru«. Obilazio je jednu za drugom kuće prijatelja, susjeda i poznatih. Prolazeći kraj doma nekog svog znanca, spazi malog Ivu. Sjeo on za stol, kao veliki.

Ma gdje si Ivo, reče otac. – Tražim te, a ti ovdje mirno sjediš. Stvaraš majci i meni brige.

Ivo se nije mnogo uzrujavao. Mirno je ocu odgovorio: - Pa ja sam tu, tata. Ručam. Doći će kad pojedem.

Povede ga kući, gdje ga je majka očekivala. Sva sretna ona mu je od milja govorila: -Ti, moj mali Lolo...

Bilo je to 1919. godine...

Tako je Ivo dobio novo ime. Svi ga počeše zvati Lolo. Nadi mak što ga je dobio još u ranom djetinjstvu, u Đakovu, ostao mu je zauvijek.

Početkom ožujka 1919. godine dr. Ivan Ribar kao prvi potpredsjednik Privremenog narodnog predstavništva Kraljevine SHS, i kao član Izvršnog odbora i potpredsjednik Demokratske stranke morao se najviše zadržavati u Beogradu. Početkom 1923. godine obitelj Ribar preselila se u Beograd.

Lolo Ribar je mogao postati i perspektivni režimlja, ali je on postao borbeni opozicionar i vatreći revolucionar. Na njegov životni put svakako je utjecalo i političko opredjeljenje njegovog oca, koji od predsjednika Ustavotvorne skupštine Kraljevine SHS postaje poznati i definitivni opozicioni prvak, ugledni političar i advokat – branilac mnogih članova KPJ i SKOJ-a na državnom sudu za zaštitu države (dr. Ivan Ribar branio je Mošu Pijadu, Ivana Milutinovića, Ivana Krndelja, Vladimira Bakarića, Svetozara Vukmanovića, Karla Mrazovića, Todora Vučasinovića, Mladena Ivekovića, Zvonka Brkića, Dragu Stamenkovića, Božidar Adžiju, Punišu Perovića, Divku Budaku i druge) i najzad se jasno i bez kolebanja priključuje komunističkom pokretu i NOB-i.

Lolo Ribar bio je komunist koji je zahvaljujući formatu i zrelosti svoje mlade ličnosti prirodno izbio na čelo naprednog studentskog pokreta Beogradskog univerziteta, a ubrzo i omladinskog komunističkog pokreta cijele zemlje. On je u toku svog odgoja i obrazovanja naučio nekoliko stranih jezika, formirao se kao čovjek široke kulture, kao mladi borbeni komunistički intelektualac.

I tako je Lolo, u godinama pripremanja revolucije i u teškim uvjetima ilegalnog rada, ponio dalje zastavu revolucionarne borbe što su je prije njega nosila sedmorica legendarnih sekret-

Dr. Ivan Ribar na svečanom otvaranju spomen-bista braći Ribar u gimnaziji u Križanicevoj ulici u Zagrebu 1961. godine

tara SKOJ-a - Zlatko Šnajder, Pajo Marganović, Mijo Oreški, Janko Oreški, Pero Popović – Aga, Josip Debeljak i Josip Kolombo.

Kada Tito dolazi na čelo KPJ 1937. godine povjerio je Loli vođenje Omladinske komisije pri CK KPJ, povjerava mu konkretну aktivnost na učvrsćivanju, snaženju i širenju SKOJ-a. I u tom smislu Lolo Ribar je Titov učenik. On odlazi i u svijet, na međunarodne omladinske kongrese da objašnjava program mlade komunističke i antifašističke generacije Jugoslavije i da kao predstavnik te generacije i njezinog organiziranog naprednog pokreta pridonosi stvaranju i jačanju antifašističkih snaga među

Jurica Ribar

Tita. Tokom NOR-a Lolo je ispoljio izvanrednu dinamičnost. Prošao je jugoslavenski teritorij uzduž i poprijeko. Iz Beograda odlazi u Užice.

Poginuo je na Glamočkom polju kada je po zadatku Tita i Partije krenuo u Kairo na čelu delegacije koja je trebala kod Saveznika izboriti priznanje za, već u krvi u oružjem izvojene, tekovine revolucije u zemlji.

I Lolin brat - slikar **Jurica Ribar** – također bijaše neumoran. Velik je bio njegov angažman u revolucionarnom pokretu, naročito na području kulture na Beogradskom univerzitetu gdje je zbog svoje političke aktivnosti primljen u SKOJ još 1937. godine, a godinu dana potom i u članstvo KPJ.

Jurica je bio daroviti slikar koji je prestao slikati praktički 1940. godine, odnosno negdje ljeti 1941. godine, kada je otisao u borbu. U dvadeset drugoj-trećoj godini života završena je jedna neobično plodna likovna i stvaralačka karijera. Posljednji put Jurica se predstavio publici u proljeće 1940. godine na izložbi deseterice mlađih umjetnika. Ta likovna manifestacija izazvala je golemo zanimanje šire publike, posebno beogradske omladine. Sa dvadeset i tri godine života stvorio je više od 50 likovnih djela.

Svako ime herojska priča

Od porodice dr. Ivana Ribara danas više nitko nije živ. Najprije je, na bojnom polju, u borbi kod Kolašina, pao Jurica Ribar 1943. godine.

Mjesec dana kasnije smrtno je pogoden na Glamočkom polju Ivo Lolo.

Njihova majka Tonica stradala je u ratnom vihoru, izvedena je pred cjevi pušaka i strijeljana u Kupinovu u Srijemu 1944. godine.

Dr. Ivan Ribar doživio je duboku starost. Tokom rata i poslije oslobođenja obavljao je najodgovornije dužnosti u zemlji: bio je predsjednik Izvršnog odbora i Predsjedništva AVNOJ-a, zatim predsjednik Predsjedništva Privremene narodne skupštine Demokratske Federativne Jugoslavije, do osnivanja Ustava predsjednik Prezidijuma Ustavotvorne skupštine, a poslije donošenja Ustava predsjednik Prezidijuma Narodne skupštine FNRJ sve do 1953. godine. Od 1945. godine pa sve do smrti, stalno je biran za poslaničku Savezne narodne skupštine i zastupnika Sabora Hrvatske.

Dr. Ivan Ribar ogledao se i kao izvanredan pisac i publicist. Surađivao je u gotovo svim najpoznatijim listovima i časopisima u zemlji i inozemstvu. Među ostalim objavio je četiri knjige »Zapis«,

omladinom svijeta. Lolo je video snagu antifašizma u svijetu i to je bilo osnovno i za njegov pojedinačni angažman u revolucionarnom pokretu naše zemlje.

Za vrijeme NOR-a Ivo Lola Ribar bio je rukovodeća ličnost revolucije i jedan od najbližih suradnika generalnog sekretara KPJ i Vrhovnog komandanta Josipa Broza

Ime Lole Ribara izbačeno

Ime Ive Lole Ribara, jednog od najviđenijih anti-fašističkih boraca u sudbonosnim godinama uoči izbijanja Drugog svjetskog rata i organizatora Narodnooslobodilačke borbe, inače rođenog Zagrepčanina, u posljednjih 15 godina izbačeno je gotovo iz svih škola, ulica i trgova širom Hrvatske.

Najprije je »nestala« ulica Ive Lole Ribara na Črnomercu, potom je uništen spomenik legendarnom Loli u istoimenoj ulici rad akademskog kipara Koste Angeli Radovanija, zatim su Braća Ribar makanuti iz škole u Križanićevoj ulici što je nosila njihovo ime, skinuta je spomen-ploča u ulici 8. maja u kojoj je rođen Lolo, nestala je i spomen ploča u Gajevoj ulici, gdje je 1940. održana povijesna VI. zemaljska konferencija SKOJ-a pod Lolinim naposrednim vodstvom. Dom zdravlja na Črnomercu prestao je nositi njegovo ime, a bista u Domu zdravlja u istoimenoj ulici bačena je u bunker. Maknut je Lolo i iz studentskog doma na Laščini u Zagrebu.

Tako se glavni grad Lijepe naše »odožio« svom velikom sinu. I ne samo Lolu. Primjerice Karlovac i Kordun »hitili« su iz škola, ulica i trgova i svog najslavnijeg sugrađanina – doktora Ivana Ribara. A poslije rata DOKTOR je za taj dio naše domovine toliko učinio.

Međutim, Republika Slovenija, Makedonija, Crna Gora, Kosovo, Vojvodina i dalje njeguju uspomenu na te historijske ličnosti naše revolucije i radničkog pokreta. Oni žive u najlepšoj uspomeni tih naroda, poglavito prekaljenih ratnika i Lolinih skojevac.

zatim »Uspomene NOB-e«, »Iz moje političke suradnje«, »Stara Jugoslavija i komunizam« itd.

Umro je 2. veljače 1968. godine u Vojnoj bolnici u Zagrebu u 88. godini života. Prema njegovoj posljednjoj želji tijelo mu je kremirano u Beogradu, a urna s pepelom prenesena u Zagreb.

Tonica Ribar sa sinom Juricom i kćerkom Boženom

počiva u zajedničkoj grobnici na Novom groblju u Beogradu, doktor Ivan Ribar na Mirogoju u Zagrebu, a Lolo na Kalemegdanu u Beogradu.

Uz zidine tvrđave, na mramornom postolju, stoje četiri biste. Ispod njih četiri imena: Ivo Lolo Ribar, Moša Pijade, Ivan Milutinović, Đuro Đaković.

Svako ime vezano je za jednu herojsku priču. Jedan revolucionarni put. Svakom od njih dugujemo na izvjestan način dio svoje slobode. Svog novog života. I svoga sjećanja...

Tonica Ribar

Piše:
dr. sc.
*Damir Grubiša,
profesor Fakulteta političkih
znanosti u Zagrebu*

Uz izlazak iz tiska knjige Mussolinijevi logori: Internacija civila u fašističkoj Italiji 1940-1943, talijanskog povjesničara Carla Spartaca Capogreca

Mussolinijevi logori demistificirani

Knjiga *Mussolinijevi logori: Internacija civila u fašističkoj Italiji (1940-1943)* talijanskog povjesničara *Carla Spartaca Capogreca* dragocjen je doprinos moderne historiografije razumijevanju fašizma. O fašizmu je mnogo pisano i mnoge su knjige i djela pokušale razotkriti njegovu bit. No, unatoč tome što je fašizam, uz nacizam, jedno od kapitalnih zala mračnoga Dvadesetoga stoljeća, on još nije dovoljno razotkriven i demistificiran do kraja. Čak su i veliki umovi Dvadesetoga stoljeća, poput Hane Arendt, upadali u zamku koja nije prepoznala totalitarnu bit fašizma. To je možda i zato što Talijani nisu doživjeli onu katarzu denacifikacije, koju su doživjeli Nijemci. Točno pred deset godina prevedena je na hrvatski jedna značajna knjiga, *Povijest Talijana Giuliana Procacci*. Procacci prikazuje burne događaje koji su označili pad fašizma u Italiji: Talijani su, na brzinu, navodi on, svukli crnu košulju, zakopali je i spalili, i veselo se pridružili saveznicima, koji su im zbog toga oprostili sudioništvo u zločinačkom pothvatu, kakav je bio uspostavljanje fašističke države totalitarne represije. Baš zbog činjenice da se uspon fašizma dogodio gotovo na operetski način, s operetskom komparserijom, u zemljii u kojoj je rođen moderni teatar i *commedia dell' arte*, fašizam se u prvi čas nije učinio toliko opasnim koliko i fanatični nacizam. Čak je i Churchill pohvalio Mussolinija zbog uvođenja reda i discipline među anarhoidne Talijane. No, to je bila zabluda, i to velika zabluda.

Talijani nisu nikada doživjeli defašizaciju. Mussolinijev je truplo obješeno na trgu Loreto u Miljanu, zajedno s tijelom njegove izmasakrirane ljubavnice, i taj je odvratni prizor postao surogatom katarze, očišćenja od fašizma, nakon čega je zahvaljujući sveopćoj amnestiji koju je proglašio Togliati stavlen kamen na prošlost. Ali ta se prošlost počela ponovno pojavljivati, pogotovo nakon propasti komunizma, kada je zapadnom svijetu, nestankom tradicionalnog neprijatelja, počela drukčija diferencijacija na prijatelje i neprijatelje. Svugdje su u Zapadnoj Evropi, nakon pada komunizma, ojačali i narasli ekstremno desni politički pokreti, ksenofobični, rasistički, fašistoidni, u raz-

novrsnom novom ruhu. Nove generacije mladih Europljana ne osjećaju više nikakav strah od svjetskih ratova, logora, holokasta, genocida i etnocida, i ne znaju više prepoznati povjesno »ne« koje su izrekle generacije njihovih sada već djedova, a to su pet povjesnih »ne« na kojima je nastala današnja Europska unija: ne ratu, ne naci-fašizmu, ne nacionalizmu, ne rasizmu, ne ksenofobiji.

Zato je važna ova, Capogrecova knjiga. Ona nam otkriva još jedno mračno lice talijanskog fašizma, koje smo često skloni zaboraviti, pripisujući Talijanima tradicionalnu nesklonost prema disciplini, fanatizmu, ironični otklon prema politici, nepoštivanje autoriteta, umjetnički i stvaralački genij koji ne trpi dogme, što nas sve navodi na to da sasvim krivo doživljavamo talijanski fašizam kao nekakav autoritarizam s ljudskim likom, s Talijanima, tradicionalno »dobrim ljudima«, koji nisu u stanju počiniti sve one strahote koje se pripisuju nacističkom totalitarizmu. Za to imamo mnoge alibije: od spomenute Hanne Arendt, Renza De Felicea pa čak i Erica Hobsbawma. Stoga je i moguće, u današnjoj duhovnoj i političkoj konstelaciji, da se fašizam doista doživljuje gotovo kao operetska avantura, kao polubenigna farsa, koja je sasvim strana talijanskom karakteru i nacionalnom mentalitetu.

No, kada se povijest ne izuči dobro, tada smo je prisiljeni ponovo proživljavati. Cijelom Europom je prostrujio ledeni srh kada je lipnja 2003. tadašnji talijanski premijer Silvio Berlusconi izjavio, da Mussolini nije ubio nijednog čovjeka, a da je svoje političke protivnike slao na ladanje, u konfinaciju. Capogrecova knjiga je najbolji odgovor na tu skandaloznu izjavu i na atmosferu koja vlada u jednom dijelu talijanske politike, one koja koketira s post-fašizmom, one koja širi ksenofobiјu i rasizam i koja se pojavljuje u kriptofašističkom ruhu, neprepoznata baš zato, jer nedostaje povjesna memorija, odnosno zato jer je na djelu, kao uostalom i kod nas, jedna vrlo uobičajena pojava, gotovo epidemija čija je kratica »sram«, a to je - selektivna retrogradna amnezija. Zbog tog sindroma ne želimo se sjećati svega onoga što u nama izaziva nelagodu i možda i osjećaj krivnje.

Capogreco je izabrao da piše o Mus-

solinijevim logorima, i da razbije mit o konfinaciji i internaciji kao ladanjskom ljetovanju. Pošao je od toga, da su mnogi logori u kojima su fašističke vlasti internirale i konfinirale svoje političke protivnike sravnjeni sa zemljom i da su izbjirani iz memorije lokalnog stanovništva, slično kao i njemačko stanovništvo nije navodno ništa znalo o logorima smrti u njihovom susjedstvu. Talijanski povjesničar Capogreco minuciozno je rekonstruirao dio izbrisane memorije i otkrio da su, unatoč idiličnom mediteranskom pejzažu otoka konfinacije, Mussolinijevi logori bili isto tako okrutni instrument represije kao i u svakom drugom totalitarnom društvu. To nisu bili logori smrti, ali su frapantni podaci koje iznosi Capogreco da je u nekima od njih smrtnost premašila čak i grozne cifre Buchenwalda. Sistematska glad i desetkovanje bolestima i iscrpljenošću nisu bili inspirirani sustavnim planom za uništenjem, ali je efekt bio gotovo isti. Capogreco je svojim sustavnim istraživanjem talijanskih koncentracijskih logora u razdoblju od 1940. do 1943. razotkrio jedno tamno lice fašizma, o kojem nisu postojala saznanja do kojih je on došao. Posebno je značajno njegovo razotkrivanje birokratskog mehanizma djelovanja logorskog terora, jer je o tome doista bila riječ.

Govoreći o internircima s naše obale, Hrvatima, Slovincima, Židovima, Romima i drugima, Capogreco je dao veliki doprinos i povijesti naših krajeva. Stoga se možemo nadati da će njegovo djelo imati velikog odjeka i u našoj javnosti, baš iz razloga koje navodi prevoditelj knjige, dr. Mirko Šikić, u čijoj su obiteljskoj memoriji urezana, kao i kod mnogih koje spominje i akademik Petar Strić u svom pogоворu, zbivanja vezana uz fašističku strahovladu u našim krajevima.

Stoga držim da je ova knjiga izuzetno dragocjena, ne samo kao besprijeckorno historiografsko djelo, kao otkrivanje jedne potisnute dimenzije povijesti fašizma. Ona je i jedan memento, stimulans za stalno propitivanje i preispitivanje svih zala koje je nacija-fašizam donio, i zbog čega se nikada ne smije zaboraviti niti potisnuti svijest o njegovim zločinima. Ova će knjiga biti dobar stimulans i za naše vlastito propitivanje oblika fašizma koji se pojavio i kod nas, ali je to već jedan drugi razgovor.

NISMO SE DALI ZAPLAŠITI

♦Radeći gotovo u ilegalu, uspjeli smo stvoriti Savez s više od sto udruga i suradnjom s brojnim antifašističkim organizacijama u svijetu

Savez antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske (SABA RH) u travnju 2007. godine obilježava petnaest godina od promjene svog imena iz SUBNOR Hrvatske u Savez antifašističkih boraca Republike Hrvatske. Promjena imena Saveza nije imalo samo simbolični značaj. Došlo je i do suštinskih promjena u pogledu mjesta i uloge organizacije i metoda rada. Ove promjene bile su uvjetovane suštinskim političkim promjenama na teritoriju cijele tadašnje Jugoslavije, a napose u Hrvatskoj.

Na proljetnim izborima 1990. godine za Sabor Republike Hrvatske pobijedila je Hrvatska demokratska zajednica (HDZ). Hrvatska, kao i Slovenija, Bosna i Hercegovina i Makedonija, istupa iz zajedničke države Jugoslavije. Hrvatski sabor prosinca 1991. donosi Ustav Republike Hrvatske, po kojem ranije društveno-političke organizacije više nemaju nekakav politički značaj. Višepartijskim sistemom s političke scene nestaje Socijalistički savez, Savez omladine i SUBNOR. Formiraju se političke stranke, ali i društvene organizacije koje imaju status udruge građana. SUBNOR, koji je do izbora 1990. bio društveno-politička organizacija, ostaje samo društvena organizacija. Kako se politička klima u Hrvatskoj naglo nacionalno radikalizira, SUBNOR postaje meta gotovo unisonog napada političkih stranaka i raznih nacionalističkih udruženja i pojedinaca. U takvoj klimi cilj nam je bio održati organizaciju, zaštiti članstvo i braniti antifašističke principe i stećevine.

Udar na naš Savez došao je najprije od dijela našeg članstva koje se povelo obećanjima HDZ-a o boljem položaju boraca. Ujedno je i cilj barem dijela HDZ-a bio da likvidira SUBNOR, optužujući nas da smo jugonostalgičari. U takvim okolnostima jedan dio članova osniva Hrvatske ratne veterane (HRV) i za sobom povlači nekoliko stotina članova. Dio invalida osniva Savez ratnih vojnih invalida mimo skupštine SUBNOR-a. Tim činom su faktički osnovali novu udrugu poneseni prepostavkama kako će bolje proći ako se izdvoje iz SUBNOR-a. Naravno, i njihove nade, kao i onih koji su otišli u HRV, u cijelosti su se izjavile.

Raspad Jugoslavije je bio gotov čin. Prijetio je i raspad SUBNOR-a i to ne samo zbog osnivanja dvije nove organizacije HRV i SRVI, već i zbog rezignacije pa i straha dijela članstva. Dio rukovodstva nije mogao shvatiti nastale promjene pa ni prihvati ih. Bilo je ozbiljnih teškoća u pogledu izbora čelnog

čovjeka Predsjedništva, zatim u pogledu financiranja i konačno zaposlenika. Vođene su brojne i oštore rasprave o budućnosti organizacije. Stari kadrovi su uporno ostajali na ranijim tvrdim stajalištima o našem položaju i ulozi, iako se cjelokupno političko okruženje burno i suštinski mijenjalo.

Zahvaljujući pretežno mlađim članovima Predsjedništva koji su brže i bolje shvatili dubinu nastalih promjena, inicirane su dalekosežne odluke.

Upućeno je pismo svim tadašnjim predsjednicima jugoslavenskih republika, kojim smo osudili nadolazeći rat i pozvali na pregovore o mirnom razdruživanju, ali bez efekta. Već rujna 1991. obavijestili smo SUBNOR Jugoslavije da istupamo iz zajedničke organizacije, jer više ne postoji ni zajednička država. Nakon dugih i teških rasprava zaključeno je da se ide na promjenu naziva organizacije, te da se program našeg rada prilagodi novonastalom stanju. Većina članstva izjasnila se za ove prijedloge. Stoga je na skupštini SUBNOR-a travnja 1992. organizacija dobila naziv »Savez antifašističkih boraca Republike Hrvatske«. Istanjem antifašističkog sadržaja u samom naslovu imao je za cilj naglašavanje suštine organizacije, što se tokom vremena pokazalo i te kako opravdanim.

Naravno, kasnije smo prilagodili ime organizacije novim potrebama, kako bi omogućili ulazak u naš Savez svih onih koji se osjećaju antifašistima i koji usvajaju naš Statut i programska načela.

Promjenom imena našeg Saveza teškoće pred kojima smo se našli nisu bile manje. Započeo je hrvatsko-srpski sukob, u kojem su se obje strane uglavnom oslanjale na nacionaliste, i to one poražene u II. svjetskom ratu. U takvim okolnostima borci NOV i sve što je uz tu borbu bilo vezano, tretirani su kao neprijatelji, a antifašistička baština je nemilosrdno uništavana.

Mnogi su naši borci ubijeni, njihove kuće uništene i to od obje ratujuće strane. U Hrvatskoj su osobito došli na udar spomenici podignuti u čast i na sjećanje na poginule borce NOV i brojne žrtve nacističkog, fašističkog, ustaškog i četničkog terora. Iz knjižnica su izbacivane knjige vezane za Narodnooslobodilački i radnički pokret. Antifašistički simboli su listom uništavani, a umjesto njih su crtani kukasti krstovi i razni ustaški i četnički simboli.

Rukovodiocima SAB-a, napose predsjedniku, svakodnevno su stizale brojne

prijetnje smrću kako njega osobno, tako i članova njegove obitelji. Vršen je pritisak za iseljenje Predsjedništva iz zgrade koju nam je Grad Zagreb dao na korištenje još 1953. godine. U školama se počela izučavati povijest koja je odgovarala ustaškim ideo-lozima, a ne stvarnoj istini o II. svjetskom ratu. Odjednom su ustaše i ustaške vlasti, kao i tzv. NDH, postali nacionalni idoli za nacionaliste, koji su počeli negirati njihove ogromne zločine učinjene tokom njihovog vladanja 1941/45. godine. Izmišljani su i do nevjerojatnih razmjera uvećavani navodni zločini partizana. Uslijedila su brojna izdanja u kojima se cijeli Narodnooslobodilački pokret diskreditira na krajnje bezočan način. Naravno, sve to ima i te kakvog odraza i na našu organizaciju, kao i samo članstvo.

Radeći gotovo u ilegalu bez novčanih sredstava, od gotovo uništene organizacije uspjeli smo stvoriti Savez koji danas ima preko sto udruga.

Postali smo uvaženi član Međunarodne veteranske federacije. Održavamo bliske kontakte sa antifašističkim organizacijama u Europi i svijetu. Izborili smo se da i Sabor donese Deklaraciju kojom ističe da je antifašizam temelj Hrvatske državnosti. Suprostavili smo se djelima i akcijama crnom nacionalističkom valu kojem nas se pokušalo uništiti. Danas se o antifašističkoj borbi uglavnom govori pozitivno. Obilježavaju se svi značajniji datumi vezani za antifašističku borbu. Djelomično se obnavljaju i brojni porušeni spomenici. Ni u školama se više ne uči lažna povijest o II. svjetskom ratu.

Iako smo svjedoci brojnih pozitivnih kretanja u odnosu na antifašističke tekovine, nismo i ne možemo biti zadovoljni pravima boraca koja se sustavno zanemaruju. Tu spada i pitanje povrata naše imovine, odnosa prema oficirima bivše JNA koji su dovedeni u krajnje podcjenjeni položaj. Ipak, cjelokupna gibanja u Europi i Hrvatskoj pokazuju da smo bili u potpunom pravu kada smo i pored najgrubljih prijetnji, uvreda i napada nastavili naš rad braneci Narodnooslobodilačku borbu, njenog najistaknutijeg člana Maršala Tita, tekovine te borbe i njene principe.

Mnogi naši divni drugovi nisu dočekali nove promjene. Umrlo je čak 25 članova Predsjedništva, od Borke Korač, Borisa Balaša, Stjepana Cerjana, Đuke Matovića, Ivana Šiftera, Stanka Edera i mnogi, mnogi drugi. Ti se ljudi nisu dali zaplašiti ni najgrubljim prijetnjama i zato im dugujemo vječnu zahvalnost. *Mr. sc. Ivan Fumić*

•Po cićoj zimi, 27. siječnja 1942. godine moslavački partizani su u rajonu tt. 371 sačekali jake neprijateljske snage i u neravnopravnoj borbi odbili ustaše i domobrane na Humci.

Početak II. svjetskog rata unio je strah i neizvjesnost i u narod moslavačkog kraja. Pristup Kraljevine Jugoslavije Trojnom paktu dočekan je s demonstracijama i u malim moslavačkim selima Miklčeškoj i Ciglenici. Njihov organizator Petar Vučinić uhićen je odmah poslije okupacije zemlje, a kasnije i pogubljen u Gospiću.

Već na sam dan napada na Kraljevinu Jugoslaviju, 5. i 6. travnja 1941. godine održano je partijsko savjetovanje za Moslavinu u Gornjem Šarampovu kod Ivanić-Grada. Na tom skupu smjernice za daljnje akcije dali su članovi CKKPH Josip Kras i Stjepan Kendel-Sijedi. U svibnju na teren Moslavine stiže prekaljeni revolucionar i komunist dr. Pavle Gregorić-Brzi, koji će i svoje ilegalne baze zvane »Jama« u mlinu Bogumila Vojačeka rukovoditi pripremama za dizanje oružanog ustanka. Valja posebice istaknuti i neprocjenjiv doprinos u organiziranju ustanka i Kasima Čehaić-Turčina sekretara OK KPH Bjelovar.

Prve borbene grupe

Tijekom lipnja 1941. godine formiraju se i prve borbene grupe, izvode se diverzantske akcije i prikuplja oružje. Vrlo značajan sastanak održan je 23. srpnja 1941. godine u Carevom jarku kod Garešnice i na Tandarićevoj livadi 27. srpnja 1941. godine, gdje će biti donijete odluke o podizanju oružanog ustanka. U selu Križicu kod Ivanske osnovana je prva Moslavačka oružana grupa 2. kolovoza 1941. g. od desetaka boraca na čelu s Kasimom Čehaićem-Turčinom. U težnji da se prebaci na Kalnik već 5. kolovoza slijedi prvo vatreno krštenje u sukobu sa žandarima kod Carevdara. Tom prilikom od zadobivenih rana umire omladinac Franjo Horvatić iz Ivanske.

Tijekom kolovoza i rujna ustaške vlasti vrše masovna hapšenja komunista, kao rezultat nesmotrenosti i nepoštovanja osnovnih načela konspirativnosti u ilegalnom radu. Bilo je i određenih oblika oportunizma, neodlučnosti i nesnalaženja kod pojedinih partijskih kadrova, što će usporiti razvoj oružanog ustanka i borbenih djelovanja u moslavačkom kraju. Diverzantske akcije svele su se uglavnom na rezanje telefonskih

NA PONOS MOSLAVINE

žica, a pokušaji rušenja željezničke pruge nisu uspjeli zbog nedostatka eksploziva i ostalog diverzantskog pribora.

Početkom jeseni 1941. godine osnivaju se odbori NOF-a, a 4. listopada od komunista Banove Jaruge formiran je *odred Matija Gubec*. Studeni 1941. protekao je u manjim diverzantskim akcijama, a iskopan je i prvi bunker u selu Andigole na Kopčić Brdu za sklanjanje ilegalaca, oružja i ostalog materijala u pripremama za ustank. Početkom prosinca 1941. formirane su prve partizanske grupe garešničkog i čazmanskog područja koje će se ujediniti 21. prosinca 1941. U tim danima Moslavina gubi dva svoja najistaknutija komunista i revolucionara i to nesretnim slučajem *Alojza Vulinca-Slogu* sekretara OK KPH Čazma, a istoga dana 19.12.1941. u Bjelovaru je strijeljan *Kasim Čehaić-Turčin*, sekretar OK KPH Bjelovar i još 90 aktivista. Novo formirani *odred Sloga* izvršio je već 23.12.1941. i svoju prvu oružanu akciju na Lonjskom mostu kod Prečeca. Zarobljena je značajna količina oružja i prvi partizanski puškomitrailjer »Brnac«, ali je odred imao i prvu žrtvu – omladinca *Andriju Sačarića-Malog* iz Garešničkog Brestovca. Već slijedećeg dana 24. prosinca na Psunjku je formiran *Slavonski NOP bataljun* u koji će ući i Moslavačka partizanska četa kao *Treća četa*, iako je ona od samog početka djelovala samostalno. Odred »Sloga« početkom 1942. priključuju se i borci iz *Bjelovarske grupe* što će značajno ne samo brojčano već i kvalitetno kadrovski ojačati moslavačke partizane.

Na vrhu Moslavačke gore

Moslavački partizani nalaze se u bunkerima na samom vrhu Moslavačke gore i žive u vrlo teškim i surovim zimskim uvjetima. Tu su ih obišli doktor Pavle Gregorić-Brzi, član CK KPH i Zvonko Brkić-Dorat, održali partijski sastanak i dali direktive za pružanje otpora i učvršćivanje partizanskih snaga na širem području Moslavine. *Moslavačka partizanska četa Kasim Čehaić* službeno je formirana 27. siječnja 1942. u rano jutro neposredno pred samu borbu. Za komandanta odmah je imenovan prekaljeni španjolski borac Pavle Vukomanović-Stipe, a za komesara još ranije Mato Svetlić-Svjetli. Formirani su vodovi i desetine kao i njihovi komandiri i politički delegati vodova. Rano ujutro 27.

siječnja 1942. oko 8 sati partizanske patrole javile su o dolasku neprijateljskih snaga iz pravca Mikleuške, a Cvijan Đarić iz poznate partizanske obitelji javio je o dolasku neprijatelja iz pravca Garešnice.

Snjeg je bio vrlo visok na mjestima metar i pol, a temperatura između -30 i 40 stupnjeva, a partizanske desetine raspoređene po obroncima oko Humke čekale su neprijatelja. Poslije sata čekanja došlo je do neposredne borbe u kojoj su ustaške i domobranske snage u potpunosti razbijene. Zbog velike hladnoće zakazalo je i njihovo automatsko oružje, ali i partizanski mitraljez »Brnac« u rukama mitraljesca Tuka. Poslije sat i pol borbe neprijatelj je odstupio ostavivši u snijegu osam mrtvih i dvadesetak ranjenih vojnika. Partizani u toj prvoj velikoj bitci izgubili su člana SKOJ-a *Vinka Golubića-Goluba*, a teško je ranjen Stevo Milaković-Aco. Zarobljeno je i dosta oružja i opreme što će ojačati i vatrenu moć partizanske čete. Ova velika pobeda ima ne samo vojno već i prije svega političko značenje. Ona će široko odjeknuti u moslavačkom kraju, probuditi skriveno oduševljenje kod naroda i zadati težak udarac ustaškoj propagandi.

Proboj iz obruča

Očekujući ponovni i još jači napad neprijatelja partizanska četa morala se brzo pod vrlo teškim uvjetima povući u Slavoniju. Tu će u suradnji sa značajnim partizanskim snagama u Slavoniji ostvariti široku borbenu aktivnost i steći nova vojnička iskustva. Neprijatelj će 28. siječnja 1942. ponovno udariti na Moslavačku goru tražeći uzalud partizane, a u svom bijesu i nemoći počinit će i prve veće zločine u selu Malom Prokopu. Moslavački partizani vraćaju se u svoj kraj u ožujku 1942. godine. Poslije manjih akcija ponovno će doći do borbi na Moslavačkoj gori 28. i 29. ožujka 1942. godine. U borbi s mnogo nadmoćnjim neprijateljem partizani se uspijevaju probiti iz obruča uz gubitak svoja dva istaknuta borca Huseina Muftića-Muje i Bogdana Jelače-Zone, koje su ustaše sahranili na židovskom groblju u Garešnici.

U kolovozu 1942. formiran je *Moslavački partizanski bataljun* koji će uz sudjelovanje banjških i slavonskih partizanskih jedinica izvesti vrlo poznatu akciju na naftne izvore na Goilu. U listopadu 1942. formiran je u Bijeloj (Slavonija) *Moslavački odred* jačine 374 borca čiji komandant je Marjan Cvetković. Tako će proći i prva partizanska godina u Moslavačkom kraju.

Predizborni spomenici

Predizborna trka je počela. Mediji su tako izvijestili o čak dvostrukom svečanom otvaranju jednog spomenika u Osijeku. Prvo je gradonačelnik Anto Đapić dojurio te, uz zvuke himne, otkrio spomenik i odmah otprašio s lica mjesta. Potom je došao Vladimir Šeks, pa je u ime Družbe »Braća hrvatskog zmaja« opet, uz sviranje himne, otkrio isto ono platno koje je trenutak prije toga bilo vraćeno na spomenik poslije Đapićevog skidanja.

Tim povodom su mediji u jednom danu objavili više o jednom spomeniku, nego ukupno u 15 godina o 3000 srušenih antifašističkih spomenika u Hrvatskoj. Očito da rušenje nije bilo tako uzbudljivo za javnost jer se često radilo samo o podmetanju eksploziva, a sada je riječ o ritualnoj političko-izbornoj promidžbi u kojoj nastupaju zmajevi. Pitamo se samo kako će izgledati kada se bude otvarao neki veliki spomenik, koliko će tek tada otvarača, zatvarača, svirača i zmajeva biti. Ali, važno je da to bude uljudbeno i da se ne potuku prilikom brojnih otkrivanja i pokrivanja spomenika i da izbore dočekuju zdravi i čitavi.

No, zanimljiv je bio još jedan događaj, onaj od 9. prosinca kada je na Konvenciji HSP-a, kojom je obilježena 145. obljetnica od osnutka stranke, govorio i pjevao Anto Đapić.

»Punih 145 godina se nismo ogriješili o svoj narod«, a nakon »145 godina odlučnosti i ljubavi za svakog Hrvata, odanosti naslijedu i zastavi, obavezuje nas preuzeti odgovornost za sudbinu svog napačenog naroda«, rekao je Đapić.

Nama se, pak činilo, slušajući te obveze, da Đapić baš i nema 145 godina, ali je izgledao kao da ima 145 kila. Budući da je najavio juriš na mjesto premijera RH, nekako nam se sama od sebe nametnula misao da bi, obzirom na kile, to sigurno bio najkilaviji predsjednik Vlade.

A možda i pjevač. Jer je na konvenciji svoje stranke prestao govoriti, a nastavio pjevati zagrljen s Thompsonom. Nije poznato jesu li kada zajedno pjaveli o Jasenovcu i Maksovim mesarima, ali ovaj puta to nije bilo na repertoaru. Zna se, međutim da su ranije imali slične pozdrave s tim što je Thompson počinjao svoje koncerte sa »Za dom«, a Đapić je

javno u Slavoniji dizao ruku do »visine kukuruza«. Ostaje otvoreno pitanje je li ovime počela praksa da političari ubuduće drže govore pjevajući, pa tko bolje pjeva gange ili zaojka taj dobiva izbore. Samo onda bi to trebalo unijeti u izborni zakon. Pitanje je jedino bi li time profesionalni pjevači, ako se kandidiraju, bili u sukobu interesa.

Još je jedan medijski prilog bio šokantan. Naime, na TV-u, u emisiji Mirjane Hrge, u kojoj je slučajno sudjelovalo i Thompsonom utrenirani Đapić, gost je bio beogradski pjevač Bora Đorđević iz grupe »Riblja čorba«.

Na pitanje je li on četnik, skuhao je odgovor: »Da, četnik sam. Član sam srpskog četničkog pokreta, a taj je pokret stariji od Drugog svjetskog rata«. Tako se bradati pjevač izravno legitimirao i pokazao da se na javnoj sceni može, bez posljedica, izjašnjavati kao fašist.

Nije toliko problem što polupijani Đorđević to kaže, nego je riječ o tome da se on javljao iz prostorija stranke predsjednika Vlade Republike Srbije. Uostalom, spomenik četničkom vođi, ratnom zločincu Draži Mihajloviću, podignut je na Ravnoj Gori uz talambase na kojima su bili i predstavnici Vlade.

Pri tome je lansirana perfidna »teorija« da su četnici, zapravo, bili antifašisti, samo što se valjda nisu na vrijeme stigli obrijati. Čorba je pokazao da čak i takvi novokomponirani »antifašisti« dobiju i u hrvatskim medijima više prostora nego oni pravi koji su se borili protiv Hitlera i njegovih nacističko fašističkih sljedbenika. A četnici su nepobitno bili na strani Hitlera, kao i ustaše, pa se zanimljivim čini njihovo antifašistiziranje.

U međuvremenu neke naše stare »mušterije« konstantno lupaju po antifašističkim borcima, kao da preuzimaju argumente iz torbe spomenutog Čorbe. Tako velekolumni don Živko, u svojoj jutarnjoj propovijedi, neprobudeno u cik zore bulazni da su Hrvati »dvaput pobijedili«. I to, gle čuda, 1941. i 1991. godine. To je nova teorija koja preskače 1945. godinu. No, da bi bio jasan don Živko precizira da se radi o pobjedi 10. travnja 1941. godine, a »o navodnoj pobjedi 1945. ipak treba govoriti vrlo suzdržano« jer »tko je znao da su na čelo partizanskog otpora došli komunisti koji

šire bezboštvo i slijede uzor boljševičkih zločina, nije se mogao lako prikloniti partizanima«.

No, don Živko tambura o tome uvijek isto, ali se pojavljuju i neki novi mudrijaši. Evo, na primjer, predsjednik HHO dr. Žarko Puhovski u »Večernjem listu« veli da »uočljeno niska razina javnoga dijaloga u Hrvatskoj krajem godine kao da se dodatno srozava – zbog viška jela i pića, ili nekih drugih razloga...«.

Nakon takvog uvoda Puhovski je komentirao i reagirao SABA RH na objavljene inserte iz govora Mesića u Australiji početkom devedesetih godina: »Činjenica da antifašistička udruga "bezrezervno stoji" iza iskaza o NDH i Jasenovcu koji – pristojno rečeno – nisu bili baš antifašistički pokazuje da se, ipak, radi prije svega o starokomunističkoj sljedbi (jer samo takve formacije mogu uopće, iza bilo koga, "bezrezervno" vegetirati)«.

Možda misli da bi bilo vrijedno, prije priopćenja SABA RH, otići kod Velikog brata (Puhovskog) pa da on kaže što je »bezrezervno« ili »bespričuvno«, a da nije riječ o »sljedbi«. No, možda bi valjalo pogoditi vrijeme kada mu se zbog jela, a posebno pića, ne srozava razina javnog dijaloga i kada ne potvrđuje teze protivnika antifašista koji trube da su antifašisti samo komunisti, a ne narodnooslobodilački borci.

O Mesićovom govoru u HAZU veleučeno je prozborio i sada rigidni desničar, a nekad zakleti ljevičar, dr. Zdravko Tomac, u »Fokusu«.

Pa, kaže Tomac o Mesiću: »Posebno je bio skandalozan njegov govor u HAZU, koji je neopravданo nazvan predavanjem« jer »predavanje akademicima može održati samo onaj tko više znade o pojedinoj temi od akademika, što ovdje nije bio slučaj«.

Vjerojatno ne bi bilo »skandalozno« predavanje dr. Tomca u HAZU da je kojim nesretnim slučajem bio izabran za predsjednika države kada je bio protukandidat Mesiću. Rijetko je naći političara s toliko zamaha ljevo-desno. Možda bi, baš zbog toga iskustva, bilo zanimljivo Tomčevo izlaganje, posebno za akademike koji se bave psihanalizom i proučavanjem vjetrokaza. Tada bi on u HAZU sigurno bio slučaj, a ne Mesić.

POTRESNO SVJEDOČANSTVO

•Knjiga prof. dr. SVETOZARA LIVADE – »*Etničko čišćenje – ozakonjeni zločin stoljeća*«, specifična je i u isto vrijeme *pro memoria* zločina koji su počinjeni nad Srbima u Hrvatskoj posljednjih desetljeća

Ova knjiga nije prvi apel autora za pre-stankom kriminalnih radnji bez obzira tko ih počinio. Iako ih upravo baš za to što se sadržajno apeli ponavljaju, autor iskazuje da se ne može miriti s činjenicom da rat ne prestaje s ratom. On se ne zadovoljava šutnjom i patnjom, on želi da ova **iznesena istina** potakne na razmišljanje o tome **odakle ljudima tolika potreba za mržnjom?** Ne razumije, uostalom kao i mnogi od nas, kako su se mogle nacionalističke pa i rasističke nasade uvući toliko u neke slojeve naroda, pa i u mlade, da se i danas dijelimo na *naše i njihove*. On s gorčinom konstatira da je »*isključivost nacionalizma» razorila »sve ljudske, humane, kršćanske i civilizacijske vrijednosti*« i da se kroz to bez ikakvog povoda rada »*ksenofobija pucanjem u susjeda, rođaka, sugrađanina, znanca, prijatelja ili neznanca*«. Na mnoge strahote upozorava Livada u ovoj knjizi, ali se moram obazreti na njegovo ispravno zaključivanje o tome da je »*govor mržnje» prenio tu mržnju i na izbjeglice i povratnike, kao da su jadnici sami svoju nevolju proizveli*«.

Neki na žalost ne shvaćaju da je autohtono srpsko stanovništvo postalo **žrtva velikosrpske politike izvan naše zemlje**, i da je tim žrtvama Hrvatska, kao i Hrvatima, **njihova jedina domovina**. Radi toga se izbjegli Srbi vraćaju u **svoja velikim dijelom razorena sela i u svoje sada porušene domove**. Malo je reći da strašan dojam ostavljaju na primjer podaci iz općine Slunj da od 17 sela u **15 nema ni crkve, ni struje ni vode, trgovine nema ni jedno, a prometnih veza nema 13 sela**. Moramo se zapitati kakav je život tih ljudi, kad od **96 domaćinstava** njih 59 nema peći, 65 nema posuda, a čak **88 nema kreveta**.

Legalizirana pljačka

Izbjeglica je, a time i povratnik, kaže Livada »*nova socijalna kategorija naših prostora*«. To je **nevina žrtva** ratnog bezumlja – »*osiromašeni, obeskučeni, obezdržavljeni, obespravljeni čovjek... do gubitka identiteta i samopoštovanja*«. Postao je kod nas »*corpus separatum ljudskoga roda*«. Nekoliko godina iza rata u tim prostorima ni ptica nije zapjevala, a vozeći se kroz pustoš kroz koju je prošla »*Oluja*« i ratne operacije prije toga, mogli smo biti svjedoci spaljenih razvalina, a na još sasvim nesrušenim kućama nalazili smo na primjer napise: »*Ne diraj! Hrvatska*

kuća!« Pustoš je bila strašna, a autor ove knjige je i u ratu i neposredno poslije kao stručni suradnik za humanitarnu pomoć UNHCR-a i UN-a obilazio teren Krajine i Like. Vidio je tada na licu mjesta kako se odnosi **tuđe**. No iste stvari događale su se i na drugim prostorima bivše Jugoslavije gdje se vodio rat. Pljačka je bila legalizirana, jer je nitko od vlasti (ni vojnih) nije sprječio. Radi toga autor zaključuje da se etniciteti ne mrze toliko »*koliko se vole njihova oteta dobra*«. Ne može odobravati što »*inducirana mržnja i netolerancija postaju stil življenja*«. Zbog »*konkretnog zločina nekih Srba, koji je za svaku osudu, osuđuje se cijeli srpski narod sveukupnom sotonizacijom*«. Nameće se cijelom narodu **kolektivna** krivnja. Mržnja je kod nekih tolika da starce povratnike ubiju na njihovu kućnom pragu. Nacional-šovinizam postaje »*počast novog prostora*«, pa se autor pita »*kome je to trebalo*«, zašto nema reakcija iz »*oficijelnih institucija*« ni druge javnosti? On je i u pismu predsjedniku vlade Sanaderu, naglasio da je »*praštanje zločina najveća osveta žrtvi*« i da nam **samo istina** »*mora biti sudac*«.

Prigodničarski antifašizam

O stradanjima treba progovoriti, poručuje autor ove knjige. »*Valja da s jednakom dubinom boli oplakujemo svaku hrvatsku žrtvu koja pod istim okolnostima žrtvom postade*«, stoga se takav zločin mora osuditi »*unutar srpskog korpusa*«. Za sprečavanje, kako kaže – **etnobanditizma**, on se zalaže za **međuetničku** suradnju kojom se jedino može sprječiti daljnji progon ljudi

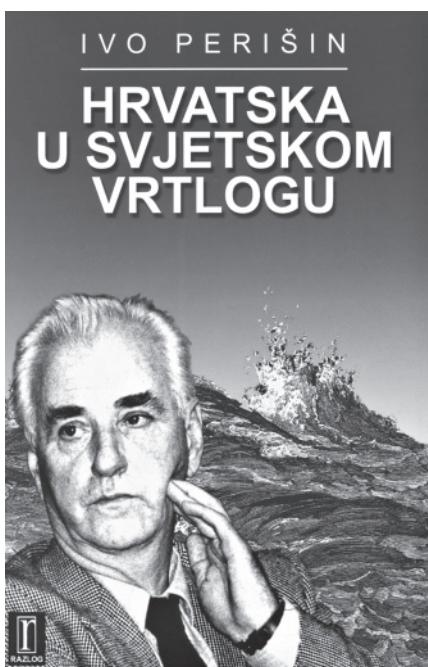
i otimačina tuđih dobara. On inzistira na procesuiranju **konkretnih** zločinaca i njihovih zločina ma s koje oni strane bili. Na neke objede o antihrvatstvu autor odgovara – »*Hrvatska država... i Vaša je koliko i moja... ona predstavlja ZAVNOH-ovski kontinuitet*«. On kaže: »*nemam druge domovine... i želim joj sve najbolje, ali joj ne opravdavam ni jedan okvir za mržnju jer mržnjom ništa veliko nije stvoreno osim zločina*«. Kod nas se, Evrope radi, čuju antifašističke izjave i onih koji to zaista nisu, pa tome slijede pokušaji izjednačavanja antifašizma i fašizma. Radi tih stanja kod nas, autor konstatira da je antifašizam samo **prigodničarski**, jer u stvari »*ni jedna grupa nije tako degradirana... ni u jednoj zemlji kao što su antifašisti u Hrvatskoj*«. Autor traži »*od razumnih i šutljive većine da brani*« i njegovo i svoje »*dostojanstvo i istinu*«, kao i to da »*prekine šutnju i ravnodušje prema historijskom zločinu*«. Ako institucije jedne države kao što je naša, ne poštuju zakone i ne primjenjuju devizu da smo svi pred zakonom jednaki, ako se šutke prelazi preko saznanja da je jedan narod koji je domicilan u toj državi stavljен u položaj životarenja pa i nestajanja, ako se i druge skupine državljana kao antifašistički borci Drugog svjetskog rata tretiraju minornije nego iste kategorije boraca i invalida Domovinskog rata – onda se to stanje ne može sakriti pred svijetom kome težimo. Pitanje je jedino kako dugo može opstati takva situacija, a da se ne dogode posljedice – opasne po opstanak manjinskog naroda, opasne po opstanak same države u evropskoj zajednici?

Dr. Vesna Čulinović-Konstantinović

Povratnik je, kaže Livada, »nova socijalna kategorija«

NOVE KNJIGE

Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu i izdavač »Razlog« d.o.o. predstavili su novu knjigu akademika dr. Ivo Perišina *Hrvatska u svjetskom vrtlogu*, među rijetkim je od onih koji se bave Hrvatskom u globalnom kontekstu, ne opisujući je kao oazu gospodarskih čuda niti kao raj za perače mafijaškog novca. O knjizi su govorili dr. Darko Tipurić i dr. Vladimir Čavrak, dekan i prodekan – profesori Ekonomskog fakulteta, dr. Guste Santini, ekonomski analitičar, te autor.

Ivo Perišin je čovjek šarolike biografije. Još kao gimnazijalac u okupiranom Splitu sudjeluje u antifašističkom pokretu pa ga 1942. godine hapsi talijanska policija, a tadašnja fašistička vlast transportira ga u Italiju. Čitavu 1942. i veći dio 1943. godine proveo je u talijanskem zatvoru u Splitu i Parmi, odakle uspijeva pobjeći nakon pada Mussolinija. Po povratku u Split odlazi u partizane. Dva je puta ranjen. Nakon oslobođenja, među ostalim, bio je u SSSR-u, na financijsko-ekonomskom Institutu u Lenjingradu. Nakon 1948. vraća se u Zagreb gdje je dekan na Visokoj privrednoj školi. Vrlo brzo znanstvena sudbina ga vodi prema europskom zapadu, gdje kao stipendist UNESCO-a izučava monetarnu politiku. Bio je redovni profesor Ekonomskog fakulteta u Zagrebu i obavljao je niz odgovornih državnih funkcija. Među ostalim bio je generalni direktor Narodne banke Jugoslavije – njezine centrale za Hrvatsku, državni podsekretar u Saveznom ministarstvu financija, guverner Narodne banke Jugoslavije, te predsjednik Izvršnog vijeća Sabora i predsjednik sabora

SR Hrvatske. U mirovinu je otisao 1986. godine s funkcije predsjednika Saveznog savjeta za privredni razvoj i ekonomsku politiku, a sljedećih 15 godina u Zagrebu je vodio postdiplomski studij »Financijsko tržište i bankarstvo«.

Autor u podnaslovu ističe da je knjiga »traktat o tome kako Hrvatsku, jedan od iveraka na uzburkanom globusu, izvući iz vrtloga svjetskih gospodarskih i političkih prilika i pokrenuti njezin snažan gospodarski uzlet«. Analizira zbog čega je došlo do opadanja privredne aktivnosti, drastičnog smanjenja proizvodnje, porasta nezaposlenosti, prezaduživanja, potrošnje iznad mogućnosti. Razotkriva pozadinu raznih »spasenosnih poteza« prosperitetnih zemalja koje Hrvatskoj služe kao uzor, koje ona nekritički kopira, nečešće i ne znajući što se iza tih poteza krije. Razvoj Hrvatskog gospodarstva u prethodnim razdobljima razmatra kroz razvoj bankarskog sustava. Posebno u tom smislu analizira razdoblje od početka deve desetih i osamostaljenja. No, ne ostaje samo na oštrot kritici stanja, već ističe velike razvojne mogućnosti i perspektive Hrvatske i u tom smislu daje prijedloge – kako to i ostvariti.

B. M.

Knjigu po promotivnoj cijeni od 70 kuna (u knjižarama je 100 kuna), možete naručiti kod izdavača – «Razlog» d.o.o., Zagreb, Iblerov trg 9, tel/fax: 01/4615-668

Svetozar Livada ETNIČKO ČIŠĆENJE

Nakon promocije u Novinarskom domu u Zagrebu i u Karlovcu je predstavljena najnovija knjiga prof. dr. Svetozara Livade: ETNIČKO ČIŠĆENJE ozakonjeni zločin

Promotori knjige u Karlovcu

stoljeća, izdavača Euroknjige iz Zagreba, biblioteke Svjedoci vremena.

O knjizi su govorili: prof. dr. Milan Kangrga, dr. Vesna Čulinović-Konstantinović, potpredsjednica SABA RH, dr. Đuro Zatezalo i Jelka Glumičić, članovi Savjeta SABA RH, i urednik knjige Nikola Lumić te autor prof. dr. Svetozar Livada, član Savjeta SABA RH, antifašistički borac i nosilac »Partizanske spomenice 1941.«

Kao filozof i povjesničar po obrazovanju, a sociolog po praksi, obišao je gotovo cijelu Hrvatsku, naročito mjesta zločina i uništavanja čitavih naselja. Kako navodi u predgovoru knjige prof. dr. Milan Kangrga, Livada je inzistirao na provjerenoj empirijskoj faktografiji pišući ovu knjigu. On je pisao taj tekst profesionalno – lege artis, kako to i sama struka zahtijeva, i tako je i poglavlja strukturirao. Radio je to pod nemogućim uvjetima, ali je – kao intelektualni proletar, kakvim se i sam smatra, kako je našim nacionalistima »kama najsvjetlijе oružje«, a oni su »merak – zločinci« bez kajanja. Naš rasizam ustaško-četničke provenijencije, kao i rasni zakoni NDH perfidniju su od njemačkih, jer su pritom prožeti još i našim plemenskim mentalitetom, primitivizmom i zaostalošću i historijskom razvitkom. On naglašava, kako je kao »empiričar« sve to gledao »uživo«, u ekskumacijama kojima je prisustvovao, u koncentracijskim logorima, pri čemu je patio i očajavao i jedva sačuvao čovjeka u sebi, jer ga je sve to dovodilo do pravog ludila! Mržnja je ovdje etablirana u institucije i ljudi pod firmom fetiša države, nacije, domovine- otadžbine, pomoću koje se temeljito razara društvo u svim njegovim segmentima.

Knjiga je puna istinske, znanstveno provjerene faktografije i zato je više nego vjerodostojan dokument, jer je to pravo »živo svjedočanstvo« sociologa, istraživača, koji se čitavim svojim ljudskim bićem založio za otkrivanje istine o nama samima!

B.M.

snimac: Z. HERCEG

DUBROVNIK

Članovi predsjedništva Udruge antifašističkih boraca i antifašista Dubrovnika izražavaju zadovoljstvo što je za šest mjeseci udruzi pristupilo 18 novih članova, među kojima je većina srednje životne dobi. Tom »svježom krvi« broj članova ove udruge povećan je na 360. Kako ističu, pristupanje novih, posebno mlađih članova, ostaje trajan zadatak, što je i jedna od najvažnijih točaka usvojenog programa rada udruge dubrovačkih antifašista u 2007. godini.

A.D.

PAKRAC

Obilježena je 65. obljetnica podizanja narodnog ustanka protiv okupatora i njegovih pomagača. Na svečanoj sjednici u gradskoj vijećnici govorio je **Svatopluk Kozak**, predsjednik Udruge antifašističkih boraca Pakrac-Lipik, koji je posebno podsjetio da je prva udarna grupa formirana na području Gaja, Brezina, Bujavice i Kukunjevca. Govorio je i o osnivanju 12. proleterske udarne brigade u Budićima 11. listopada 1942. godine te osnivanju češke brigade Jan Žiška z Trocnova godinu dana poslije. U sklopu svečanosti predstavljena je i knjiga Gligorija Gliše Savića »Maratonac s Psunja«.

V.L.

BUZET

Predsjedništvo Saveza antifašista za novog je predsjednika izabralo **Stjepana Sulimanca**. Na čelu boračke organizacije Sulimanec će biti dvije godine, do kraja ovog mandata, s obzirom na to da je na toj funkciji zamjenio dosadašnjeg predsjednika **Željka Marinca** koji je preminuo u 81. godini života. Govoreći o programu rada za 2007. godinu, Sulimanec je rekao da, među ostalim, planiraju organizirati tri značajnije manifestacije, tradicionalnu proslavu 8. ožujka, obilježavanje 65. godišnjice osnivanja Prve istarske partizanske čete i 63. godišnjice II. istarske brigade koja će,

kao i ostale manifestacije, proteći u znaku obilježavanja 60. godišnjice Pariške mirovne konferencije. Savez antifašista planira u Danama na Čićariji, zajednički s udruženjem proisteklim iz Domovinskog rata, organizirati i obilježavanje 15. godišnjice II. čete 154. brigade Hrvatske vojske koja je sudjelovala u Domovinskom ratu.

Tajnik Saveza antifašista **Rikard Perić** istaknuo je da se planira urediti nekoliko spomen-obilježja NOR-a, poput spomenika u Sovinjaku i Valicama, te premjestiti spomenik u Svetom Donatu, a realizacija ovih zahvata ovisit će o osiguranju finansijskih sredstava.

G.I.

Stjepan Sulimanac i Rikard Perić

VARAŽDIN

Članovi varaždinskih udruga antifašističkih boraca, ratnih vojnih invalida i društva »Josip Broz Tito« organizirali su zajednički izlet u Koprivnicu, Hlebine i na Kalnik. Posjetili su nekadašnji ustaški logor »Danica«, galeriju naivne umjetnosti i spomen-obilježje NOB-i kod Ludbreškog Ivana. Osim polaganja cvijeća kod tih spomenika o antifašističkoj borbi naroda kalničkog kraja sudionicima izleta govorio je **Tito Grah**, borac Kalničkog partizanskog odreda i predsjednik Zajednice udruga antifašističkih boraca i antifašista Varaždinske županije.

Milan Turkalj

Sudionici izleta kod spomenika u nekadašnjem logoru »Danica«

X X X

U povodu Međunarodnog dana invalida, 3. prosinca, Udruga ratnih i mirnodopskih vojnih invalida Varaždinske županije organizirala je polaganje vije-

naca kod spomenika NOB-e u Spomen parku na varaždinskom groblju. Nakon polaganja sudionici su u suradnji sa Udrugama antifašističkih boraca i antifašista i Društva »J. B. Tito« krenuli na izlet u Medimurje gdje su posjetili izletišta Sveti Martin na Muri i toplice Sveti Martin u Vučkovcu

V.V.

GRADAC

Na svečanoj akademiji Udruge antifašističkih boraca SABA RH u povodu 62. obljetnice oslobođenja Dalmacije, potpredsjednik **Vinko Sušnjar** zatražio je od Vlade da se obnove antifašistički spomenici, te da se vrate imena barem nekim preimenovanim ulicama. Iako na području Dalmacije ima više srušenih i devastiranih spomenika, izdvojeni su: Titova pećina na Visu, "Tude nećemo svoje ne damo" također na Visu, spomenik u Kninu na brdu Spas, u Opuzenu spomenik Stjepanu Filipoviću - Uči, te spomenik u Gradcu koji je podignut vjekovnoj borbi naroda za slobodu 1942., a srušili su ga pripadnici HV-a 1992. godine.

M.K.

UMAG

Predsjedništvo Udruge antifašističkih boraca Bujštine prihvatio je program rada za 2007. u kojem je osim obilježavanja značajnih datuma i događaja i brige o socijalnom položaju članova predviđeno da će izdati i zbornik NOB-a Bujštine te podržati izdavanje knjige »Istra u Titovo doba«.

Osvrnuli su se na tradicionalni komemorativni skup u Kućibregu povodom 62. obljetnice bitke partizana hrvatske, slovenske i talijanske narodnosti protiv zajedničkog neprijatelja, ocijenivši ga vrlo uspješnim, jer je okupio oko 1.400 posjetitelja. Zamjerili su nacionalnoj televiziji još jedan nedolazak.

- Ovaj skup ima međunarodno značenje. Susreli su se pripadnici triju narodnosti i država u ozračju međusobnog uvažavanja, suživota i skladne suradnje naroda, što bi sredstva javnog informiranja trebala koristiti za širenje dobrih odnosa sa susjednim državama, kazao je predsjednik **Josip Žmak**.

B.A.

S tradicionalnog skupa hrvatskih, slovenskih i talijanskih partizana

BUJE

Društvo »Josip Broz Tito« Bujštine skupom pod nazivom »Sat povijesti« obilježilo je obljetnicu svog osnutka, što je ujedno i obljetnica dolaska maršala Tita u Buje, 21. studenog 1954. godine. Dvoranu bujskog učilišta, ukrašenu Titovim slikama i knjigama o njemu, ispunili su štovatelji Titovog imena i djela, članovi Društva i drugi simpatizeri, među kojima su bili predstavnici boračke udruge, te gosti iz Drežnice u Gorskem kotaru, koji su nedavno bili domaćini susreta predstavnika Društva i UAB Buja. O Titovom dolasku u Bujе i euforiji koja je vladala među mještanima ne samo Bujštine, već i šireg prostora, govorili su predsjednik i tajnik Društva »J. B. Tito« Bujštine **Lino Šepić i Đordо Černac**. Bilo je to vrijeme nakon pripojenja dijela Bujštine Hrvatskoj, odnosno rješavanja pitanja zone B i STT.

Pokrenuta je inicijativa da se Titu u jednom od većih gradova podigne spomenik jer je - ocijenili su sudionici rasprave - jedan spomenik (onaj u Kumrovcu) premalo. Osim razgovora i sjećanja, na skupu su sudjelovali učenici bujskih osnovnih škola s prigodnim recitacijama o Titu.

B.U.

Dvorana je bila puna Titovih štovatelja

ČAZMA

Predstavnici 32. i 33. divizije i 10. korpusa zagrebačkog (**Josip Skupnjak, Vladimir Jurak, Dragutin Mrkoci i Stjepan Brlek**) posjetili su Čazmu i Lipovčane, gdje je nekoliko dana nakon oslobođenja Čazme 12. prosinca 1943. godine formirana brigada »Matija Gubec«. Oni su zajedno s predsjednikom čazmanskog UABA **Brankom Čankovićem** i nekoliko mlađih potomaka sudionika NOR-a s tog područja položili vijenac na spomen-ploču na mjestu gdje je brigada formirana. Pritom su podsjetili da su brigadu sačinjavali borci Bjelovarskog, Moslavačkog i Zagrebačkog partizanskog odreda, a bilo ih je oko 650, na čelu s komandantom **Milošem Manojlovićem** i komesarom **Ahmetom Delibegovićem**.

Za vrijeme posjete čazmanskom kraju obišli su i devastirani spomenik u Grabercu,

a s članovima antifašističkih udruga iz Dubrave i Vrbovca dogovorili su mjere za organizaciono i kadrovsko proširenje tih udruga.

S. Brlek

RIJEKA

U organizaciji Udruge antifašističkih boraca i antifašista Grada Rijeke Riječanima je predstavljeno hrvatsko izdanje knjige talijanskog povjesničara **Carla Spartaca Capogreca** »Mussolinijevi logori«. U uvdnoj riječi predsjednik riječke UABA-e **Dinko Tamarut** kazao je kako u ovoj knjizi autor govori o internaciji civila u fašističkoj Italiji u razdoblju od 1940. do 1943. godine. Knjigu su predstavili akademik **Petar Strčić** i mr. **Mario Dagostin** te **Vilko Težak**, predstavnik nakladnika - Golden marketinga - Tehnička knjiga. Akademik Strčić istaknuo je kako je Capogreco dao dosad najuspjeliju, najjasniju i najprecizniju sliku civilnih interniraca i drugih logoraša u doba posljednjih ratnih godina kraljevske fašističke Italije. Njegovo djelo može poslužiti i kao uzor hrvatskim znanstvenicima - kako objektivno pisati o delikatnim i tragičnim povijesnim sadržajima, smatra akademik Strčić. N.L.

Mario Dagostin, akademik Petar Strčić i Dinko Tamarut na predstavljanju knjige

X X X

Hrvatska je jedinstveni slučaj u svijetu da su invalidi iz dva rata različito tretirani. Ova, HDZ-ova Vlada najradije bi da ne postojimo. Svjedoci smo da je i Ustavni sud Hrvatske presudio da su svi vojni invalidi pred zakonom jednaki, a opet to nismo, čulo se, između ostalog, na skupštini Udruge ratnih i vojnih invalida iz 2. svjetskog rata Grada Rijeke i Primorsko-goranske županije, na kojoj je za predsjednika ponovo izabran **Dušan Jardas**.

Ova udruга danas okuplja oko 900 članova, ratnih i vojno-mirnodopskih invalida i članova njihovih obitelji.

Današnja Vlada, nakon silnih žalbi i apela koje smo uputili na adresu predsjednika Republike, premijera do raznih ministarstava nisu bili u stanju odgovoriti na naš zahtjev da nam se izjednače invalidnine s invalidninama branitelja Domovinskog rata s obzirom na razliku od 14,5 posto u primanjima od listopada 2001. godine, a na štetu nas invalida iz 2.

svjetskog rata. Žalosno je da pojedinci i stranke, kako u Vladi tako, i u Saboru, ne priznaju borbu Narodnooslobodilačke vojske, koja je oslobođila velik dio teritorija Istre, Primorja i otoka i vratila je matici Hrvatskoj, istaknuo je Jardas u svom uvdnom obraćanju članovima udruge.

N.L.

Vlada bi najradije da ne postojimo, istaknuto je na skupštini

X X X

Po želji članova Društva »Josip Broz Tito« sakupili smo se na prednovogodišnjem druženju, da se zagrimimo i drugarski jedan drugome stisnemo ruke, sa željom da budemo zdravi i u novoj godini nastavimo još sadržajniji rad. Dvorana je bila slavljenička, a na stolu je stajala Titova bista. Glazba je motivirala na ples, a u kolu su igrali i mladi i stari. Našu svečanost svojim je prisustvom uveličala i saborska zastupnica **Biserka Perman**, članica našeg Društva, članovi Udruge UABA i SABA Rijeka, te članovi Udruge RVI Rijeka.

Emilija Ivošević

Prijateljsko druženje riječkih antifašista

ZAGREB

Članovi udruge proisteklih iz Domovinskog rata zajedno sa članovima Udruge antifašističkih boraca grada Zagreba okupili su se na prigodnom božićnom domjenku. Članovima udruge čestitku za Božić i Novu godinu uputio je gradonačelnik **Milan Bandić**. U znak zahvalnosti udruge Ina Naftaplin gradonačelniku Bandiću i voditelju Gradskog ureda za branitelje **Miodragu Demu** darovala je sliku, a Udruga zatočenih i nestalih uručila im je zahvalnice.

V.L.

NOVA UDRUGA

Uposlijepodnevnim satima 27. prosinca pošli smo u Daruvar da uveličamo skup i pomognemo osnivanje nove udruge. Približavajući se tom mjestu čuli smo kako lokalna radio postaja obavještava: »U namjeri očuvanja antifašizma kao civilizacijske tekovine, pozivaju se zainteresirani na aktivno sudjelovanje u radu osnivačke Skupštine Udruge antifašističkih boraca i antifašista grada Daruvara i općina Dežanovac, Đulovac, Končanica i Sirač, koja će se održati u Gradskoj galeriji na Trgu Franje Tuđmana«.

Dugo očekivanu obavijest bilo je lijepo čuti, a nastojanja Zajednice UABA Bjelovarsko-bilogorske županije, drugova iz UABA Garešnica i svesrđnim angažiranjem obitelji Drašner i njihovih najbližih suradnika su ostvarena.

Osnivačka skupština je održana, donijete su potrebne odluke, Statut i Programske zadaci, te izabrano rukovodstvo udruge: **Zdravko Drašner** predsjednik, **Milan Kolarac** dopredsjednik, **Durđica Žailac** tajnik te **Franjo Bališ** i

Branko Lukić članovi Predsjedništva, kao i Nadzorni odbor: **Branko Mohar** predsjednik, **Milan Kovačević** i **Vaso Alavanja** članovi.

Prisutne su pozdravili u ime Predsjedništva SABA RH, Zajednice UABA BBŽ i UABA grada Čazma **Branko Čanković**, u ime UABA grada Garešnice **Milan Ivančević** te u ime UABA Kutine **Nenad Turčinović**. Upućene su želje za uspješan rad Udruge, na konsolidaciji i omasovljenju naročito mlađim članovima, na njegovanju tradicija, tekovina, spomeničke i kulturne baštine i istine o NOB, na suradnji, dijalogu i toleranciji s organima vlasti i ustanova, sa svim strankama i udugama, a posebno sa hrvatskim braniteljima i antifašistički opredjeljenim građanima.

Na kraju je lijepo bilo čuti podršku i ohrabrenje dogradonačelnika grada Daruvara **Dalibora Rohlika** zahtjevnim riječima: »Pa dajte mi već jednom tu pristupnicu«.

Branko Čanković

PAZIN

Predsjedništvo pazinske Udruge antifašističkih boraca podržalo je inicijativu županijske boračke organizacije da se Pazinske odluke iz rujna 1943. predlože Skupštini Istarske županije za proglašenje događajem 20. stoljeća. Prvotna inicijativa da se na sličan način Joakim Rakovac proglaši ličnošću 20. stoljeća modificirana je prijedlogom da se 2007. godine organizira znanstveni skup na kojem bi se istaknulo više zaslужnih ličnosti za povijest Istre u 20. stoljeću te među njima napoljetku posebno istaknula jedna. Zadovoljni radom udruge u ovoj godini, pazinski su boriči izrazili posebno zadovoljstvo što je uz veliku pomoć pazinske gradske uprave obnovljen spomenik palim boricima na Štrnjgi, a za 2007. se godinu najavljuje obnova spomenika palim boricima u Lupoglavlju i Boljunskom Polju te spomen-kosturnice u Vranji.

Predsjedništvo je izrazilo posebnu zahvalnost Općini Lupoglavlje, koja je povećala zaštitnu naknadu za udovice poginulih i umrlih boricu s 200 na 500 kuna. Jedna od socijalnih aktivnosti koju udruga provodi u posljednje vrijeme je i inicijativa usmjerena k istarskim općinama da se obiteljima poginulih boricima besplatno dodigne grobna mjesta u koja su oni ukopani. **G.I.**

PULA

Godišnjoj skupštini gradske Udruge antifašističkih boračkih Hrvatske prisustvovali su brojni gosti, među kojima i pulski gradonačelnik **Boris Milić**, koji je okupljenim članovima zahvalio za sve što su učinili jer je, kako je rekao, antifašizam nešto čime se Pula ponosi.

U izvješću o radu UAB-a ističe se da je i dalje prisutan problem socijalnog položaja i oduzetim stičenih prava boricima NOR-a. Smatraju da bi Grad zbog antifašističkog doprinosa za njegovo oslobođenje trebao preuzeti brigu o održavanju spomenika i spomen-obilježja antifašizma od kojih su pojedini prilično zapušteni i devastirani. Udruga ima 1.600 članova, u gradskom proračunu je za 2007. godinu izdvojeno 75 tisuća kuna. Tajnik udruge **Livio Blašković** rekao je da će se inzistirati da se nadopunom postojećih zakonskih akata konačno riješi status sudionika NOR-a, odnosno da se izjednače invalidsko, mirovinsko i zdravstveno osiguranje s omima borača Domovinskog rata. Predlažu i da se 2. listopada proglaši danom spomena grada Pule na 21 političkog zatvorenika koji je obešen na Velom Vrhу i na sve žrtve koje je grad dao tijekom NOB-e. **R.S.**

KUČAN GORNJI

U ciklusu javnih tribina koje se održavaju radi upoznavanja prošlosti pojedinih mesta, ali s osvrtom na budućnost, Društvo »Josip Broz Tito« Varaždinske županije organiziralo je javnu tribinu u Kučanu Gornjem. Ona je bila posvećena 65. obljetnici podizanja ustanka u tom kraju i Hrvatskoj te najvećem borcu u radničkom pokretu i antifašističkoj borbi ovog dijela Hrvatske - **Floriju Bobiću** - rođenom u Kučanu Gornjem 1913. godine, kojeg su s njegovim suborcima ubili ustaše 29. travnja 1942. godine u Jalkovcu.

Osim mještana Kučana, tribini je prisustvovalo šezdesetak članova Udruge, među kojima i nekoliko borača Kalničkoga partizanskog odreda koji je djelovao na tom području. Oni su u Kučan Marofu i Kučanu Donjem i Gornjem na pet tamošnjih spomenika NOB-a položili cvijeće i odali počast poginulima, a posjetili su i partizansku bazu Vidovićev mlin, koji se uređuje kao povijesni i etnološki muzej. O prošlosti i razvoju kučanskih naselja od vremena prvih doseljenika do danas govorila je **Štefica Novak**, prosvjetna radnica i predsjednica Društva »Josip Broz Tito« Varaždinske županije.

V.V.

Na tribini su bili i preživjeli boriči Kalničkog partizanskog odreda

FAŽANA

Društvo »Josip Broz Tito« iz Fažane u ovoj će godini proslaviti desetogodišnjicu postojanja, aiza sebe ostavljaju godinu u kojoj je na prvoj brijunskoj skupštini formiran Savez ovih društava u Hrvatskoj. Unatoč tome, **Engels Devescovi**, predsjednik fažanskog ogranka, navodi da 2006. godini napuštaju s gorkim okusom u ustima jer riva u Fažani još nije dobila naziv - Titova riva.

Prije šest godina obećavali su da će fažanska riva, kojom su upravo zahvaljujući Titu šetal mnogi državnici, nositi njegovo ime. Do danas od toga nema ništa, kaže Devescovi.

Na pitanje zašto poglavarnstvo, unatoč obećanju, još nije donijelo odluku o imenovanju rive Titovom, fažanska gradonačelnica **Dušanka Šuran** odgovara da se ono priprema.

IN MEMORIAM

KORNELIJE JEĐUT 1926-2006.

Roden u Čehovu (Međimurje). Kao mladić djelovao je kao ilegalac na području Međimurja. Kada mu je bila ugrožena sigurnost od mađarskog okupatora, koncem 1944. godine s grupom omladinaca priključuje se partizanskim jedinicama na Kalniku (bio je borac 3. brigade KNOJ-a).

Nakon oslobođenja završava učiteljsku školu i Filozofski fakultet. Radio je kao učitelj, nastavnik i profesor u školama u Bežancu, Pregradu, Virovitici, Prelugu i Čakovcu, te u SIZ-u odgoja i obrazovanja općine Čakovec. Poslije umirovljenja aktivan je u radu Udruge antifašističkih boraca i antifašista Međimurske županije (od 1990. godine do smrti bio je član predsjedništva).

IVO LAZIĆ 1925-2006.

Roden u selu Stubalj (Kostajnica). Izučio je strojopravarski zanat u Željezničkoj radionici u Zagrebu u kojoj ubrzo postaje sekretar skojevske organizacije. Najveći broj diverzantskih akcija početkom rata polazio je baš iz tog središta. Godine 1943. pristupa 13. proleterskoj brigadi, ubrzo postaje komesar čete, a zatim komandant bataljona. S ovom jedinicom dočekuje oslobođenje.

Nakon rata završava gimnaziju i Pravni fakultet. Radio je kao nastavnik u Školi unutarnjih poslova. Bio je tajnik Komisije Sabora Hrvatske za odnose s vjerskim zajednicama, savjetnik ambasade Jugoslavije u Bernu. Nakon umirovljenja aktivno je sudjelovao u radu udruga antifašističkih boraca i antifašista.

ZDENKO CVRLJE 1921-2006.

Roden u Sinju. Početkom 1942. godine priključuje se Drugoj dalmatinskoj brigadi. Ratni ga put vodi do Dalmacije, Crne Gore, Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Slovenije a završava u Trstu. Bio je komesar brigade. Nakon oslobođenja obnašao je odgovorne dužnosti službajući u Ljubljani, Beogradu i Zagrebu.

Poslije umirovljenja aktivno je djelovao u društveno-političkim organizacijama i udrugama antifašističkih boraca i antifašista u svojoj sredini. Nosilac je »Partizanske spomenice 1941.« i brojnih odličja, plaketa i priznanja.

FRANKO FRANULOVIĆ 1920-2006.

Roden u Blatu na Korčuli. Po okupaciji zemlje uključuje se u ustaničke redove NOB-a u Dalmaciji. Obnašao je odgovorne dužnosti u SKOJ-u, partijskim celijama i kotarskom NOO-u. Surađivao je u listu »Omladinska iskra«.

Nakon oslobođenja bio je ravnatelj partijskih škola, kasnije odgovorni urednik »Vjesnika«, Biltena SSRNH. Mirovinu je dočekao kao direktor »Ghetaldusa«. Bio je zastupnik u Saboru. Nosilac je Partizanske spomenice 1941., te više ratnih i mirnodopskih odličja. Aktivno je djelovao u društveno-političkim organizacijama i zagrebačkim udrugama antifašističkih boraca i antifašista.

MARIN RADIĆ 1923-2006.

Roden u Vrsinama (Trogir). Početkom Drugog svjetskog rata kao mlad djelovao je po zadacima Komunističke partije. Godine 1941. uključuje se u 4. bataljon 9. trogirske brigade, 20. dalmatinske divizije. Bio je hrabar borac, komandir, teško ranjen – stopostotni ratni invalid (1944. godine prebačen je na liječenje u Bari).

Nakon oslobođenja radio je u CK Hrvatske, u Ministarstva unutarnjih poslova te u poduzeću Duhan u Zagrebu. Zbog narušena zdravlja (1964. godine) odlazi u mirovinu. Mir je nalazio u ribolovu, igranju šaha a bio je aktivan u radu Udruge antifašističkih boraca i antifašista Maksimir i organizaciji Ratnih vojnih invalida u Zagrebu.

ILIJA STANIĆ 1919-2006.

Roden u Donjem Rajiću (Novska). U proljeće 1942. godine priključuje se partizanskim jedinicama u Slavoniji. Nakon završetka intendantskog tečaja ostaje u 6. korpusu.

Nakon oslobođenja stručno se usavršava. Obnašao je odgovorne dužnosti – predsjednik Narodnog odbora kotara Nova Gradiška, politički sekretar KK SKH Nova Gradiška, radio je u Izvršnom vijeću sabora SRH, također i predsjednik Republičkog fonda za nerazvijene krajeve Hrvatske. Nakon umirovljenja, djeluje volonterski u Lovačkom savezu Hrvatske, društveno-političkim organizacijama te udrugama antifašističkih boraca i antifašista zagrebačkog Maksimira.

Dr. sc. VJEKOSLAV CVRLJE 1915-2006.

Roden na Visu. Uoči Drugog svjetskog rata pripadao je koloni antifašističkih aktivista. Nakon okupacije zemlje priključuje se jedinicama Narodnooslobodilačke vojske s kojima prolazi težak borbeni put sve do oslobođenja.

Poslije oslobođenja, više od 25 godina djelovao je u diplomaciji. Među ostalim, bio je ambasador bivše države pri Svetoj Stolici, republički sekretar za informiranje, predsjednik vjerske komisije Sabora SR Hrvatske, član Republičkog savjeta za međunarodne odnose. Bavio se znanstvenim radom, objavio je brojne stručne radeve a poznat je kao i autor knjige »Vatican u suvremenom svijetu« i »Vatikanska diplomacija«. Za svoj rad zavrijedio je brojna odličja i priznanja, nosilac je i »Partizanske spomenice 1941.«

Nakon umirovljenja aktivno je djelovao u društveno-političkim organizacijama a poglavito u Udrudi antifašističkih boraca i antifašista Medveščak (Zagreb).

STOJAN VLAHOVIĆ 1927-2006.

Roden u Rečinama (Kolašin). Kao četrnaestogodišnji dječak uhapšen je sa svojim starijim bratom i iz Kolašinskog zatvora izlazi u proljeće 1943. godine, kada se priključuje 6. omladinskoj partizanskoj brigadi.

Nakon oslobođenja bio je rukovodilac i sudionik brojnih omladinskih radnih brigada na izgradnji pruga, mostova i hidrocentrala. Nastavio je sa školovanjem, bio je uspješan privredni rukovodilac. Nakon umirovljenja aktivno djeluje u društveno-političkim organizacijama i udrugama antifašističkih boraca i antifašista.

ANTE LOZICA 1924-2006.

Početkom oružanog otpora pristupa partizanskim jedinicama u Dalmaciji. Aktivno je djelovao kao član i rukovodilac skojevske organizacije. Nakon oslobođenja zemlje stručno se usavršava. U mirovinu je otišao kao profesor na Umjetničkoj akademiji u Zagrebu.

Nakon umirovljenja angažirao se u rad brojnih društveno-političkih organizacija i udrugama antifašističkih boraca i antifašista. Nosilac je Partizanske spomenice 1941., te više ratnih i mirnodopskih odličja.

IN MEMORIAM

ANKA (LAZIĆ) ŠAŠA 1926-2006.

Rođena u Rezovcu (Virovitica). Kao mlada djevojka početkom 1942. godine priključuje se Narodnooslobodilačkom pokretu, obnašajući kasnije odgovorne omladinske dužnosti. Bila je predsjednica Općinske organizacije i Kotarskog komiteta omladine. U drugoj polovici 1944. godine izabrana je za sekretara KK SKOJ-a i člana OK SKOJ-a Virovitica. Organizator je evakuacije omladine preko Drave u Baranju za vrijeme operacije Virovitički mostobran. U Baranji ostaje do oslobođenja zemlje.

Nakon rata vraća se u Viroviticu, bila je sekretar SKOJ-a i član OK SKOJ-a te uključena u rad brojnih društveno-političkih organizacija na terenu. Uz rad završava studij Upravnog prava. Umirovljena je kao djelatnik u Tvornici RIZ iz Zagreba. Za rezultate u ratu i miru odlikovana je s više odličja. Aktivno je djelovala u udruženjima antifašističkih boraca i antifašista u svojoj sredini.

RIFAT PAŠIĆ 1920-2006.

Rođen u Banja Luci. Neposredno pred Drugi svjetski rat dolazi u Zagreb na studij medicine. Uključio se u redove napredne antifašističke omladine djelujući u akcijama rasparčavanja letaka, brošura i propagandnog materijala. Među prvima, 1941. godine pristupa partizanskim jedinicama na Moslavini. Prošao je trnovit ratni put obnašajući odgovorne dužnosti u jedinicama NOV-e.

Nakon oslobođenja, završava Ekonomski fakultet, zapošljava se u tvrtki »Merkantile« i kao njezin generalni direktor nakon 35 godina odlazi u mirovinu. Bio je aktivan u radu društveno-političkih organizacija i Udrugi antifašističkih boraca i antifašista Medveščak (Zagreb). Za dostignuća u ratu i miru primio je brojna odličja i priznanja. Nosilac je »Partizanske spomenice 1941.«

ORFEO TIĆAC 1922-2006.

Rođen u Žurkovu. Drugi svjetski rat zatekao ga kao polaznika Pomorsko-trgovačke akademije u Bakru. U jedinice Narodnooslobodilačke vojske pristupio je u prvoj godini rata, prolazeći trnovit borbeni put sve do oslobođenja.

Nakon rata raspoređen je u Ratnu mornaricu, završio je u međuvremenu Višu

vojno-pomorsku akademiju. Kasnije je obnašao dužnost izaslanika pri poslanstvima u Washingtonu i Londonu. Nakon demobilizacije bio je komercijalni direktor »Jadroagenta«. U slobodno se vrijeme bavi pisanjem i sportom. Pisao je o partizanskom ratovanju na moru, surađivao u stručnim časopisima, tjednim i dnevnim listovima. Bio je suradnik Pomorske enciklopedije te autor više knjiga, monografija i zbornika. Dugogodišnji je predsjednik Jedriličarskog kluba Galeb i Jedriličarskog saveza Hrvatske, izbornik reprezentacije, član Olimpijskog odbora. Dobitnik je Nagrade za životno djelo Općine Kostrena te visokih odlikovanja i priznanja.

ŽIVKO MARAVIĆ 1927-2006.

U svom rodom Brinju uključuje se u partizanske jedinice sa 16 godina zajedno s ostalom braćom. Teško ranjen u borbi nastavlja s terenskim političkim radom.

Nakon oslobođenja obnaša političke funkcije u Brinju, Ogulinu i Zagrebu. U međuvremenu diplomira na Ekonomskom fakultetu u Zagrebu. Osnivanjem Republičkog zavoda za zapošljavanje postaje njegov direktor i ostaje na toj funkciji punih 20 godina sve do umirovljenja. Za zasluge u ratu dvostruko je odlikovan za hrabrost a nositelj je više mirnodopskih odličja i priznanja.

MILISAV LAZIĆ 1919-2006.

Rođen i odrastao u Velikom Nabrdju (Slavonija), selu iz kojeg je otjerano u Jasenovac i zauvijek nestalo i 12 članova obitelji Lazić. Stupio je u partizanske jedinice sredinom ljeta 1942. godine. Borio se u redovima Diljskog odreda i Četvrte brdske brigade u kojoj je dočekao kraj rata. Obnašao je dužnosti komandira voda, komandira čete i komandanta bataljona. Tri puta je ranjan. Nosilac je više ratnih odličja.

GRGO DRUŽIJANIĆ 1914-2006.

Rođen u s. Zapadna Plina (Ploče). U Narodnooslobodilačku vojsku pristupa ljeti 1943. godine. Bio je borac, kasnije komandir voda i čete u Kozarskom i Neretvanskom partizanskom odredu, komandant artiljerijskog diviziona u brigadi 4. armije.

Nakon oslobođenja ostaje u službi u JA. Umirovljen je zbog narušena zdraavlja u Varaždinu. Zapošljava se u Zavodu za mirovinsko i zdravstveno osiguranje,

napredujući u službi do dužnosti načelnika. Bio je aktivan u radu društveno-političkih organizacija, član Predsjedništva općinskog odbora Saveza boraca Ploče. Odlikovan je s više ratnih i mirnodopskih odličja.

BLAŽ RUKLJAČ 1929-2007.

Rođen u Lugu Poznanovečkom (Bedekovčina). Godine 1942. kao pionir postaje sudionik NaP-a. U jesen te godine odlazi u Zagorski partizanski odred. Vraćaju ga kući s obrazloženjem da je premlad i nejak za partizanske napore. Nakon nekoliko mjeseci ponovo je u ZPO. Završava tečaj radio-telegrafije, raspoređen u jedinicu veze Zagorske udarne brigade, a pred kraj rata bio je u jedinici veze 10. korpusa.

Poslije oslobođenja nastavlja školovanje. Obnašao je odgovorne dužnosti u gospodarstvu, državnoj upravi i društveno-političkim organizacijama. Nakon umirovljenja aktivno djeluje u SABA Krapinsko-zagorske županije, gdje je obnašao i funkciju potpredsjednika Zajednice UABA.

MARIJA EVENDIĆ 1918-2007.

Rođena u Sv Juraju (Senj). Maturirala u Rijeci a diplomirala na Farmaceutskom fakultetu u Zagrebu. Kao članica antifašističkog pokreta, 1943. godine priključuje se partizanskim jedinicama Narodnooslobodilačke vojske Hrvatske, djelujući u sanitetu i ratnoj apoteci u Podgaricu.

Nakon oslobođenja vodi apoteku Vojne bolnice 2. armije. Tokom uspješne karijere bila je pomoćnica upravitelja Vojne bolnice u Zagrebu i Nove bolnice u Dubravi. Godine 1975. umirovljena je u činu sanitetskog pukovnika. Aktivno je radila u Sekciji žena Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske.

VLADIMIR ŠOLAJA 1924-2007.

Rođen u Čemernici (Virovitica). Početkom Drugog svjetskog rata cijela njegova obitelj biva internirana u Raču Kragujevačku gdje su ostali do oslobođenja osim Vladimira i njegovih sestara koji su u posljednjoj godini rata pristupili u 21. udarnu brigadu 28. udarne divizije.

Poslije oslobođenja ostaje u aktivnoj službi JA, obnašajući odgovorne dužnosti sve do umirovljenja 1968. godine. Nakon umirovljenja aktivno djeluje u društveno-političkim organizacijama.

NAPREDAK KOJI OBVEZUJE

•Prije 15 godina međunarodna zajednica priznala je Republiku Hrvatsku, čiji su temelji udareni u antifašističkoj borbi i obranjeni u Domovinskom ratu

Petnaesta godišnjica međunarodnog priznanja Republike Hrvatske obilježena je 15. siječnja svečanom sjednicom hrvatske Vlade, na kojoj su čelni ljudi države govorili o povijesnom značenju tog datuma, aktualnom trenutku moderne Hrvatske i njenom uključivanju euro-atlanske integracije.

Predsjednik Republike Stjepan Mesić rekao je da smo od priznanja 1992. postigli »golem napredak« i da je danas naš međunarodni položaj »vrlo dobar«, ali da je isto tako istina da »većina stanovnika nije zadovoljna svojim životom«.

»Ovo je svečana prigoda i možda nije primjерeno podsjećati na neispunjena i iznevjerena obećanja, ali naša je obveza da ljudima govorimo istinu, da ne obećavamo ono što znamo da nije moguće ostvariti, da ostvarujemo ono što smo obećali«, jer »ljudi nisu umirali za Hrvatsku da bi oni koji su preživjeli u njoj gladovali«. Predsjednik smatra da se, zbog toga, Hrvatska mora riješiti balasta prošlosti, priznati svoje pogreške i donijeti dugoročnu politiku razvoja.

U tome mu se pridružio i predsjednik Vlade dr. Ivo Sanader, rekavši da »imamo obvezu okupiti nacionalnu energiju i dovršiti hrvatsku demokratsku revoluciju ulaskom u zajednicu razvijenih država slobodnog svijeta«.

U ime zemalja Europske unije čestitao je grčki premijer Kostas Karamanlis, ocijenivši da je Hrvatska u ovih 15 godina ostvarila »znatan napredak u demokraciji i prosperitetu svojih građana, te pri-donijela miru i stabilnosti u regiji«.

Do međunarodnog priznanja hrvatske države došlo je početkom 1992. godine kada je, u jeku ratnih zbivanja, 12 tadašnjih članica Europske Unije priznalo Hrvatsku. Bilo je to 15. siječnja. Dva dana ranije priznanje je obznanio i Vatikan, a još u prosincu 1991. godine i Island, da bi nas već 16. siječnja priznale Australija, Švicarska, Argentina, Čile, Turska, Norveška, Kanada, Egipat, Mađarska i još neke zemlje. Do primanja u Ujedinjene narode, 22. svibnja 1992. godine, Hrvatsku su priznale i Rusija, Japan, SAD, Izrael i Kina.

U povodu 15. obljetnice međunarodnog priznanja Republike Hrvatske brojne su delegacije položile vijence i zapalile svijeće na zagrebačkom Mirogoju. Predvodio ih je predsjednik Republike Stjepan Mesić, koji je vijence položio na spomenik žrtvama iz Domovinskog rata - Zid boli, na Grobnicu narodnih heroja te kod Spomen-križa pognulim braniteljima. Na Grobnicu narodnih heroja vijenac je položila i delegacija Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske predvođena predsjednikom Krešimirom Piškulićem.

Fotografija na 1. stranici:
Na Grobnicu narodnih heroja na Mirogoju vijenac SABA RH položili su potpredsjednici Vinko Šunjara i Josip Skupnjak

Vojin Bakić: Spomenik Stjepanu Filipoviću - Stevi